BÜYÜKLENMECİ NARSİSİZM VE KIRILGAN NARSİSİZM İLE BİLİŞSEL DUYGU DÜZENLEME VE KİŞİLERARASI PROBLEMLERİN İLİŞKİSİ

Esmanur Köymen

171180111

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Kuntay Arcan

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Temmuz, 2019

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

ESMANUR KÖYMEN'in "Büyüklenmeci Narsisizm ve Kırılgan Narsisizm İle Bilişsel Duygu Düzenleme ve Kişilerarası Problemlerin İlişkisi" başlıklı tezi 05.07.2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği" nin ilgili maddeleri uyarınca Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans/~~Doktora~~ tezi oy birliğiyle/~~oy çokluğuyla~~, başarılı/~~başarısız~~ olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı. Adı ve Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	Dr. Öğr. Üyesi Kuntay ARCAN (Danışman) Maltepe Üniversitesi	.....
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Alper ÇUHADAROĞLU Maltepe Üniversitesi	.....
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Gülin GÜNERİ Arel Üniversitesi	.....

Prof. Dr. Ahu TUNÇEL ÖNKAL
Enstitü Müdürü

maltepe üniversitesi	ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI	Doküman No	FR-178
		İlk Yayın Tarihi	01.03.2018
		Revizyon Tarihi	
		Revizyon No	00
		Sayfa	1/1

Revizyon Takip Tablosu

REVİZYON NO	TARİH	AÇIKLAMA
00	01.03.2018	İlk yayın.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

05/07/2019

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarından bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; çalışmanın Maltepe Üniversitesinde kullanılan "bilimsel intihal tespit programı" ile tarandığını ve öngörülen standartları karşıladığını beyan ederim.

Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

(Islak İmza)

Öğrencinin Adı ve Soyadı

Esmanur Köymen

Hazırlayan İlgili Birim	Kalite Koordinatörü Dr. Öğr. Üyesi Şafak GÜNDÜZ	Kurumsal Yetkili Prof. Dr. Belma AKŞİT

(Dokuman No: FR-178; Yayın Tarihi: 01.03.2018; Revizyon Tarihi: ; Revizyon No:00)

TEŞEKKÜR

Lisans ve yüksek lisans öğrenimim boyunca bilgi ve tecrübelerini paylaşarak hem mesleki hem akademik anlamda bana öncülük eden, mesleki ve kişisel gelişimime değerli katkılarda bulunan, tezimle ilgili her aşamada yanımda olan kıymetli hocam Dr .Öğr. Üyesi Kuntay Arcan'a teşekkürlerimi sunarım.

Veri toplama sürecinde benden desteklerini esirgemeyen üniversitemin değerli hocalarından Öğr. Gör. Yıldız Can, Öğr. Gör. Roger Hewıtt ve Öğr. Gör. Özden Özlü'ye bana gönülden yardımcı oldukları ve öğrencilerini böylesine destekledikleri için çok teşekkür ediyorum.

Her zaman sevgilerini ve desteklerini hissettiğim, her kararımda yanımda olan aileme sonsuz teşekkür ediyorum. Siz olmasaydınız başlayacak ve bitirecek gücü kendimde bulamazdım. Canım babam Muhammet Köymen ve annem Şengül Köymen beni en iyi şekilde yetiştirmek ve eğitim hayatımı her zaman destekleyebilmek için gösterdiğiniz tüm çabalara müteşekkirim. Sevgili ablam Süheyla Köymen ve kardeşim Ravza Köymen ne olursa olsun yanımda olduğunuz ve bu süreçte bana her türlü toleransı gösterdiğiniz için size çok teşekkür ediyorum.

Lisans ve yüksek lisans boyunca bütün zorlukları ve güzellikleri birlikte yaşadığım, birlikte büyüdüğüm, her zaman olduğu gibi tez yazma sürecimde de her aşamada yanımda olan ve en iyi şekilde sonuçlandırmamda büyük katkıları olan sevgili arkadaşlarım ve meslektaşlarım Betül Asarkaya ve Merve Yavuz'a çok teşekkür ederim. Tezim ile ilgili her ufak problemde ve çıkmazda çalışmamı kendisinin çalışması gibi sahiplenerek benimle birlikte bu süreci sonuna getiren arkadaşım Betül, desteklerin olmasaydı bu yoğun süreci nasıl atlatırdım, bilmiyorum.

Bu süreçte kaynaklara sıkıntısız şekilde ulaşmamı sağlayan ve kendisinin katkıları olmadan bu çalışmayı ilerletemeyeceğim sevgili arkadaşım Rumeysa Köksel'e teşekkürlerimi sunuyorum. Bu çalışmanın veri toplama sürecinde benden desteklerini esirgemeyen değerli arkadaşlarım Melisa Seçen ve İlknur Pandır'a çok teşekkür ediyorum.

Sadece yüksek lisans sürecimde değil, her daim yanımda olan ve her zaman yanımda olacaklarına inandığım dostlarım Elif İnce, Rumeysa Ceylan ve Rumeysa Köksel'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Esmanur Köymen

Temmuz 2019

ÖZ

BÜYÜKLENMECİ NARSİSİZM VE KIRILGAN NARSİSİZM İLE BİLİŞSEL DUYGU DÜZENLEME VE KİŞİLERARASI PROBLEMLERİN İLİŞKİSİ

Esmanur Köymen
Yüksek LisansTezi
Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Kuntay Arcan
Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019

Bu araştırmada büyüklenmeci ve/ya kırılgan narsistik özellikleri yüksek ve düşük olan katılımcıların kullandıkları bilişsel duygu düzenleme stratejileri ve yaşadıkları kişilerarası problemler arasındaki farklılıklar ile büyüklenmeci ve kırılgan narsistik özelliklerin, bilişsel duygu düzenleme stratejileri ve kişilerarası problemler ile ilişkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Örneklem 18-41 yaş arası 515 genç yetişkinden oluşmaktadır (335 kadın, 180 erkek). Araştırmada veri toplamak amacıyla Demografik Bilgi Formu, Narsistik Kişilik Envanteri (NKE), Patolojik Narsisizm Envanteri (PNE), Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği (BDDÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (KPE-32) kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarını değerlendirmek için SPSS 25 programı kullanılmıştır. Kırılgan narsisizm tüm uyumsuz bilişsel duygu düzenleme stratejileri (kendini suçlama, diğerlerini suçlama, felaketleştirme, ruminasyon) ve tüm kişilerarası problemler (dominant-kontrolcü, kinci-benmerkezci, soğuk-mesafeli, sosyal çekinik, kendine güvenmeme-girişken olmama, aşırı uyumluluk, kendini feda, intrusif-muhtaç) ile pozitif yönde ilişkilidir. Büyüklenmeci narsisizm bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden diğerlerini suçlama ve pozitif tekrar odaklanma ile pozitif, kabul ile negatif yönde; kişilerarası problemler alt ölçeklerinden dominant-kontrolcü ve kinci-benmerkezci olma ile pozitif yönde ilişkilidir. Ayrıca kırılgan narsistlerin kabul, kendini suçlama, ruminasyon, felaketleştirme ve diğerlerini suçlama bilişsel duygu düzenleme stratejilerini büyüklenmeci narsistlerden daha çok kullandıkları bulunmuştur. Son olarak kırılgan narsistlerin büyüklenmeci narsistlerden daha dominant-kontrolcü, sosyal-çekinik, kendine güvenmeyen-girişken olmayan, aşırı uyumlu, kendini feda eden, intrusif-muhtaç oldukları saptanmıştır. Sonuçlar literatür ışığında tartışılmış, gelecekteki araştırmalar ve klinik uygulamalar için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Büyüklenmeci narsisizm; Kırılgan narsisizm; Bilişsel duygu düzenleme; Kişilerarası problemler.

ABSTRACT

RELATIONSHIPS BETWEEN GRANDIOSE NARCISSISM, VULNERABLE NARCISSISM, COGNITIVE EMOTION REGULATION AND INTERPERSONAL PROBLEMS

Esmanur Köymen
Department Of Psychology
Psychology (Option: Clinical Psychology) Programme
Thesis Advisor: Asst. Prof. Kuntay Arcan
Maltepe University Social Sciences Institute, 2019

The aim of this study was to investigate the differences of cognitive emotion regulation strategies and interpersonal problems among the adult participants who had high or low grandiose and/or vulnerable narcissist features in addition to examine the relations between grandiose and vulnerable narcissism characteristics, cognitive emotion regulation strategies and interpersonal problems. The sample consisted of 515 young adults, aged between 18-41 (335 females, 180 males). Demographic Information Form, Narcissistic Personality Inventory, Pathological Narcissism Inventory, Cognitive Emotion Regulation Questionnaire, Inventory of Interpersonal Problems were used for data collection. In evaluating the results, SSPS 25 program was used. Vulnerable narcissism was positively associated with all maladaptive cognitive emotion regulation strategies (self-blame, other-blame, catastrophizing, rumination) and all interpersonal problems (domineering/controlling, vindictive/self-centered, cold-distant, socially avoidant, nonassertive, overly accomodating, self-sacrificing, intrusive-needy). Grandiose narcissism was positively associated with other-blame, positive refocusing and negatively associated with acceptance subscales of cognitive emotion regulation strategies. Grandiose narcissism was positively associated with domineering-controlling and vindictive-self centered subscales of interpersonal problems. Additionally, vulnerable narcissists used acceptance, self-blame, rumination, catastrophizing and other-blame cognitive emotion regulation strategies more than grandiose narcissists. Finally, vulnerable narcissists scored higher on domineering/controlling, social avoidant, nonassertive, overly nurturant, exploitable and intrusive-needy interpersonal problems as compared to the grandiose narcissists. The results are discussed in the light of the literature and suggestions are made for future research and clinical applications.

Keywords: Grandiose narcissism; Vulnerable narcissism; Cognitive emotion regulation; Interpersonal problems.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI ii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI iii
TEŞEKKÜR iv
ÖZ v
ABSTRACT vi
İÇİNDEKİLER vii
TABLOLAR LİSTESİ x
ŞEKİLLER LİSTESİ xi
KISALTMALAR LİSTESİ xii
SİMGELER LİSTESİ xiii
ÖZGEÇMİŞ xiv
BÖLÜM 1. GİRİŞ 1
1.1. Narsisizm 2
1.1.1. Narsisizmi açıklayan kuramlar 3
1.1.1.1. Psikanalitik 3
1.1.1.2. Sosyal Bilişsel Model 4
1.1.1.3. Dinamik Öz Düzenleme Modeli 5
1.1.2. Narsistik Kişilik Bozukluğu 7
1.1.2.1. Narsistik Kişilik Bozukluğu prevalansı, risk faktörleri ve eştanı (komorbidite) 8
1.1.3. Büyüklenmeci ve Kırılgan narsisizm 10
1.2. Bilişsel Duygu Düzenleme 15
1.2.1. Duygu Düzenleme 15
1.2.2. Bilişsel Duygu Düzenleme 17
1.2.3. Narsisizm ve Duygu Düzenleme 20
1.2.4. Narsisizm ve Bilişsel Duygu Düzenleme 20
1.3. Kişilerarası Problemler 23
1.3.1. Kişilerarası Problemler ve Narsisizm 27
1.4. Araştırmanın Amacı 30
1.5. Araştırmanın Önemi 31
1.6. Araştırma Soruları ve Hipotezler 32
BÖLÜM 2. YÖNTEM 34
2.1. Örneklem 34
2.2. Veri Toplama Araçları 35

2.2.1. Demografik Bilgi Formu 35
2.2.2. Narsistik Kişilik Envanteri 36
2.2.3. Patolojik Narsisizm Envanteri 37
2.2.4. Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği 38
2.2.5. Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C-32) 39
2.3. İşlem 40
2.4. Analiz 40
BÖLÜM 3. BULGULAR 42
3.1. Ölçeklerin Betimleyici Özellikleri 42
3.2. Cinsiyete Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına Dair Bulgular 44
3.2.1. Büyüklenmeci Narsisizm 44
3.2.2. Kırılgan narsisizm 44
3.2.3. Kişilerarası Problemler 45
3.3. Büyüklenmeci Narsisizm, Kırılgan Narsisizm, Bilişsel Duygu Düzenleme ve Kişilerarası Problemler Toplam ve Alt Ölçek Puanları Arasındaki İlişkiler 46
3.4. Farklı Narsisizm Türlerinin Bilişsel Duygu Düzenleme ve Kişilerarası Problemler Açısından Karşılaştırılması 51
3.4.1. Farklı Narsisizm Türlerinin Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejileri Alt Ölçekleri Açısından Karşılaştırılması 52
3.4.2. Farklı Narsisizm Türlerinin Kişilerarası Problemler Toplam Puan ve Alt Ölçekleri Açısından Karşılaştırılması 56
BÖLÜM 4. TARTIŞMA 62
4.1. Cinsiyete Göre Araştırma Değişkenlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgularının Değerlendirilmesi 62
4.2. Katılımcıların Narsisizm Özellikleri ile Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejileri Arasındaki İlişkiler ve Narsisizm Özelliklerine Göre Bilişsel Duygu Düzenleme Alt Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması 63
4.3. Katılımcıların Narsisizm Özellikleri ile Kişilerarası Problemler Arasındaki İlişkiler ve Narsisizm Özelliklerine Göre Kişilerarası Problemler Alt Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması 69
4.4. Genel Değerlendirme 76
4.5. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Öneriler 77
EK'LER 81
EK-1:BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU 81
EK-2: DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU 82
EK-3: NARSİSTİK KİŞİLİK ENVANTERİ 83
EK-4: PATOLOJİK NARSİSİZM ENVANTERİ 86
EK-5: BİLİŞSEL DUYGU DÜZENLEME ÖLÇEĞİ 88

EK-6: KİŞİLERARASI PROBLEMLER ENVANTERİ-32 90
KAYNAKÇA 92

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler 35

Tablo 3.1. Ölçeklerin Puan Ortalamaları, Standart Sapma, Minimum ve Maksimum ve Cronbach Alfa Değerleri 43

Tablo 3.2.1. Büyüklenmeci Narsisizm Puanlarının Cinsiyet Açısından Karşılaştırılması 44

Tablo 3.2.2.Kırılgan Narsisizm Puanlarının Cinsiyet Açısından Karşılaştırılması .. 44

Tablo 3.2.3. Kişilerarası Problemler Alt Ölçek Puanlarının Cinsiyet Açısından Karşılaştırılması 46

Tablo 3.3. Değişkenler Arası Korelasyon Tablosu 50

Tablo 3.4. Narsisizm Grupları 51

Tablo 3.4.1. Farklı Narsisizm Türlerinin Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejileri Açısından Karşılaştırılması 55

Tablo 3.4.2.1. Farklı Narsisizm Gruplarının Kişilerarası Problemler Toplam Puanı Açısından Karşılaştırılması 56

Tablo 3.4.2.2. Farklı Narsisizm Türlerinin Kişilerarası Problemler Açısından Karşılaştırılması 61

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Kişilerarası döngüsel model 26

KISALTMALAR LİSTESİ

ANOVA : Tek Yönlü Varyans Analizi

NKB : Narsistik Kişilik Bozukluğu

NKE : Narsistik Kişilik Envanteri

PNE : Patolojik Narsisizm Envanteri

BDDÖ : Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği

KPE-32 : Kişilerarası Problemler Envanteri

SİMGELER LİSTESİ

Ort	: Ortalama
Sd	: Serbestlik Derecesi
SS	: Standart Sapma
n	: Toplam Sayı
p	: Anlamlılık Düzeyi
r	: Korelasyon Katsayısı
%	: Yüzde

ÖZGEÇMİŞ

Esmanur Köymen
Psikoloji Anabilim Dalı

Eğitim

Derece	*Yıl*	*Üniversite, Enstitü, Anabilim/Anasanat Dalı*
Y.Ls.	2019	Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı
Ls.	2017	Maltepe Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Psikoloji Anabilim Dalı
Lise	2013	Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi

İş/İstihdam

Yıl	*Görev*
2019	Psikolog, Nar Psikoloji
2019	Psikolog, Kartal Kadın Danışma Merkezi
2014-2015	Akran Danışmanı, Maltepe Üniversitesi SOYAÇ

Alınan Burs ve Ödüller

Yıl	*Burs/Ödül*
2017	Maltepe Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakülte birinciliği
2017	Maltepe Üniversitesi Psikoloji bölümü birinciliği
2013	ÖSYM tam bursu

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri ve yılı : İstanbul, 1996 Cinsiyet: K

Yabancı diller : İngilizce

GSM / e-posta : 0539 450 16 12 / esmanurkoymen@gmail.com

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Kişilik bozuklukları, bir kişiyi dört ana alanda etkileyebilecek ruhsal hastalıklardır: düşünceler, duygular, kişilerarası işlevler ve dürtü kontrolü (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013). DSM-V'te narsistik kişilik bozukluğu, dramatik, duygusal veya değişken davranışlar ile karakterize olan B Kümesi kişilik bozukluğunda yer alan bir hastalık olarak tanımlanır (APB, 2013). Günümüzde psikologlar arasında tipik, klinik olmayan kişilik özelliği olarak narsisizme karşı artan bir ilgi olduğu görülmektedir. Raskin ve Hall (1979), patolojik olmayan narsisizm yapısını, narsistik kişilik bozukluğunun subklinik bir versiyonu olarak tanımlamaya çalışmıştır. Klinikten subklinik (klinik belirtiler vermeyen veya oluşturmayan) yapıya geçiş, narsisizmin birçok önemli yapıyla ilişkili olduğunu gösteren bir dizi çalışma ile desteklenmiştir (Akt., Paulhus & Williams, 2002).

Bu araştırmada patolojik narsisizmin iki genel boyutunun (büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm) ele alınması planlanmıştır. Büyüklenmeci narsisizm için grandiyozite, teşhircilik, sömürücülük, hak görme, küstahlık, kıskançlık, haset, dikkat çekme isteği, aşırı talepkar olma, başkalarının ihtiyaçlarını görmeme ve kaygının düşük olması gibi özellikler tanımlanmaktadır (Akhtar & Thomson, 1982; Gabbard, 1989; Wink, 1991). Kırılgan narsisizm ile ilgili olarak da bu özelliklerin zıt kutbunda yer aldığı düşünülen aşırı alçakgönüllülük, eleştiriye duyarlılık, yüksek kaygı, çekingenlik, utangaçlık, sürekli stres altında olma, acı çektiği düşüncesi ve başkalarıyla kurulan yakın ilişkilerde fark edilebilen kendilikle ilgili büyüklenmeci beklentiler gibi özellikler tanımlanmaktadır (Akhtar & Thomson, 1982; Gabbard, 1989; Wink, 1991). Bu iki narsisizm türü çeşitli patolojiler ve psikolojik iyi oluş ile bazen benzer bazen farklı ilişkiler göstermektedir (Pincus & Roche, 2011).

Duygu düzenleme güçlüğünün narsistik kişilik ile olan ilişkisi teorik bağlamda çokça ele alınmıştır ve bu bağlamda iki narsisizm türünün farklılaştığı görülmüştür (Wolven, 2015; Zhang, Wang, You, Lü & Luo, 2015). Bu ilişkiye etki eden başka değişkenler olması veya iki tür narsisizmin özellikleri itibariyle bu özelikleri taşıyan bireylerin duygu düzenlemede izledikleri yollar açısından birbirlerinden farklılaşmaları mümkündür. Bilişsel duygu düzenleme olumsuz olaylar yaşandığında duyguların bilişler yolu ile düzenlenmesine karşılık gelir (Garnefski, Kraaij, &

Spinhoven, 2001). Büyüklenmeci ve kırılgan narsisizmin bilişsel duygu düzenleme stratejileri açısından farklılaşıp farklılaşmadığını ele alan bir araştırma ülkemizde bulunmamaktadır, uluslararası literatürde ise bu konuda az sayıda araştırma yer almaktadır. Bu sebeple araştırmadan elde edilecek bulgular ile literatüre katkı sağlanması önem taşımaktadır.

Narsistik kişilik bozukluğu semptom ve davranışlarının kişilerarası ilişkileri olumsuz yönde etkilediği teorik ve ampirik olarak literatürde yer almaktadır (Roark, 2012). Kişilik özelliği olarak narsisizm türleri ile kişilerarası problemleri ele alan bir araştırma ülkemizde bulunmamaktadır. Bu sebeple araştırmadan elde edilecek bulguların ülkemiz literatürüne katkı sağlaması ve uluslararası literatürdeki çalışma sonuçları ile birlikte değerlendirilmesi önemli olabilir.

Kırılgan narsisizm literatürde daha az çalışılmıştır, çalışmalar genel olarak büyüklenmeci narsisizm üzerine odaklanmaktadır. Bu durum, narsistik kişilik bozukluğunun teşhis geçerliği ile ilgili yaşanan sorunlarda etkileyici bir faktör olabilir (Gunderson, Ronningstam & Smith, 1991; Hopwood ve diğ., 2013), çünkü kırılgan narsistler ile ilgili bilgilerin artışı büyüklenmeci narsisizmin kavramsallaştırmasını değiştirebilir ya da karıştırabilir. Daha önemlisi narsistik patolojinin kırılgan alt tipini anlamadaki başarısızlık ve narsistik patolojinin farklı türleri içeren bir patoloji olarak tanınmaması, teşhisin gözden kaçırılmasına veya eksik ya da yanlış teşhis konulmasına neden olabilir. Bu iki narsisizm türü için ortak ve onları birbirinden ayıran özellikler ile ilgili araştırmalar arttıkça hem literatüre katkıda bulunulması hem de bu patolojilerin daha derinlikli anlaşılması ve böylelikle bireylerin görece daha doğru olarak değerlendirilmesi sağlanabilir.

1.1.Narsisizm

Narsisizm bilinen en eski psikolojik yapılardan biridir ve tarihsel olarak kendine çok fazla odaklanmış bireylerin tutumlarını tanımlamak için kullanılmıştır (Freud, 1914; Kohut, 1966). Narsisizm terimi, DSM-III'te (APB, 1980) yayınlanmasıyla popüler hale gelmiş olsa da bu yapının kökeni Yunan mitolojisinde, daha sonra psikanalitik ve psikodinamik teoride (Abraham, 1979; Freud, 1914; Horney, 1939; Kernberg, 1975; Kohut, 1971) ve sosyal bilişsel modelde (Millon,

1981; Millon & Davis, 1996; Morf & Rhodewalt, 2001; Rhodewalt, 2001) yer almaktadır. Patolojik narsisizm ile ilgili literatürdeki son 35 yıldaki önemli gelişmeler, üç ana başlıkta toplanabilir (Ronningstam, 2005):

1.) Klinik teoriler ile normal ve patolojik narsistik kişilik için psikoterapötik müdahaleler üzerine araştırmalar,
2.) Sosyal psikoloji ve kişilik psikolojisinin teorileri ve araştırmaları,
3.) DSM'de bulunan "Narsistik Kişilik bozukluğu" tanı ölçütlerine göre yapılan araştırmalar (APB, 2000; APB, 2013).

Bu üç alan arasında yapının kavramsallaştırılması ve değerlendirilmesi ile ilgili belirgin kopuklukların varlığı, narsisizm yapısının altın standart sayılabilecek bir tanımı olmamasına sebep olmaktadır. Bu şekilde, klinik gözlemlerin ve ampirik bulguların sentezlenmesinin zor olduğu paylaşılmıştır (Pincus & Lukowitsky, 2010). Cain, Pincus ve Ansell (2008) yaklaşık 35 yıllık klinik psikoloji, sosyal psikoloji ve psikiyatri literatüründeki patolojik narsisizm tanımlarını gözden geçirdiklerinde narsisizm için 50'nin üzerinde farklı etiket olduğunu görmüşlerdir. Bu çeşitlilik ile yapıyı anlamanın veya teşhis koymanın zorluğuna dikkat çeken araştırmacılar, iki ana tanımlayıcı tema olduğunu da paylaşmışlardır. Bu temalar *Büyüklenmecilik* ve *Kırılganlık*'tır. Birincisi daha çok narsisizmin büyüklenmeci yönlerini, ikincisi kırılgan ve savunmacı yönünü yansıtmaktadır.

1.1.1. Narsisizmi açıklayan kuramlar

1.1.1.1. Psikanalitik

Freud, narsistik hastalara ilişkin gözlemlerine dayanarak yaptığı açıklamalarda, narsisizme iki uçta yer alan ebeveynlik biçimlerinin neden olduğunu öne sürmüştür: Ebeveynin çocuğa aşırı değer vermesi, övmesi veya duygusal olarak ulaşılamaz, soğuk ve reddedici olması. Freud, bu gibi durumlarda hastaların libidolarını uygun nesnelerden, sevdiklerinden ve dış dünyadan geri çektiklerini ve kendi libidolarını kendilerine döndürdüklerini, böylece narsisizm olarak adlandırılabilecek tavrın ortaya çıktığını, bunun da çocuğun başkalarını sevmesini ve onlarla pozitif ilişkiler geliştirmesini engellediğini ileri sürmüştür (Freud, 1914).

Nesne ilişkileri kuramcıları, narsisizmi kendini koruma ve psikolojik dayanıklılık olarak görmektedir. Onlara göre narsistik patoloji, normal bebeksi büyüklenmeciliğe saplanma durumu değil, erken ilişkideki hayal kırıklıklarından kaynaklanan telafi edici bir davranıştır (Balint, 1960; Fairbairn, 1954). Yani, bir çocuk ebeveyn figürü ile empatik yanıtlar deneyimleyememişse bu, hayal kırıklığı ve utanç duygularına ve nihayetinde narsist zafiyete yol açabilir (Miller, 2016). Çocuk utanç duygularını telafi etmek için narsist savunmaya geçer. Nesne ilişkileri kuramcılarından Kernberg (1985) patolojik narsisizmin kronik olarak soğuk, reddedici ve ilgisiz ancak çocuğun bazı yönlerine hayran olan ebeveyn ile yaşanan deneyimlerden kaynaklanan düşmanlığa karşı bir savunma olarak geliştiğini öne sürer. Kernberg, bu durumun (kendini) idealize etme ve (diğerlerini) değersizleştirme ile sonuçlandığını paylaşmıştır.

Benzer şekilde Kohut (1971/1977) da çocuğun gelişimindeki kritik zamanlar boyunca uygun empatik geri bildirimde bulunulmadığı için çocuğun benlik saygısını düzenleme yeteneğini geliştiremediğini ve bu nedenle yetişkin benliğinin gerçekçi olmayan şekilde kendini gözünde büyütme ile aşağılık duygusu arasında kararsızlaştığını paylaşmıştır. Birey başkaları üzerinden benlik saygısını düzenlemeye ve başkaları tarafından değerli algılanmaya, temelde ise gelişim sırasında alınamayan empatik geribildirimi bulmaya çalışır. Ek olarak Kohut, ebeveynin kendi özgüvenini beslemek için çocuğa bir araç olarak değer vermesi ve çocuğun becerilerinin aşırı derecede abartılmasının çocuğun kendindeki herhangi bir kusurdan dolayı derin bir utanç ve suçluluk hissetmesine ve bunun narsisizme sebep olabileceğini öne sürmüştür. Çalışmalar bu hipotezleri desteklemektedir: narsistik özellikleri yüksek olan bireylerin çocukken bu iki ebeveynlik durumunu deneyimledikleri görülmüştür (Otway & Vignoles, 2006).

1.1.1.2. Sosyal Bilişsel Model

Millon'un (1981) sosyal öğrenme narsisizm teorisi, Freud (1914) ve Horney (1939) ile benzer fikirler sunmaktadır. Sosyal öğrenme teorisine göre, çocuklar ebeveynleri tarafından modellenen davranışı doğrudan öğrenir ve ebeveynlerinin, onların diğerlerine göre daha üstün olduğu ve özel muamele görme hakkına sahip

olduğu inancını içselleştirir ve narsisizm geliştirirler. Millon (1969) narsisizmin, ebeveynlerin çocuklarına karşı aşırı müsamahakar ve koruyucu olmaları, devamlı onay ve izin vermeleri ve onlara aşırı değer biçmelerinin bir sonucu olarak *öğrenilen* bir dizi biliş ve davranış olduğunu öne sürmüştür. Narsistik eğilimlerin gelişiminden sorumlu ebeveynlik biçimleri şu şekilde sıralanabilir:

- ✓ Ebeveynlerin çocuklarını diğer çocuklardan daha özel ve daha haklı görmeleri (Millon, 1969),
- ✓ Ebeveynlerin çocuklarına aşırı değer vermeleri, çocuklarını "Tanrı'nın insanlığa bir armağanı" gibi görmeleri (Millon,1969),
- ✓ "Her mükemmelliği çocuklarına atfetmeye zorundalarmış gibi -makul gözlem yapmaya fırsat bulamayacak şekilde-" davranmaları (Freud, 1914).

1.1.1.3. Dinamik Öz Düzenleme Modeli

Morf ve Rhodewalt (2001) narsisizm için Dinamik Öz Düzenleme Modeli'ni önermiştir. Narsistlerin kendiliği yapılandırmak için sosyal çevrelerinde aktif olarak (bilinçli olmasa da) çalıştıkları kişisel ve kişilerarası dinamik öz düzenleme süreçleri modelin ana odağıdır. Bu modele göre narsistik kendini düzenlemenin altında büyüklenmeci fakat kırılgan bir özsaygı mevcuttur ve bu durum narsistlerin kısmen özel olduklarına dair inançlarını korumaya çalışmalarından kaynaklanmaktadır. Narsistler arzu ettikleri büyüklenmeci benlik imgesini inşa etmeye ve sürdürmeye yatırım yaparlar yani kendilerini üstün, özel ve önemli hissetmek isterler. Bu amaca ulaşmak için çeşitli öz düzenleme stratejileri kullanırlar ve bu durum deneyimlerine yansır.

Model, narsist bireylerin hem istikrarlı giden karakteristik özelliklerini hem de durumla etkileşime giren ve bu özelliklerin altında yatan psikolojik dinamikleri ve süreçleri ele almaktadır. Karakteristik özellikler arasında kendini yücelten kibirli davranış biçimleri, düşmanlık, hak iddiası ve empati eksikliği yer almaktadır. Narsistler sosyal çevreyi kişilerarası ve kişisel işlemlemeler ile birlikte kendilik kavramını düzenlemek için sürekli kullanırlar. Morf ve Rhodewalt (2001), narsistlerin "kişisel" olarak zihninde yer alan ve "kişilerarası" davranışlarda görülen kendini düzenleme süreçlerini belirlemiştir. Kişisel stratejiler bilişsel (örn.; geribildirimin

yalnızca olumlu yönlerini seçmek veya geçmiş olayları yanlış hatırlamak, başarılarını kendi algısında fazla abartmak, önemini azaltmak ve başka bir insanı suçlamak) ve duygusal (örn.; belirgin öfke ya da saklı utanç) düzenleme süreçlerini içerir. Kişilerarası stratejiler benlik saygısını arttırmak için yapılan sosyal manipülasyonlarla karakterizedir ve davranışsal süreçleri (üstünlüklerini kanıtlamaya çalışmak, dikkati kendine çekmeye çalışmak, başkalarını aşağılamak veya gösteriş yapmak) içerir.

Morf ve Rhodewalt (2001) araştırmalarını, narsistik kişilik bozukluğu ile ilgili bilişsel, duygusal ve kişilerarası süreçleri ele alan laboratuvar çalışmalarına dayandırmışlardır. Bu bireylerin kendileriyle ilgili mükemmellik inançlarını korumaya çalıştıkları hipotezini değerlendirmek için kendilerini çeşitli ortamlarda nasıl gördükleri ile ilgili yargıları incelenmiştir. Örneğin, laboratuvar çalışmalarında narsistik kişilik bozukluğu olan bireyler, başkalarına karşı cazibelerini ve grup etkinliklerine yaptıkları katkıları (John & Robins, 1994), kendi zekâlarını ve genel çekiciliklerini (Bleske-Rechek, Remiker & Baker, 2008; Gabriel, Critelli & Ee, 1994), başkalarına karşı çekiciliklerini (Rhodewalt & Eddings, 2001), final notlarını (Farwell & Wohlwend-Lloyd, 1998; John &Robins, 1994) ve olumlu kişilik özelliklerini (Paulhus, 1998) abartmaktadırlar.

Narsistlerin beklentileri karşılanmadığında (örneğin, performansları veya kişilikleri ile ilgili olumsuz geribildirim aldıklarında) öfkelenirler (Rhodewalt & Morf, 1998) ve bu durumun etkilerini ortadan kaldırmak ve duygularını düzenlemek için kişisel ve kişilerarası stratejiler kullanırlar. Böyle bir durumda narsistlerin geribildirimin kaynağının değerini düşürdüğü (Kernis &Sun, 1994), sosyal karşılaştırmayı engellemek için kendinden daha iyi performans gösteren diğerlerini alçalttıkları (Morf & Rhodewalt,1993), başkaları onlardan daha iyi performans gösterdiğinde bu kişiyi yüzüne karşı kötüledikleri (Kring, Johnson, Davison & Neale, 2015) ve reddedilme ile karşı karşıya kaldıklarında kişisel romantik hikayelerini abarttıkları (Rhodewalt & Eddings, 2001) görülmüştür.

Bu bulgular narsistlerin sürekli kendiliği yapılandırma ile meşgul oldukları ve kendiliği güçlendirmek için birçok yaratıcı yol buldukları fikrini desteklemektedir. Böylece, öz-düzenleyici narsisizm modelini destekleyen kanıtlar sağlamaktadırlar.

Dinamik öz-düzenleme modeline ek olarak narsisizmi kendiliği ve duyguları düzenleme olarak ele alan birçok model sunulmuştur (Baumeister & Vohs, 2001; Campbell, 1999; Campbell & Foster, 2007; Raskin ve diğ., 1991; Tracy & Robins, 2004; Paulhus, 2001).

1.1.2. Narsistik Kişilik Bozukluğu

Freud'dan beri psikodinamik yönelimli diğer teorisyenler narsistik kişiliğin anlaşılmasında önemli katkılarda bulunmuşlardır (Kernberg, 1970; Kohut, 1971, 1977). Ancak narsistik kişilik, yaygın olarak tanınmasına neden olan üçüncü baskıya (APB, 1980) girişine kadar DSM tarafından bir hastalık olarak tanımlanmamıştır (Gunderson, Ronningstam & Smith, 1991). DSM-V (APB, 2013) tanı ölçütleri narsisizmin büyüklenmeci tipine odaklanmıştır. Narsistik kişilik bozukluğunun DSM-V (APB, 2013) tanı kriterleri şunlardır: Erken ergenliğin başında birçok bağlamda aşağıdakilerden beşinin ya da daha fazlasının varlığı:

- Kişinin önemini abartılı şekilde görmesi (başarıları ve yeteneklerini abartır, orantılı başarılar olmadığı halde üstün olarak kabul edilmeyi beklerler),
- Sınırsız başarı, zeka, güç, görkemlilik, güzellik ya da ideal aşk fantezileriyle meşgul olması,
- Kendisinin "özel" ve benzersiz olduğuna ve ancak diğer özel veya yüksek statüdeki insanlar (veya kurumlar) tarafından anlaşılması veya bunlarla ilişkilendirilmesi gerektiğine dair inanç,
- Aşırı derecede hayran olunma ihtiyacı,
- Güçlü bir hak etme duygusu (makul olmayan ve yüksek beklentilere sahip olma hakkı olduğunu düşünür),
- Başkalarından faydalanma eğilimi (kendi amaçlarına ulaşmak için başkalarından yararlanma ve insanları sömürme),
- Empati yoksunluğu (başkalarının duygularını ve ihtiyaçlarını tanıma ve anlama konusunda isteksizlik),
- Başkalarını kıskanma (genellikle başkalarını kıskanır veya başkalarının onu kıskandığına inanır),
- Kibirli davranış ve tutumlar.

Tanı kriterlerinde yer almasa da DSM-V, narsisizmin patolojik ifadelerinde ortaya çıkan kırılganlıktan ve eşlik eden kendini düzenleme eksikliklerinden söz etmektedir. Narsistik kişilik bozukluğu olan bireyler olumsuz geri bildirim, eleştiri ve diğer ego tehditleri veya şişirilmiş benlik imgesine karşı son derece hassastır ve ego tehditlerine karşı saldırgan (açık veya örtük) ve dürtüsel olarak tepki verebilirler. Psikopatoloji olarak narsisizm Pincus ve Lukowitsky (2010) tarafından şu şekilde özetlenmiştir:

> "Bütün bireyler normal narsistik ihtiyaçlara ve nedenlere sahiptir…Ancak, patolojik olarak narsist bireyler hayal kırıklıkları yaşadıklarında ve olumlu kendilik imgelerine yönelik tehditlerle karşı karşıya kaldıklarında özellikle sıkıntılı görünmektedirler. Kimse mükemmel olmadığı ve dünya istenen sonuçlara sürekli engeller ve zorluklar çıkardığı için, patolojik narsisizm, hayal kırıklıkları ve olumlu kendilik imgesine yönelik tehditlerle başa çıkabilmek için önemli derecede öz-düzenleme eksikliği ve uyumsuz stratejileri içerir." (s. 426)

Pincus ve Lukowitsky'e (2010) göre patolojik narsisizmin temel özelliği büyüklenmecilik değildir, büyüklenmeci ve kırılgan kendiliğe ve durumlara sebep olan görece kusurlu kendilik düzenlemesidir *(self-regulation).*

1.1.2.1. Narsistik Kişilik Bozukluğu prevalansı, risk faktörleri ve eştanı (komorbidite)

Narsistik kişilik bozukluğunun prevalansı -teşhisin net olmayışını yansıtacak şekilde- tanımlanmamıştır. Yaygınlığı, genel popülasyonda %0 ile % 5,3 arasında değişmektedir (Ronningstam, 2009). Klinik örneklerde prevalansın %1 ile %17 arasında değiştiği bildirilmiştir (Ronningstam, 2009). Bir çalışmada, Ulusal Sağlık Enstitüsü'ndeki araştırmacılar, 35.000 Amerikalıdan oluşan örnekleme, ömürleri boyunca hiç NKB belirtisi gösterip göstermediklerini sormuşlardır (yalnızca belirtiler sorulmuştur, bozukluğun adı söylenmemiştir). Amerikalıların %6,2'sinin

yaşamlarının bir döneminde NKB özellikleri gösterdiği bulunmuştur (Twenge & Campbell, 2010).

Narsisizmde risk faktörleri ile ilgili çeşitli çalışmalara göre narsisizmde genetik (Livesley, Jang, Jackson & Vernon, 1993; Jang, Livesley & Vernon, 1996; Torgersen ve diğ., 2000; Torgersen ve diğ., 2008), nörobiyolojik (Cascio, Konrath & Falk, 2014; Chester, Lynam, Powell & DeWall, 2015) faktörler ile medya ve internet gibi sosyo-kültürel faktörler (Twenge & Campbell, 2010) rol oynamaktadır. Ayrıca cinsiyet, yaş, gelişim dönemlerinden ergenlik (Carlson & Gjerde, 2009), ebeveyn-çocuk ilişkileri (Kohut, 1971), mizaç (Thomaes, Bushman, Orobio De Castro & Stegge, 2009), travmatik yaşantılar (Simon, 2002) ve çeşitli çevresel faktörlerin narsistik kişilik bozukluğu ve narsistik kişilik özelliklerine etki edebileceği düşünülmektedir. Geniş bir yetişkin örnekleminde yapılan çalışmaya göre narsisizm için risk faktörleri erkek cinsiyeti, daha genç yaşı ve bekar medeni durumu içermektedir (Stinson ve diğ.,2008).

Narsistik kişilik bozukluğuna sıklıkla diğer hastalıklar, özellikle madde kullanım bozuklukları, bipolar bozukluk, travma sonrası stres bozukluğu ve diğer kişilik bozuklukları (Ronningstam & Weinberg 2013; Stinson ve diğ., 2008; Zimmerman, Rothschild & Chelminski, 2005) eşlik eder ve eşlik eden bozukluklar, genellikle narsistik kişilik bozukluğu olan bireyleri kliniğe ilk getiren şeydir. Eştanı derecesi bozukluğun şiddeti ile ilişkilidir (Levy, Reynoso, Wasserman & Clarkin, 2007). Narsistik kişilik bozukluğu en sık antisosyal, histriyonik, sınır, şizotipal ve pasif agresif kişilik bozuklukları ile birlikte görülür (Levy, Chauhan, Clarkin, Wasserman & Reynoso, 2009). Antisosyal kişilik bozukluğu ile eştanı, prognoz üzerinde en derin olumsuz etkiye sahiptir. NKB ve Eksen I arasındaki eştanı incelemesinde, Ronningstam (1996), çoğu Eksen I örneğinde NKB prevalansının düşük olduğunu saptamıştır, ancak NKB'nin madde kullanım bozuklukları, bipolar bozukluk, depresyon ve anoreksiya nervoza ile eştanı gösterme eğilimleri olduğunu kaydetmiştir.

1.1.3. Büyüklenmeci ve Kırılgan narsisizm

Narsisizmin büyüklenmeci biçimi, açık, grandiyöz, kasıtlı, teşhirci, vurdumduymaz *(thick-skinned)* ve fallik olarak adlandırılmıştır; kırılgan biçimi ise örtük, savunmasız, çekingen, utangaç, inhibe, aşırı duyarlı, aşırı tetikte ve hassas *(thin-skinned)* olarak adlandırılmıştır (Akhtar & Thomson, 1982; Bateman, 1998; Britton, 2000; Cooper, 1981; Gabbard, 1989; Masterson, 1981; Pincus & Lukowitsky, 2010; Rosenfeld, 1987; Wink, 1991).

Büyüklenmeci tip, kibirlilik, üstün ve özel olma inancı, ilgi arama, hak sahibi olduğunu düşünme, grandiyozite, teşhircilik, küstahlık, kıskançlık, haset, dikkat çekme arzusu, aşırı talepkar olma, başkalarının ihtiyaçlarını görmeme, düşük kaygı düzeyi gibi özellikler ile karakterizedir (Akhtar & Thomson, 1982; Wink, 1991). DSM-V'deki NKB tanımı (APB, 2013) ile paralel şekilde, bu bireyler başkalarının gereksinimlerinden habersiz, kişilerarası ilişkilerde sömürücü ve kıskanç olmakla birlikte sosyal açıdan cesur ve çekici olabilirler. Kırılgan tip ise bu özelliklerin zıt kutbu gibi görülebilecek şekilde aşırı alçakgönüllü, başkalarının değerlendirmelerine karşı aşırı duyarlı, kaygı düzeyi yüksek, baskılanmış, devamlı stres altında, acı çektiğini düşünen (*suffering*), utangaç, sosyal açıdan güvensiz, savunucu, açıkça sıkıntılı ve dışarıya karşı mütevazidir. Görünen durumun altında, bu bireylerde de büyüklenmeci ifadeninkine benzer özel bir çekirdek vardır. Her iki tip de aşırı derecede kendine odaklanmıştır ve kendilerinden gerçek dışı yüksek beklentilere sahiptir (Akhtar, 2003; Cooper, 1998; Dickinson & Pincus, 2003; Masterson, 1993). Sınırsız güç, zafer ve ün ile ilgili büyüklenmeci fantezileri vardır (Akhtar, 2003). Kırılgan narsisizm karşısında büyüklenmeci narsisizmin farklılaşması önemlidir çünkü narsisizmin bu iki yönü refah, uyum ve psikopatoloji göstergeleriyle farklı, bazen zıt ilişkiler göstermiştir (Pincus & Roche, 2011).

Büyüklenmeci ve kırılgan narsisizmin ifadelerindeki keskin farklılıklara rağmen, teorik açıklamalar her iki türün de altta yatan kırılgan bir benlik duygusunu paylaştığını (Cooper, 1998; Robbins & Dupont, 1992) ve sürekli olarak yetersizlik ve değersizlik duygularına karşı kendilerini savunduklarını öne sürer (Akhtar & Thomson, 1982). Klinik teorisyenler büyüklenmeci ve kırılgan narsistik patolojinin

temel yönlerini şu şekilde tanımlamışlardır: kendilik yapısındaki kusurlar, terapötik ilişkideki zorluklar ile utanç, travma, karşılanmayan ihtiyaçlar, bağlılık ve terk edilme depresyonu gibi stres faktörlerine karşı kullanılan uyumsuz savunma stratejileri (Pincus & Lukowitsky, 2010).

Ancak iki narsisizm türünün ifadesinde çeşitli farklılıklar mevcuttur. Kohut'un (1971) tanımına uygun olarak, benliğin kabul edilmeyen yönlerini başarılı şekilde bastıran büyüklenmeci narsistlerin aksine kırılgan narsistler, sadece büyüklenmeci benliği korumazlar, bu nedenle hem yetersizlik hem de büyüklenmecilik duygularının farkındadırlar. McWilliams (1994) "kibirli ve büyüklenmeci narsistlerin her birinin bilinçli, utangaç yüzlü bir çocuğu sakladığını ve her depresif ve kendini eleştiren narsistin, o kişinin ne olması gerektiğine veya olabileceğine dair büyüklenmeci bir hayali gizlediğini" öne sürmüştür. Masterson (1993) kırılgan narsisizme karşılık gelebilecek 'örtük narsisizm' terimini, büyüklenmeciliklerini her şeyi yapabilme gücüne sahip olduğunu düşündükleri kişi vasıtasıyla gideren ve o kişi sayesinde yetersizlik/aşağılanma hissini gizleyen kişileri tanımlamak için kullanmıştır.

Gabbard (1989) büyüklenmeci narsistlerden "habersiz narsistler" (oblivious narcissists) olarak bahsetmiştir. Bu narsistler başkaları üzerindeki etkilerinin ne olduğunun farkında değildir. Kırılgan narsistler ise daha farkındalık sahibidir. Akhtar (1989) kırılgan narsistlerin büyüklenmeci taleplerini gizleyen, mütevazi ve yüksek ahlaki değerlere sahip görünen, yetersizliklerinin farkında olan kişiler olduğunu öne sürmüştür. Büyüklenmeci narsistler devamlı olarak kendileriyle ilgili iken, kırılgan narsistlerin dikkatleri başkalarına yöneliktir (Gabbard, 1989).

İki narsisizm türünün önemli farklılıklarından biri benlik saygısıdır. Büyüklenmeci narsisizmin yüksek benlik saygısı (Brown & Zeigler-Hill, 2004; Raskin ve diğ., 1991; Raskin & Terry, 1988; Rhodewalt & Morf, 1995; Zeigler-Hill, Chadha & Osterman, 2008), kırılgan narsisizmin düşük benlik saygısı (Dickinson & Pincus, 2003; Miller & Campbell, 2008; Zeigler-Hill ve diğ., 2008) ile ilişkili olduğu birçok çalışmada tekrarlanmıştır. Her iki tür de benlik saygısını korumakla mücadele etse de bu konuyu oldukça farklı şekilde ele almaktadır. Wink (1991) bu durumu "narsisizmin iki yüzü" olarak adlandırır. Büyüklenmeci narsistler diğerlerinin

tepkilerini filtreleyerek narsistik yaralanmalardan kendilerini izole ederken, onları yetenekleri ve başarılarıyla etkilemeye uğraşır. Özgüvenlerini düzenlemek için kendini abartma, zayıflıkları inkar etme, haklılık talep etme, karşılanmayan beklentilere devamlı öfkelenme ve özsaygıyı tehdit eden insanları değersizleştirme görülür. Kırılgan narsistler ise savunmasız durumlardan kaçınarak ve başkalarının nasıl davranacağını "anlamak" için yoğun bir şekilde uğraşarak özgüvenlerini korumaya çalışırlar (Gabbard, 1989/1998).

Kırılgan narsistler büyüklük, üstünlük, özel olma ve hak iddia etme ile ilgili fanteziler yaşar ancak bu durum büyüklenmeci narsistlerdeki gibi kişilerarası etkileşimlerinde genellikle belirgin değildir. Bu yüzden kırılgan narsistlerin büyüklenmecilikleri tipik olarak hilelidir. Büyüklenmeci narsistlerin aksine kırılgan narsistler fantezileri ile gerçeklik arasındaki uyuşmazlığın farkındadırlar, büyüklenmecilik fantezilerini ulaşılmaz ve kabul edilemez olarak deneyimlerler (Akhtar, 2003). Ayrıca fantezileri sürdürmeye çalışırken aynı zamanda zayıf ve çaresiz olduklarını kabul ederler (Cooper, 1998). Bu nedenle altta yatan büyüklenmecilikleri ile ilgili utanç hissederler ve başkalarının onların büyüklenmeciliklerini fark edeceğinden endişe ederler (Akhtar, 2003; Broucek, 1991; Morrison, 1989). Sonuç olarak, bu bireylerin açık davranışlarında büyüklenmecilik nadiren ortaya çıkar veya hak iddialarının karşılanmasını gerçekte çok az talep ederler. Bunun yerine, narsistik faaliyetlerinin çoğunu fantezide gerçekleştirirler (Cooper & Ronningstam, 1992).

Kırılgan narsistler hak iddia etme ihtiyaçlarını açıkça ifade etmese de bu ihtiyaçlar karşılanmadığında büyük bir hayal kırıklığı yaşar. Kırılgan narsistler bu hayal kırıklığına hak iddialarını reddetme ya da şiddetli öfke ile cevap verme eğilimindedirler. Özsaygının korunması için diğerlerine kronik olarak güven duymaları ve ardından devamlı hayal kırıklığı deneyimlemeleri, başkalarıyla ilişki kurma konusunda kaygıya ve bazen de ilişkilerden tamamen kaçınmaya neden olabilir (Dickinson & Pincus, 2003). Hayal kırıklıklarına veya özgüven tehditlerine yanıt olarak yaşanan utanç, kaçınma, yetersizlik, tükenme ve depresyon ile açık öfke duyguları arasındaki dalgalanmalar, kırılgan narsistlerde oldukça değişken bir duygusal durum oluşturur (Masterson, 1993).

Morrison (1989), narsistik öfkenin altında utanç olduğunu öne sürmüştür. Benliklerini sürdürmede başkalarına duydukları ihtiyacı kabul etmelerinden kaynaklanan bu utancı ortadan kaldırmak için kırılgan narsistler bazen şiddetli bir öfke ile karşılık verebilir. Araştırmalara göre, büyüklenmeci narsisizm alt türü suçluluk ve utanç ile negatif ilişkili (Czarna, 2014; Wright, O'Leary & Balkin, 1989) iken narsisizmin kırılgan türü utançla pozitif olarak ilişkilidir (Freis, Brown, Carroll & Arkin, 2015; Malkin, Barry & Zeigler-Hill, 2011).

Öfke duygusu, benlik algısını koruma işlevi görebilir (Dickinson & Pincus, 2003). Çünkü bu koruma, özellikle kırılgan narsistler için özgüvenlerinin düşük olmasından dolayı hayati öneme sahiptir. Kendilerini ve etrafındakileri olumsuz algıladıkları için, zaten düşük olan özsaygıya yönelik tehditler (örneğin, kişiyi pohpohlamayan, övücü olmayan geri bildirimler) özellikle rahatsız edici olabilir (Papps & OCarroll, 1998; Vohs & Heatherton, 2000). Bir araştırmanın sonuçlarına göre büyüklenmeci narsisizm puanı yüksek olanlar başarı tehdidine karşı daha duyarlı iken, kırılgan narsisizm puanı yüksek olanlar önemli birisi tarafından aşağılanma ve ihanet edilme gibi kişilerarası tehditlere karşı daha duyarlıdır (Besser & Priel, 2010). Bu da büyüklenmeci ve kırılgan narsistlerin hassas özsaygılarının çeşitli bağlamlarda farklılaştığını göstermektedir. Hem kırılgan hem de büyüklenmeci narsistler, yüksek hak iddiası inançlarını paylaşsa da (Emmons, 1987) kırılgan narsistler, hak ettiklerini düşündüklerini alamadıklarında daha fazla öfkelenmekte (Miller ve diğ., 2013; Rasmussen, 2016; Zeigler-Hill & Wallace, 2011), bazen saldırgan davranış sergilemekte (Okada, 2010; Schoenleber, Sadeh & Verona, 2011) ve sonuçlar üzerinde daha çok durmaktadırlar (Freis ve diğ., 2015).

Kırılgan narsistler tutumları, inançları ve öz-değerlendirmelerini içeren içsel deneyimleri ile ilgili belirsizlik yaşarlar (Wink, 1991). Özsaygılarını içsel olarak düzenleyememe ve kendinden şüphe etme durumu, kırılgan narsistlerin dışardan gelecek bildirimlere karşı aşırı duyarlı olmasına yol açar. Dolayısıyla kırılgan narsistler özellikle sosyal değerlendirmeye yani başkalarının kabul ve övgülerine karşı oldukça hassastır, hatta bunlara aşırı derecede güvenirler (Hendin & Cheek, 1997). Gabbard (1989) bu kişilere "aşırı tetikte narsistler" (hypervigilant narcissists)

demiştir ve büyüklenmeciliklerini onaylamayan kanıtlara karşı antenleri varmış gibi duyarlılık gösterdiklerini öne sürmüştür. Kendilerinin değerlerini başkalarının onayı gibi dışarıdan alınan onaylanmış alanlara dayandırırlar (Zeigler-Hill ve diğ., 2008). Kendi özgüvenlerini düzenlemek için başkalarının geri bildirimlerini kullanmalarına rağmen (Graf, 2017), bu geri bildirimlerden memnuniyetsizdirler (Atlas & Them, 2008; Morf & Rhodewalt, 2001; Zeigler-Hill ve diğ., 2008). Kırılgan narsistlerin kendine aşırı odaklanması, aşırı duyarlı olmaları ve zayıf duygu düzenleme tarzına sahip olmaları, endişe ve karamsarlığa sebep olur (Zalpour, Shahidi, Zarrani, Mazaheri & Heidari, 2016).

Kırılgan narsistlerin düşük benlik değeri algısı kendilik deneyimlerini etkilerken çevreleri onların özel ve benzersiz olma arzularını onaylar veya onları takdir ederse bazen büyüklenmeci hislerin tadını çıkarabilirler. Bu büyüklenmecilik dönemleri kısa sürelidir ve benlik saygısında kararsızlığa yola açar. Cooper (1998), bu bireylerin başarıları için kendilerini ödüllendiremediklerini ve bu yüzden de gerçek başarıların, özdeğerlilik duygularını arttıramadığını öne sürmüştür. Başarılardan memnuniyet elde etmek, başarının içsel bir algısından ziyade dış övgülerden gelir (Cooper & Ronningstam, 1992). Başkalarından hayranlık duyulmaya olan ihtiyaçları, aldıkları her türlü hayranlığın yanlış ve samimiyetsiz olduğuna dair duygu ve inançlarla bir arada bulunur. Bu nedenle, kırılgan narsistler başkalarından hayranlık duymak için "gösteriş yapmak" ve hayranlığı elde etmek ile bu tür bir hayranlık istemek veya bu hayranlığa ihtiyaç duymaktan derin bir utanç hissetme arasında kalırlar (Cooper, 1998).

Kırılgan narsistlerin bir başka özelliği, mazoşist davranışları kendi özgüvenlerini biçimlendirme çabası içinde kullanma eğilimleridir (Cooper, 1988; Pharis, 2004). Kendini feda etme davranışları, başkaları için empatik ve samimi olarak anlaşılabilir ama bu davranışlar aslında kendilerini başkalarının üstünde yükseltmeye yöneliktir. Örneğin, kırılgan narsistler genellikle yetenekleri veya kaynakları bakımından kendilerinden daha zayıf olan diğer insanlarla sosyalleşmeyi ve ilişki kurmayı seçerken, daha az kapasiteye sahip birisinin kahramanca kurtarılmasıyla ilgili fantezilerini gizlemektedir (Cooper, 1998). Büyüklenmeci

narsistler ise özgüveni biçimlendirmek amaçlı olsa bile genelde toplumsal alanda sıcaklık, ilgi ve yardım gibi özellikler göstermezler (Campbell & Foster, 2007).

Büyüklenmeci ve kırılgan narsistik alt türler, farklı komorbidite modelleriyle ilişkilidir (Levy, 2012). Kırılgan narsistik grupta, depresyon ve anksiyete, yaralanma ve intihar girişimleri daha yaygındır (Miller & Campbell, 2008; Russ, Shedler, Bradley & Westen, 2008). Ayrıca kırılgan narsisizm, paranoya, şizotip, güvensizlik, düşük özsaygı, eleştiriye ve reddedilmeye aşırı duyarlılık gibi içselleştirme bozukluklarının karakteristik özellikleri, nörotisizm ve sınırda kişilik bozukluğu ile ilişkilendirilmiştir (Ellison, Levy, Cain, Ansell & Pincus, 2013; Pincus, Cain & Wright, 2014). Büyüklenmeci narsisizm ise sözel ve fiziksel saldırganlık, baskın olmaya dair itici güç, histriyonik davranışlar da dahil olmak üzere dışsallaştırma bozuklukları ile bağlantılıdır (Miller ve diğ., 2011; Miller, Lynam, Hyatt & Campbell, 2017). Büyüklenmeci özellikler, madde bağımlılığı, antisosyal ve paranoyak kişilik bozukluğu ile eşlik etme eğilimindedir (Russ ve diğ., 2008). Büyüklenmeci narsisizm, iyi oluş (Sedikides, Rudich, Gregg, Kumashiro & Rusbult, 2004), açıklık ve dışadönüklük (Mathieu, 2013; Vernon, Villani, Vickers & Harris, 2008) ile pozitif; kaygı ve depresyon (Sedikides & Gregg, 2001; Sedikides ve diğ., 2004) ile negatif şekilde ilişkilidir. Görüldüğü gibi kırılgan narsisizmden farklı olarak büyüklenmeci narsisizm hem uyumlu hem de uyumsuz sonuçlarla bağlantılıdır.

1.2.Bilişsel Duygu Düzenleme

1.2.1. Duygu Düzenleme

James'e göre duygular, evrimsel olarak önemli durumlarda doğrudan ortaya çıkan (Akt., Palencik, 2007), algılanan zorluklara ve fırsatlara nasıl cevap vereceğimizi etkileyen, değişen yaşam koşullarımızın taleplerine uyum sağlayan, eşgüdümlü, davranışsal, deneyimsel ve fizyolojik tepki eğilimleridir (Gross, 2002) ve davranışlara hızlı ve verimli bir şekilde rehberlik ederek, günlük yaşamda yardımcı rol oynayarak organizmaya uygun şekilde hizmet ederler (Tooby & Cosmides, 1990; Zarolia, McRae & Gross, 2015). Scherer (2001), duygular için farklı spesifik fonksiyonları olan ve farklı alt sistemleri içeren bir bileşen listesi önermiştir: bilişsel

bileşen (değerlendirme), nörofizyolojik bileşen (bedensel semptomlar), motivasyonel bir unsur (eylem eğilimleri), motor ifadesi bileşeni (yüz ifadesi ve ses ifadesi) ve öznel bir hissetme bileşeni (duygusal deneyim).

Duygular, yardımcı ve uyumlu işlevselliklerini zararlı ve uyumsuz işlevsizliğe dönüştürerek bizi yanlış yönlendirebilir ve bunaltıcı olabilir (Gross, 1999). Uygun olmayan duygusal tepkiler bireylerin mesleki yeterliklerini, sosyal ilişkilerini ve genel zihinsel sağlığını olumsuz şekilde etkileyebilir (Gross & Muñoz, 1995). Duygular belirli bir durumla eşleşmiyor gibi göründüğünde, duygusal tepkiler hedeflere daha iyi hizmet etmeleri için sık sık düzenlenmeye çalışılır (Gross, 2002). Bu durumlarda duyguları düzenlemek ve değiştirmek önemlidir (Zarolia ve diğ., 2015). İnsanlar duygularının gidişatını değiştirmek isteyebilir ve bu tür girişimler duygu düzenlemesini oluşturur (Gross & Jazaieri, 2014; John & Eng, 2014). Duygu düzenleme becerilerinin etkin kullanımı, bireylerin psikolojik iyi oluşu ve işlevselliği açısından büyük önem taşımaktadır (Berking & Whitley 2014; Bridges, Denham & Ganiban, 2004). Duygu düzenleme becerileri her zaman sağlıklı bir şekilde yerine getirilemeyebilir; bu nedenle, duyguları anlama, algılama ve düzenlemede zorluklar, bireylerin duygusal ya da psikolojik problemler yaşamasına neden olabilir (Gross & Jazaieri, 2014; Kring & Werner, 2004; Werner & Gross, 2010).

Gross (1999) duygu düzenlemeyi, hangi duygulara sahip olduğumuz, bu duygulara ne zaman sahip olduğumuz, bunları nasıl deneyimlediğimiz ve nasıl ifade ettiğimiz olarak tanımlamıştır ve duygu düzenlemeyi yaşamın düzenli bir parçası olarak görmüştür. Thompson (1994) duygu düzenlemenin, bireylerin hedeflerini gerçekleştirmek üzere duygusal tepkileri izlemek, değerlendirmek ve değiştirmekle görevli olan içsel ve dışsal süreçlerden oluştuğunu söylemiştir.

Duygu düzenleme kişisel veya kişilerarası meydana gelebilen (Thompson, 1990/1994), bilinçli (Parrott, 1993) veya bilinçsiz (Boden & Baumeister, 1997) olarak gerçekleşebilen bir süreçtir. İnsanlar olumsuz ya da olumlu duyguları azaltarak ya da artırarak duygularını düzenleyebilir (Gross & Thompson, 2007). Bununla birlikte genellikle öfke, üzüntü ve endişe gibi olumsuz duyguları azaltmaya (Gross, Richards, & John, 2006; Watson, Clark & Tellegen, 1988) sevgi, ilgi ve sevinç gibi olumlu

duyguları arttırmaya çalışırlar (Quoidbach, Berry, Hansenne & Mikolajczak, 2010; Watson ve diğ., 1988). Amaçları farklılaşsa da insanlar duygularını düzenlemek için birçok farklı şey yapar (Parkinson & Totterdell, 1999).

Gratz ve Roemer (2004), kavramsal ve ampirik çalışmalara dayanarak, duygu düzenlemenin çeşitli bileşenleri içerdiğini öne sürmüştür. Bu bileşenler, duyguların farkındalığı ve anlaşılması, duyguların kabul edilmesi, dürtüsel davranışları kontrol etme, olumsuz duygular yaşandığı zaman hedeflere uygun davranma becerileri ve bireysel hedefleri karşılamak için duygusal tepkileri istenen şekilde düzenleyebilmek için durumsal olarak uygun duygu düzenlemeleri kullanma becerilerini içerir (Gratz & Roemer, 2004). Bu tanımlar, duyguları düzenlemek ve stresli olaylarla başa çıkmada rol oynamak için biliş ve davranışlardan bahsetmektedir.

1.2.2. Bilişsel Duygu Düzenleme

Davranışsal (örn., durum seçimi, durum değişikliği) ve bilişsel stratejiler (örn., dikkat dağıtma, bilişsel yeniden değerlendirme) dahil olmak üzere çeşitli duygu düzenleme stratejileri bulunmaktadır (Gross & Thompson, 2007). Bilişsel süreçler duygularda merkezi bir rol oynadığından (Beck, 1976), bilişsel stratejiler duygu düzenleme sürecinde önemli olabilir. Duygusal durumun iyi hale getirilmesi için dikkat, yorum ve bellekteki değişiklikler gibi bilişsel stratejilerin önemli olduğu gösterilmiştir (Rothbaum, Weisz & Snyder, 1982). Bilişsel işleme ile duygular arasındaki yakın ilişki, bireylerin duygusal tepkilerini değiştirmek için kullanabilecekleri çok sayıda bilişsel strateji olduğu anlamına gelebilir (Joormann & D'Avanzato, 2010).

Lazarus (1999), bilişin duyguda kilit bir rol oynadığını ve bilişsel değerlendirmenin "motivasyona bağlı ve kişisel anlam kazandıran" bir değerlendirme olduğunu öne sürer. Bilişsel değişim, kişinin kendi duygularını etkilemek için durumun yeni bir değerlendirmesini yapması anlamına gelir. Bu strateji, bireyin duruma atfettiği anlamı ve durumun önemini değiştirmektedir. Bu yüzden bilişsel stratejiler duygusal ve davranışsal bileşenler üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu yaklaşım, durumlara atfedilen anlamların duygu ve davranışları etkilediğini öne süren bilişsel model ile aynı varsayıma dayanmaktadır (Beck, 1976).

Garnefski ve diğerleri (2001) duyguların bilişler yoluyla düzenlenmesinin insan yaşamı ile ayrılmaz bir şekilde ilişkili olduğunu öne sürmüşlerdir. Bilişsel duygu düzenleme, bilişler veya bilişsel süreçler ile duyguların yönetilmesi, düzenlenmesi ve duygular üzerinde kontrol sahibi olunması ve tehdit edici veya stresli olayların yaşandığı deneyimler sırasında veya sonrasında problemlerin üstesinden gelinmesine yardımcı süreçler olarak ifade edilebilir. Mevcut baş etme yöntemleri genellikle hem bilişsel hem de davranışsal kanallar aracılığıyla gerçekleştirilebilen stratejiler içermektedir. Garnefski ve diğerleri (2001) bilişsel ve davranışsal başa çıkmanın bir ve aynı boyutta yer almaması gerektiğini ileri sürmüşlerdir; çünkü düşünme ve eylem, zaman içinde farklı noktalarda gerçekleşen farklı süreçlerdir. Bu nedenle, bilişsel duygu düzenlemeyi ölçmek için bir ölçek geliştirirken davranış stratejileri boyutunu dışlamışlardır.

Garnefski ve diğerleri (2001) kendini suçlama, başkalarını suçlama, ruminasyon ve felaketleştirmeyi uyumsuz başa çıkma stratejisi olarak; kabul, plan yapmaya yeniden odaklanma, pozitif yeniden odaklanma, pozitif yeniden değerlendirme ve bakış açısına yerleştirme stratejilerini uyumlu başa çıkma stratejisi olarak ele almışlardır.

- **Kendini suçlama**, bireyin yaşadıkları için kendini suçlayan, olanların sorumluluğunu kendine yükleyen düşüncelerini ifade eder. Birçok çalışma, kendini suçlama tarzının depresyon ve diğer sağlıksızlık ölçekleri ile ilişkili olduğunu göstermiştir. (Anderson, Miller, Riger, Dill & Sedikides, 1994; Peterson ve diğ.,1979).

- **Başkalarını suçlama**, yaşanılan olumsuz olaylar ile ilgili başkalarını suçlayan, olanların sorumluluğunu başkalarına yükleyen düşünceleri ifade eder. Birbirinden farklı tehdit edici olaylar yaşayan gruplar ile yapılan çalışmada, başka birini suçlamanın duygusal yoksunluk ile ilişkili olduğu görülmüştür (Tennen & Affleck, 1990).

- **Ruminasyon veya düşünceye odaklanma**, negatif olay ile ilgili duygu ve düşünceler hakkında devamlı olarak düşünmeyi ifade eder. Ruminasyonun

yüksek depresyon seviyeleri ile ilişkili olduğu gösterilmiştir (Nolen-Hoeksema, Parker & Larson, 1994).

- **Felaketleştirme,** yaşanılan şeyin korkunçluğunun ve dehşetinin vurgulanmasıdır. Felaketleştirme uyumsuzluk, duygusal sıkıntı ve depresyon ile ilişkilidir (Sullivan, Bishop & Pivik, 1995).

- **Kabul etme**, yaşanılanları kabul etme ve olanlara kendini teslim etme düşüncelerini ifade eder. Kabul, iyimserlik ve benlik saygısı ile pozitif; kaygı ile negatif bir ilişkiye sahiptir (Carver, Scheier & Weintraub, 1989).

- **Planlamaya tekrar odaklanmak**, hangi adımların atılacağını ve negatif olayla nasıl başa çıkılacağını düşünmek anlamına gelir. Planlamanın başa çıkma stratejisi olarak kullanılmasının iyimserlik ve benlik saygısı ile pozitif; kaygı ile negatif ilişkili olduğu gösterilmiştir (Carver ve diğ. 1989).

- **Pozitif yeniden odaklama**, gerçek olayı düşünmek yerine, neşeli ve keyifli başka konular hakkında düşünmeyi ifade eder. Pozitif şeylere yeniden odaklanmak, zihinsel bir geri çekilme olarak düşünülebilir ve gerçek olay hakkında daha az düşünmek için, düşünceleri daha olumlu konulara dönüştürmek veya yeniden odaklamak olarak tanımlanabilir. Bu, kısa vadede yararlı bir cevap olabilse de uzun vadede adaptif şekilde başa çıkmayı engelleyebilir.

- **Pozitif yeniden değerlendirme**, kişisel gelişim açısından olaya olumlu bir anlam ifade etme düşüncelerini ifade eder. Pozitif yeniden değerlendirmenin başa çıkma stratejisi olarak kullanılmasının iyimserlik ve benlik saygısı ile pozitif; kaygı ile negatif yönde ilişkili olduğu görülmüştür (Carver ve diğ., 1989).

- **Bakış açısına yerleştirme**, olayın ciddiyetini azaltan veya diğer olaylarla karşılaştırıldığında göreceli oluşunu vurgulayan düşünceler anlamına gelir.

1.2.3. Narsisizm ve Duygu Düzenleme

Literatüre göre patolojik kişilik özellikleri, duygu düzenlemedeki zorluklar ile ilişkilidir (Gratz, Breetz & Tull, 2010; Szasz, Szentagotai & Hofmann, 2011). Duygu düzenlenme ve davranışları kontrol etme güçlüğünün, Narsistik Kişilik Bozukluğu'nun da bulunduğu B kümesi kişilik bozukluklarının merkezi ve tanımlayıcı özelliği olduğu düşünülmektedir (APB, 2013; Newhill, Mulvey & Pilkonis, 2004). Önceki araştırmalar yüksek düzeyde narsistik özellikler ile yüksek duygusal tepkiler arasında ilişki bulmuştur (Twenge & Campbell, 2003).

Bazı yazarlar büyüklenmeci narsisizm ile duygu düzenleyememenin ilişkisine vurgu yapsa da (Pollock, McCabe, Southard & Zeigler-Hill, 2016; Ronningstam, 2010) bu iki değişkenin ilişkisiz (Elibol, 2018; Miller, Widiger & Campbell, 2010) ya da negatif yönde ilişki olduğu (Zeigler-hill & Vonk, 2015) birkaç araştırma bulunmaktadır. Kırılgan narsisizm ile duygu düzenleme güçlüğü arasında ise pozitif ilişki olduğu görülmüştür (Di Pierro, Di Sarno & Madeddu, 2017; Elibol, 2018; Wolven, 2015; Zhang ve diğ., 2015). Bir çalışmaya göre kırılgan narsisizm, duygu düzenleme stratejilerine erişme, duygusal durumları anlama, kabul etme ve duygusal açıklıkta zorluklarla ilişkili iken büyüklenmeci narsisizm duygu düzenlemedeki zorluklarla ilişkili değildir (Di Pierro ve diğ., 2017). Bu bulgular, büyüklenmeci narsisizm ve kırılgan narsisizmin tehditkâr durumlarla karşı karşıya kaldıklarında duygusal tepkilerinde ve öz düzenlemelerinde nasıl farklılaştığını göstermektedir. İlgili araştırmaların duygu düzenleme güçlüğü konusunda narsisizmin iki sunumu için farklı sonuçlar vermesi, duygu düzenleme stratejilerinin narsisizm türüne göre farklılaşması anlamını taşıyabilir.

1.2.4. Narsisizm ve Bilişsel Duygu Düzenleme

Araştırmacının bilgisine göre, literatürde narsisizm ile bilişsel duygu düzenleme stratejileri arasındaki ilişkinin ele alındığı çok sayıda araştırma bulunmamaktadır. Narsistik kişilik özelliğine sahip olanların kullandığı bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin araştırıldığı bir çalışmaya göre büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm alt türlerinden yüksek puan alan öğrencilerin, narsistik özellikler göstermeyen öğrencilere göre 'kendini suçlama' ve 'felaketleştirme' duygu

düzenleme stratejilerini kullanımı anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Narsistik olmayan öğrenciler 'pozitif yeniden değerlendirme' stratejilerini kırılgan narsist öğrencilere göre daha fazla kullanmaktadır (Zalpour ve diğ., 2016). Ancak başka bir çalışmada (Heidari & Aliloo, 2015), dört farklı "B" kişilik kümesi bozukluğu olan (histriyonik, narsistik, antisosyal ve borderline) ve normal bireyler arasında dokuz farklı bilişsel duygu düzenleme stratejisi açısından bir fark olmadığı bulunmuştur. Bu bulguya, çalışmanın klinik olmayan bir örneklemde gerçekleştirilmesinin ve ölçüm araçlarının etki edebileceği paylaşılmıştır.

Bir çalışmada kırılgan narsisizm ve duygusal durumların baskılanması gibi uyumsuz duygu düzenleme stratejilerinin ilişkili olduğu görülmüştür (Altmann, 2017). Stucke (2003) narsistlerin başarısızlıkların sorumluluğunu dışsal bir kaynağa atfettiklerini, kendilerini suçlamadıklarını ve olumsuz duygularını dışa yönlendirdiklerini bulmuştur. Narsistler, başarısızlık yaşadıklarında diğer insanları suçlayarak olumlu benlik algılarını savunur (Campbell, Reeder, Sedikides & Elliot, 2000; Farwell & WohlwendLloyd, 1998; John & Robins, 1994). Bu örnekler, narsistlerin hassas özsaygılarından dolayı benliği tehdit edici durumlarla karşı karşıya kaldıklarında üzüntü, öfke ya da kaygı gibi hissettikleri çeşitli olumsuz duyguları düzenlemek için kullandıkları bilişsel yöntemler olarak görülebilir. Bu araştırmalar göz önünde bulundurulduğunda büyüklenmeci narsistlerin 'diğerlerini suçlama' bilişsel duygu düzenleme stratejisini daha çok, 'kendini suçlama' bilişsel duygu düzenleme stratejisini daha az kullanabileceklerine işaret etmektedir. Kırılgan narsistlerde işleyiş daha farklı olabilir. Yoğun utanç duygusuna sahip olmaları (Morrison, 1989), kendilerine ve gerçekliğe yönelik farkındalıklarının daha yüksek olması (Gabbard, 1989), kendini feda edici ve mazoşist davranışlar sergilemeleri (Cooper, 1998), "kendini suçlama" stratejisini kullanmaları ihtimalini arttırabilecek nedenler olarak görülebilir. Ancak diğer taraftan başka insanlardan üstün ve özel olduklarına dair büyüklenmeci fantezilere sahip ve özsaygı tehditlerine karşı büyüklenmeci narsistler gibi duyarlı olmaları sebebiyle "diğerlerini suçlama" stratejisini de kullanıyor olabilirler.

Büyüklenmeci narsistlerin kendi problemleri için diğerlerini suçladıklarını, olumsuz geri bildirimler için kendileri yerine başkalarını suçladıklarını paylaşan

birçok araştırmacı vardır (Rappaport, 2005; Rosenthal & Pittinsky, 2006). Büyüklenmeci narsisizm ile utanç ve suçluluk duygusu arasında negatif ilişki bulan başka bir araştırmada bu veriler, literatür ile tutarlı bir şekilde, büyüklenmeci narsistin suçluluk duygularına bağışıklık kazandığı ve narsistlerin utanç duygularının eksikliğinin onların karakteristik bir özelliği olabileceği şeklinde yorumlanmıştır (Montebarocci, Surcinelli, Baldaro, Trombini & Rossi, 2004). Bu sonuçlar doğrultusunda büyüklenmeci narsisizmin bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden "kendini suçlama" stratejisi ile negatif yönde ilişkili çıkması beklenebilir.

Bir çalışmaya göre narsistik kişilik özelliği kabul ile pozitif yönde, acıyı felaketleştirme ile negatif yönde anlamlı şekilde ilişkili bulunmuştur (Poppe ve diğ., 2011). Ancak araştırmacılar narsistlerin, doğru olanı yapma arzuları ve içgözlem becerileri ile hastalıklarıyla ilgili farkındalıkların eksikliği dolayısıyla kabullerinin gerçekçi olmayan, çok olumlu bir görüntüsünü rapor edebileceklerini de paylaşmışlardır. Di Pierro ve diğerleri (2017) duygu düzenleme ile narsisizmin iki türü arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Kabul etmeme alt ölçeği hem büyüklenmeci narsisizm hem de kırılgan narsisizm ile anlamlı şekilde pozitif yönde ilişkilidir.

Kamalinasab ve Mohammadkhani (2018) yaptıkları çalışmada, büyüklenmeci narsisizm ile pozitif, kırılgan narsisizm ile negatif yönde ilişkili ve merkezi bir değişken olan benlik saygısının, uyumlu bilişsel duygu düzenleme ile pozitif; uyumsuz bilişsel duygu düzenleme stratejileri ile negatif yönde ilişkili olduğunu bulmuştur. Bu sonuçlar büyüklenmeci narsistlerin uyumlu, kırılgan narsistlerin uyumsuz bilişsel duygu düzenleme stratejilerini daha çok kullanabileceğine işaret edebilir.

Atlas ve Them (2008) tarafından yapılan çalışmaya göre büyüklenmeci narsisizminden yüksek puan alanlara olumsuz geri bildirim verildiğinde eleştiriye karşı daha az duyarlı oldukları ve ruminasyon göstermedikleri; buna karşılık, kırılgan narsisizmden yüksek puan alan katılımcıların, eleştiriye daha duyarlı oldukları ve yüksek düzeyde ruminasyon gösterdikleri görülmüştür. Bu sonuçlar ruminasyon bilişsel duygu düzenleme stratejisinin büyüklenmeci narsisizm ile ilişkisiz, kırılgan narsisizm ile pozitif yönde ilişkili olabileceğini göstermektedir. Fatfouta, Gerlach,

Schröder-Abé ve Merkl (2015) tarafından yapılan bir çalışmada (2015) narsisizmin çeşitli yönlerinin ruminasyon ile ilişkide farklılık gösterebileceği ortaya koyulmuştur. Buna göre ruminasyon hayranlık (büyüklenmeci fanteziler) ile negatif, rekabet (değersizleştirme, çekememe) ile pozitif yönde anlamlı şekilde ilişkili çıkmıştır.

Di Pierro ve diğerlerinin yaptığı çalışmaya göre (2017) duygu düzenlemede kullanılan "stratejiler" alt boyutu hem büyüklenmeci narsisizm hem de kırılgan narsisizm ile anlamlı şekilde pozitif yönde ilişkilidir. Bu stratejiler, kötü hissedildiğinde duyguların dayanılmaz oluşu, kötü hislerin geçmeyeceği beklentisi, çok fazla endişelenme, depresif duygular yaşayacağını düşünme gibi stratejilerdir. Bu sonuçlar narsistlerin bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden uyumlu stratejileri daha az, uyumsuz stratejileri daha çok kullandıklarını düşündürtebilir.

Sonuç olarak büyüklenmeci ve kırılgan narsistlerin uyumsuz bilişsel duygu düzenleme stratejileri kullandığı ve iki türün bilişleri ile bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin benzerlik ve farklılık gösterdiği noktalar olduğuna işaret eden bulgular literatürde mevcuttur.

1.3.Kişilerarası Problemler

Kapsamlı bir kişilik kuramı inşa eden Harry Stack Sullivan'a (1953) göre kişilik sosyal bir bağlamda gelişir. Kişilik, insan yaşamını niteleyen ve tekrarlanan kişilerarası durumları içeren kalıcı davranış örüntülerdir. Kişilik, insanın içinde yaşadığı ve varlık bulduğu kişilerarası ilişkilerden bağımsız düşünülemez. Sullivan, insan kişiliği bilgisinin yalnızca kişilerarası ilişkilerin bilimsel çalışmasıyla elde edilebildiğini de öne sürmüştür. Sağlıklı insan gelişimi bir kişinin başka insanlarla yakınlık ve ilişki kurabilme yeteneğine dayanır ancak kaygı, her yaşta tatmin edici kişilerarası ilişkiler kurulmasını engelleyebilir. Kişilik, temelde sosyal güçler tarafından belirlenmektedir (Sullivan, 1953).

Güven duygusu oluşturmak ve gelişmek için yaşamın ilk günlerinden itibaren başkalarıyla kişilerarası temas gereklidir. Bu kişilerarası etkileşimler sosyalleşmedir ve insan olgunluğunu etkiler. Sullivan'a (1953) göre, kişilerarası durumlar kaygı ya

da ilgisizliğe neden olacak kadar rahatsız edici ise, bebek gelişmeyecek ama hayatta kalmaya devam edecektir. Bağlanma kuramı (Bowlby, 1969), cinsel dürtü ve açlıktan ayrı, biyolojik bir gereksinim olarak güçlü bir sosyal bağın varlığına işaret etmektedir. Bu ihtiyaç ilk olarak aile içinde karşılanır ve bakımın kalitesine bağlı olarak, çocuk güven ve sevgi duygusu geliştirir, farklı kişilik özellikleri geliştirmeye başlar. Bazı bireyler aile, sınıf arkadaşları, romantik partnerler, iş ortakları ve diğer tanıdıklarla kalıcı ve kaliteli ilişkileri kurmak için gereken becerilere sahiptir. Yakın ilişkileri rahatlık, güvenlik, mutluluk ve sevgi ile karakterizedir. Diğerleri, bu tür ilişkiler söz konusu olduğunda, bu sosyalleşmeleri yaşarken kaygı, belirsizlik, mutsuzluk ve stresin eşlik ettiği zor bir durumla mücadele ediyor gibi görünmektedir. Sosyalleşme ile mücadele eden bu bireyler, uyumsuz kişilerarası ilişkilerinde yaşadıkları sıkıntı nedeniyle çoğu zaman profesyonellerden yardım almaktadır (Horowitz & Strack, 2011). Sullivan (1953) ruhsal bozukluk terimini "kişilerarası ilişkilerde yetersiz veya uygunsuz performans" olarak tanımlamıştır. Hastalarla yaptığı çalışmalarla kişilerarası terapi modelini sunan Sullivan (1953) başkalarıyla ilişkilerin, kişilik ve insani gelişimin yaratılmasında kilit bileşen olduğuna ve kişilik bozukluğu veya başka bir patoloji ortaya çıktığında, bireyin yakın kişilerarası ilişkilerinden birindeki veya daha fazlasındaki bir eksikliğin sonucu olduğuna inanıyordu.

Kişilerarası problemler, psikoterapinin başlangıcında hastaların bildirdiği en yaygın şikayetlerden biridir (Horowitz, 1996). Sullivan (1953), Leary (1957) ve Horowitz (1996) dahil olmak üzere kişilerarası teorisyenler, uyumsuz kişilerarası kalıpların tekrarlanmasına neden olan ilişki dinamiklerini kapsamlı bir şekilde araştırmıştır. Bu deneyimler çoğunlukla acı verici olsa da kişilerin kendini korumak ve kaygıdan kaçınmak için bu kalıpları sıklıkla tekrarladıkları paylaşılmıştır (Horowitz, 1996).

Leary (1957), Sullivan'ın çalışmalarını ilerletmiş ve kişilerarası davranışları, yakınlık ve baskınlık adlı iki ana eksende olmak üzere dairesel bir düzlem üzerinde açıklamıştır. Ortaya koyduğu kişilerarası döngüsel modele göre, tüm kişilerarası davranışlar, yakınlık ve baskınlığın bir kombinasyonu olarak anlaşılabilir (Kiesler, 1996). Döngüsel model, dairenin komşu değişkenlerinin pozitif, karşı tarafındaki değişkenlerin negatif korelasyon gösterdiği ve değişkenlerin korelasyonunun

sistematik olarak arttığı ve azaldığı bir model olarak ortaya koymaktadır (McCrae & Costa, 1989). Kişilerarası eğilimleri temsil etmek için uygun yapısal modelin dairesel bir düzende yer aldığı, iki boyutlu bir çember olduğu konusunda genel bir anlaşma vardır (Benjamin, 1974; Lorr & McNair, 1963). Kişilerarası Döngüsel Modeli'nin vektörü kişilerarası stilin bir temsilidir ve mesafe, kişinin o kişilerarası tarzı sergileme derecesini temsil eder. Modelde temsil edilen kişilerarası davranış sürekliliği boyunca farklı seviyeler vardır.

Leary'den (1957) türetilmiş kişilerarası teorinin iki temel konsepti vardır. 1. Kişinin eylemleri diğer kişilerde belirli bir tepki grubuna neden olmaktadır. 2. Her bir kişiliğin davranışı ya ilişkisel yakınlık-bakım (affiliation-nurturance) ya da baskınlık-kontrol (dominance-control) boyutuna uymaktadır, bu davranışlar düşmancadan arkadaşçaya ve itaatkardan baskına kadar değişmektedir. Bu iki boyut, kişilik özelliklerini derecelendirmedeki varyansın çoğunluğunu oluşturur ve çeşitli faktör analizi çalışmalarında doğrulanmıştır (Horowitz, 1996; Wiggins, 1996). Bu boyutların her biri, bu kavramların uç noktalarını açıklayan iki uçlu sıfatlara denk gelir. Bu dört kişilerarası stil, Kişilerarası Çemberin şu kadranlarını içerir: düşmanca-baskın, düşmanca-itaatkar, arkadaşça-baskın, arkadaşça-itaatkar. Bu kadranların her birinin içinde daha özel kişilerarası stiller vardır ve bu stiller, iki eksenin kökünden yayılan vektörlerin uzantıları olarak görülür.

Alden ve diğerleri (1990) kişilerarası döngüsel düzlemi, bu iki temel eksenin kombinasyonundan oluşturulan ve 8 ayrı kişilerarası problem alanını tanımlayan 8 oktanta ayırmıştır. Bunlar dominant-kontrolcü, kinci-benmerkezci, soğuk-mesafeli, sosyal çekinik, kendine güvenmeme-girişken olmama, aşırı uyumlu, kendini feda ve intrusif-muhtaç olarak adlandırılmıştır. Problemler grubunun her biri aşağıda açıklanmıştır (Alden ve diğ., 1990). Problem gruplarının Kişilerarası Döngüsel Model'deki yerleri Şekil 1'de gösterilmiştir.

1. ***Dominant-Kontrolcü:*** Kontrol etme, manipüle etme, saldırganlaşma ve başkalarını değiştirmeye çalışma.

2. ***Kinci-Benmerkezci:*** Başkalarına duyulan güvensizlik ve şüphecilik, başkalarının ihtiyaçlarını ve mutluluğunu umursayamama.

3. ***Soğuk-Mesafeli:*** Başkalarına karşı sevgisini ya da duygularını belli edememe, başkaları için sevgi hissedememe, başkalarına uzun vadeli söz ya da taahhüt vermekte zorluk yaşama, cömert olamama, anlaşamama ve diğerlerini bağışlayamama.

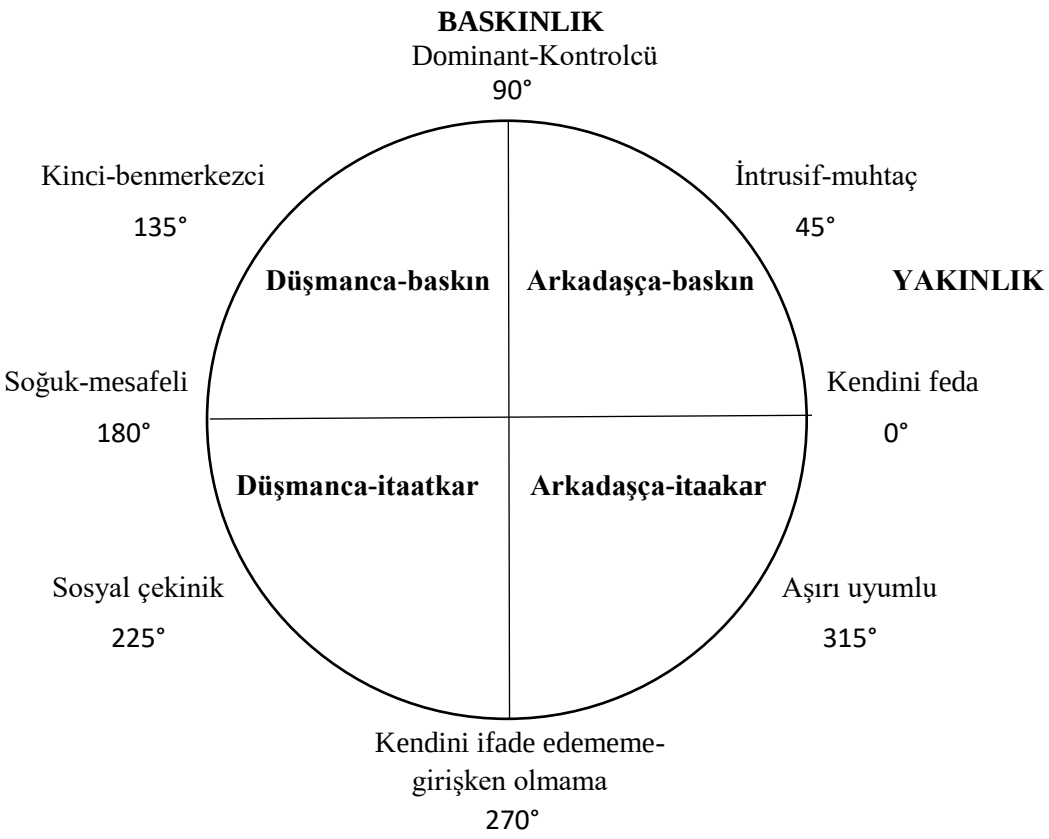
4. ***Sosyal çekinik:*** Başkalarının yanında kaygılı ve utanmış hissetme, sosyal etkileşimi başlatma, duyguları ifade etme ve başkalarıyla sosyalleşmekte zorluklar yaşama.

5. ***Kendine güvenmeme-girişken olmama:*** Başkalarına ihtiyaçlarını duyurmakta güçlük, otoriter-yetkili rollerde rahatsızlık hissetme, başkalarına karşı katı/kararlı olamama ve iddialı-kendine güvenen davranışlarda bulunamama.

6. ***Aşırı uyumlu:*** Kızgınlık hissetme ve başkalarını rahatsız etmekten/gücendirmekten korktuğu için öfkeyi ifade etmekte zorluk. Kendilerini saf ve başkaları tarafından yararlanılan biri olarak tanımlarlar.

7. ***Kendini feda:*** Başkalarını memnun etmek için fazla çaba harcadıklarını, başkalarıyla ilişkilerinde çok cömert, çabuk inanan, önemseyen, yardımsever ve izin verici olduklarını bildirmektedirler.

8. ***İntrusif-muhtaç:*** Uygunsuz şekilde kendini ifşa etme/kendini açma, dikkat arayışı ve yalnız zaman geçirmekte zorluk yaşama.

Şekil 1. Kişilerarası döngüsel model (Horowitz ve diğ., 2003, aktaran Ruiz ve diğ., 2004).

1.3.1. Kişilerarası Problemler ve Narsisizm

Literatürde fonksiyonel olmayan kişilerarası davranışların, birçok kişilik bozukluğunun veya özelliklerinin temel bir bileşeni olduğuna işaret edilmektedir. Kişilerarası psikologlar, kişilik bozukluğu olan bireyleri diğerleriyle olan sabit (esnemeyen) ve uyumsuz etkileşim kalıpları sergileyen bireyler olarak tanımlamıştır. Bu durum işlevsiz kalıbı devam ettirebilecek sınırlı bir tepki sınıfına sebep olmaktadır. Kişilerarası teorisyenlerin bazıları kişiliğin, en iyi şekilde kişilerarası durumlarda ve tekrarlayan eğilimler şeklinde görüldüğünü konusunda hemfikirdir (Carson, 1969; Leary, 1957; Sullivan, 1953).

Kişilik patolojisi teorileri ve araştırmaları, kişilik bozukluklarının tanısında kişilerarası işleyişin önemine işaret etmektedir (APB, 1994; Benjamin, 1996). DSM'deki (APB, 1994) kişilik patolojisi kriterlerinden biri, özelliklerin veya davranışların, birçok sosyal durumda bireyin sosyal işleyişinde önemli kişisel rahatsızlığa veya bozulmalara neden olması gerektiğidir. DSM-V (APB, 2013) narsistlerin hak görme, hayranlık ihtiyacı duyma ve başkalarının duyarlılıklarına karşı umursamazlık gibi özelliklerinden dolayı kişilerarası ilişkilerinin bozulduğunu varsaymaktadır. Sosyal psikoloji ve kişilik psikolojisi literatüründe narsisizm ile ilgili çalışmalar narsistlerin oyun oynama, manipüle etme, aldatma, empati eksikliği ve hatta şiddeti de içeren kişilerarası ilişkilerinde kendine odaklanmış, bencil ve sömürücü bir yaklaşıma sahip olduğunu bulmuştur. (Back, Schmukle & Egloff, 2010; Baumeister & Vohs, 2001; Campbell, Rudich & Sedikides, 2002; Paulhus & Williams, 2002).

Morf ve Rhodewalt (2001) öne sürdükleri modelde narsistlerin kişilerarası ilişkilerini de açıklamışlardır. Buna göre, narsistik yapının büyüklenmeci ve aynı zamanda oldukça hassas olması narsistin özgüveninin, sosyal etkileşimlerine bağlı olarak ciddi ölçüde dalgalanmasına neden olur. Narsist insanlar sosyal ilişkileri kendi yararları için kullanırlar, kişilerarası ilişkiler karşılıklı saygı ve yakınlık pahasına

özgüven ve diğer özdenetim işlevlerini korumak veya geliştirmek için kullanıldığından dolayı olumsuz etkilenir (Ronningstam, 2005). Kendilik yapılandırmaları çoğunlukla yanlış şekilde çalışır ve nihayetinde bu ilişkiler başarısız olur, çünkü narsistik insanlarda empati eksikliği, başka insanlara ve sosyal kısıtlamalara karşı duyarsızlık mevcuttur ve sıklıkla başkaları ile ilgili olumsuz görüşleri vardır. Sonuçta diğerleri narsistlerin, benmerkezci olmalarını, manipülatifliğini, kibrini veya öfkesini farkettiklerinde, narsistlerin ihtiyaç duyduğu onaylama kaynağı olarak hizmet etmekten vazgeçerler. Narsistik strateji genel olarak kısa vadede benlik saygısını korumaya yardımcı olsa da kişilerarası ilişkilerini olumsuz yönde etkiler, ayrıca ironik şekilde uzun vadede inşa etmeye çalıştıkları kendiliği de baltalar. *(nihai narsist paradoksu).*

Narsisizmin olumsuz sonuçları, narsistin özellikle çevresi tarafından kuvvetli bir şekilde hissedilir (Campbell, Brunell & Finkel, 2006). Narsisizm ile ilgili kişilerarası zorlukların sadece zamanla ortaya çıktığına dair bazı kanıtlar vardır, narsisizm ilişkinin ilk aşamalarında görünüşte olumlu kişilerarası işlevsellik ile ilişkilidir (Oltmanns, Friedman, Fiedler & Turkheimer, 2004; Paulhus,1998). Twenge ve Campbell (2010) bir narsist ile ilişkide en çok dikkat çeken şeyin muhteşem başlangıcı ve yıkıcı sonu olduğunu paylaşmışlardır. Bununla birlikte başka çalışmalar ise gerçek dışı yüksek olumlu öz değerlendirmelere sahip olan bireylerin akranlarıyla çok kısa bir rekabet etkileşiminin ardından olumsuz şekilde değerlendirildiğini bulmuşlardır (Colvin, Block & Funder, 1995).

Klinik örneklemde NKB ve kişilerarası problemler ilişkisi üzerine çok az veri bulunsa da psikolog ve psikiyatristlerin NKB olan hastalara ilişkin karşıt aktarımlarını içeren veriler vardır (Betan, Heim, Conklin & Westen, 2005). Bu çalışmanın yazarları klinisyenlerin NKB hastaları ile çalışırken öfke, gücenme ve dehşet-korku hissettiklerini; hasta tarafından değersizleştirildiği ve eleştirildiğini düşündükleri; kendilerini rahatsız, kaçıngan ve tedaviyi sonlandırmak isterken bulduklarını paylaşmışlardır. Bu bulgular, bu bireylerin yaşadığı kişilerarası problemler için güçlü destek sağlar çünkü eğitimli klinisyenler bile bu tür hastalar hakkında güçlü olumsuz duygular yaşarlar.

Narsist için kişilerarası ilişkiler, iyilik duygusunu içsel olarak sürdüremeyen benliği desteklemek için kullanılır (Kohut, 1984). Narsist birey, başkaları üzerinde egemenlik kurarak, başka bir kişiye güvenmeyi reddederek, göz korkutucu taleplerde bulunarak, beklentilerinin karşılanmaması nedeniyle başkalarını kötüleyerek ve üstünlük duygusunu tehdit eden insanları değersizleştirerek özsaygıyı düzenlemeye çalışır (Campbell & Baumeister, 2006; Gabbard, 1998; Millon & Davis, 1996; Morf & Rhodewalt, 2001). Kişilerarası sömürü ve teşhircilik, kişisel önem yanılsaması yaratmak için kullanılır. Robbins ve Dupont (1992), narsistin hatalı kişilerarası davranışının, sosyal ilişkilerin bozulmasına ve kırılgan bir benlik duygusunu desteklemek için kullanılan aynı hatalı kişilerarası davranışların güçlenmesine yol açtığı kısır bir döngüden bahsetmektedir.

Klinik tanımı ile uyumlu olarak ilgili çalışmalar narsisizmin diğerlerine karşı düşmanlık (Bushman & Baumeister, 1998), dominant ve kinci özellikleri sebebiyle kişilerarası zorluklar (Dickinson & Pincus, 2003; Pincus & Wiggins, 1990) ve soğuk, savunmacı ve duygusal anlamda kopuk olarak nitelendirilen bağlanma davranışı (Smolewska & Dion, 2005) ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Miller, Campbell ve Pilkonis (2007) narsisizmin başkalarında sıkıntıya sebep olma ile anlamlı şekilde ilişkili olduğu ve kişilerarası bozulmanın narsisizm ile psikolojik sıkıntı arasındaki ilişkiye aracılık ettiğini bulmuştur. Bu çalışmada NKB'nin başkalarında acı ve sıkıntıya neden olmak ile en güçlü şekilde ilişkili olan kişilik bozukluğu olduğu ve bunun diğer B kümesi kişilik bozuklukları kontrol edildiğinde bile bu yönde olduğu bulunmuştur. Bradley, Heim ve Westen (2005) narsisizmin başkaları üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğunu bulmuştur.

Bir çalışma narsisizmin, bir kimsenin diğerleriyle olan kişilerarası ilişkilerinin kalitesini olumsuz yönde etkilediği ve narsisizmin, empati ile kişilerarası ilişkilerin kalitesi arasındaki ilişkide aracı bir rolü olduğunu göstermiştir (Khodabakhsh & Besharat, 2011). Birçok araştırma narsistik kişilik bozukluğunun, kişilerarası problemlerden kibirli, egoist davranışlara karşılık gelen düşmanca-baskın çeyreğinde yer aldığını ve güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu bulmuştur (Akyunus & Gençöz, 2016; Wiggins & Pincus, 1989). Bir başka çalışmada daha narsistik hastaların kişilerarası tarzının, özellikle dominant-kontrolcü, kinci-benmerkezci ve intrusif-

muhtaç davranışlarla karakterize olduğu bulunmuştur (Ogrodniczuk, Piper, Joyce, Steinberg & Duggal, 2009).

Dickinson ve Pincus (2003) büyüklenmeci narsistlerin dominant ve kinci özellikleri sebebiyle kişilerarası zorluklar yaşadıklarını ama kişilerarası sıkıntıları reddettiklerini ve çoğunluğunun kendilerini olumlu benlik temsillerini yansıtan yetişkin bağlanma stillerini (güvenli, boyun eğmeyen) bildirdiklerini bulmuşlardır. Buna karşılık kırılgan narsistlerin kişilerarası sıkıntılarının yüksek olduğu, daha dominant, kinci, soğuk ve sosyal çekinik kişilerarası problemleri olduğunu ve olumsuz benlik temsillerini yansıtan yetişkin bağlanma stillerini (korkmuş, endişeli) bildirdiklerini bulmuşlardır. Miller, Price, Gentile, Lynam ve Campbell (2012) tarafından yapılan bir çalışmaya göre büyüklenmeci narsisizm en yüksek bireysellik ve düşük toplumculuk ile güçlü bir şekilde bağlantılı iken kırılgan narsisizm düşük toplumculuk ile güçlü şekilde bağlantılıdır. Kişilik bozukluğu bilişsel çarpıtmaları ile kişilerarası problemler arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada (Akyunus & Gençöz, 2016) narsistik kişilik inanışlarının, modelin düşmancıl-baskın çeyreğinde yer aldığı bulunmuştur.

Sonuç olarak araştırma sonuçlarında çeşitli farklılıklar olsa da genel olarak literatürde büyüklenmeci narsistlerin dominant-kontrolcü, kinci-benmerkezci oldukları ve kırılgan narsistlerin de bunlara ek olarak soğuk-mesafeli ve sosyal çekinik oldukları görülmüştür.

1.4.Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile büyüklenmeci narsisizm ve kırılgan narsisizm ile bilişsel duygu düzenleme stratejileri ve kişilerarası problemler arasındaki ilişkinin incelenmesi ve narsisizm türlerinin benzediği ve farklılaştığı noktaların araştırılarak literatür kapsamında tartışılması amaçlanmaktadır.

1.5.Araştırmanın Önemi

Literatürde kişilik bozuklukları ve narsistik kişilik bozukluğu ile duygu düzenleme güçlüğü arasındaki ilişkileri ele alan araştırmalar vardır. Büyüklenmeci narsisizm ve kırılgan narsisizmin, duygu düzenleme güçlüğü ile ilişkisinde farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. DSM-V'te (APB, 2013) yer alan Narsistik Kişilik Bozukluğu daha çok büyüklenmeci narsisizm özelliklerine karşılık gelmesine ve duygu düzenleme ile ilgili zorluklar B Kümesi Kişilik Bozuklukları'nda önemli bir özellik olarak yer almasına (APB, 2013) rağmen ilgili araştırmalarda kırılgan narsisizmin duygu düzenleme güçlüğü ile ilişkili olduğunu, büyüklenmeci narsisizmin ise ilişkili olduğunu ya da olmadığını ortaya koyan farklı sonuçlar bulunmaktadır (Akıncı, 2015; Elibol, 2018; Rogier & Velotti, 2018). Bu farklı sonuçları açıklayabilecek şeylerden biri, narsisizmin farklı sunumları olmaları sebebiyle bu kişilik özelliklerine sahip kimselerin farklı duygu düzenleme yolları kullanıyor olabileceğidir.

İki türün de büyüklenmecilik ve kırılganlığın çelişkili duygularına yol açan ortak bilişsel eksiklikleri paylaştığı düşünülmektedir, ancak bunlardan birini bastırarak ve diğerini yansıtarak başa çıkmaları farklı sunumlara neden olur (McWilliams, 1994). Dolayısıyla bilişleri ve duygu düzenlemelerinin farklılaştığı düşünülen bu iki patolojinin bilişsel duygu düzenlemede de farklılaşması beklenebilir. Bilişsel duygu düzenlemenin iki narsisizm türü için farklılaşıp farklılaşmadığı konusunda ülkemizde yapılmış bir çalışma olmamakla birlikte, bu konuda uluslararası literatürde de çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Bu anlamda literatürde bu konunun aydınlatılması, böylelikle de narsisizmin iki alt türü için ayırıcı özellikler bağlamında daha çok bilgi elde edinilmesi önem taşımaktadır. İki narsisizm türünün taşıdıkları özellikleri, bu kişilik örüntülerine sahip bireylerin ilişkilerinde yaşadıkları güçlükleri de farklılaştırmaktadır. İki tür narsisizm ile kişilerarası problemler ilişkisi uluslararası literatürde çalışılmış olsa da araştırmacının bilgisine göre, ülkemizde bu konuda bir araştırma bulunmamaktadır. Dolayısıyla yapılacak çalışma ile literatüre bu anlamda da katkı sağlanması planlanmaktadır. Narsisizmin farklı türlerinde farklı duygu düzenleme ve kişilerarası problemlerin varlığına ilişkin ampirik kanıtlar, iki narsisizm türünün farklı şekilde ele alınabilmesi ve klinik alanda

bu hastalarla çalışılırken uzmanlar için dikkat edebilecekleri benzer ve ayırıcı noktaların ortaya çıkmasını sağlayabilir.

1.6.Araştırma Soruları ve Hipotezler

1- Büyüklenmeci narsisizm, kırılgan narsisizm ve kişilerarası problemler toplam ve alt ölçek puanları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
2- Büyüklenmeci narsisizm ve bilişsel duygu düzenleme alt ölçekleri arasında ilişki var mıdır?
3- Kırılgan narsisizm ve bilişsel duygu düzenleme alt ölçekleri arasında ilişki var mıdır?
4- Büyüklenmeci narsisizm ve kişilerarası problemler alt ölçekleri arasında ilişki var mıdır?
5- Büyüklenmeci narsisizm ile kişilerarası problemler arasında ilişki var mıdır?
6- Kırılgan narsisizm ve kişilerarası problemler arasında ilişki var mıdır?
7- Kırılgan narsisizm ve kişilerarası problemler alt ölçekleri arasında ilişki var mıdır?
8- Büyüklenmeci ve kırılgan narsisizmde kullanılan bilişsel duygu düzenleme stratejileri farklılaşmakta mıdır?
9- Büyüklenmeci ve kırılgan narsisizmde kişilerarası problemler farklılaşmakta mıdır?

Ayrıca daha önce yapılan araştırma bulguları ele alınarak oluşturulan hipotezler şunlardır:

1- Büyüklenmeci narsisizm puanı erkeklerde daha yüksektir.
2- Kırılgan narsisizm puanı kadınlarda daha yüksektir.
3- Kişilerarası problemler alt ölçeklerinden dominant-kontrolcü, kinci-benmerkezci, soğuk-mesafeli puanları erkeklerde; sosyal çekinik, kendine güvenmeme-girişken olmama, aşırı uyumlu, kendini feda, intrusif-muhtaç puanları kadınlarda daha yüksektir.
4- Büyüklenmeci narsisizm, bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden pozitif tekrar odaklanma, plana tekrar odaklanma, pozitif yeniden gözden geçirme, bakış açısına yerleştirme ve diğerlerini suçlama ile pozitif ve anlamlı şekilde ilişkilidir.
5- Büyüklenmeci narsisizm, bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden kendini suçlama ve kabul ile negatif ve anlamlı şekilde ilişkilidir.

6- Kırılgan narsisizm, bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden kendini suçlama, diğerlerini suçlama, felaketleştirme ve ruminasyon ile pozitif ve anlamlı şekilde ilişkilidir.
7- Kırılgan narsisizm, bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden kabul ile negatif ve anlamlı şekilde ilişkilidir.
8- Büyüklenmeci narsisizm ve kişilerarası problemler arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.
9- Büyüklenmeci narsisizm, kişilerarası problemler alt ölçeklerinden dominant-kontrolcü ve kinci-benmerkezci ile pozitif ve anlamlı şekilde ilişkilidir.
10- Kırılgan narsisizm ve kişilerarası problemler arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.
11- Kırılgan narsisizm, kişilerarası problemler alt ölçeklerinden dominant-kontrolcü, kinci-benmerkezci, soğuk-mesafeli, sosyal çekinik, kendine güvenmeme-girişken olmama, aşırı uyumlu, kendini feda, intrusif-muhtaç ile pozitif ve anlamlı şekilde ilişkilidir.
12- Kırılgan narsistlerin kişilerarası problemler toplam puanı büyüklenmeci narsistlerin puanlarından yüksektir.
13- Büyüklenmeci narsistlerin uyumlu bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden pozitif tekrar odaklanma, plana tekrar odaklanma, pozitif yeniden gözden geçirme ve bakış açısına yerleştirme ile uyumsuz bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden diğerlerini suçlama puanları kırılgan narsistlerin puanlarından yüksektir.
14- Kırılgan narsistlerin uyumlu bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden kabul ile uyumsuz bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden kendini suçlama, ruminasyon, felaketleştirme puanları büyüklenmeci narsistlerin puanlarından yüksektir.
15- Büyüklenmeci narsistlerin kişilerarası problemler alt ölçeklerinden dominant-kontrolcü ve kinci-benmerkezci puanları kırılgan narsistlerin puanlarından yüksektir.
16- Kırılgan narsistlerin kişilerarası problemler alt ölçeklerinden soğuk-mesafeli, sosyal çekinik, kendine güvenmeme-girişken olmama, aşırı uyumlu, kendini feda, intrusif-muhtaç puanları büyüklenmeci narsistlerin puanlarından yüksektir.

BÖLÜM 2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcıların demografik özellikleri, kullanılan ölçüm araçlarının geçerlik, güvenirlik ve faktör yapılarına ilişkin bilgiler ve verilerin toplanma sürecine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca bu bölümde araştırma süresinde izlenen işlemler ve uygulanan analizler raporlanmıştır.

2.1. Örneklem

Araştırmanın örneklemi, üniversite öğrencileri ve internet (Google Formlar) ve sosyal medya (Twitter) aracılığı ile ulaşılan, uygun örneklem yoluyla seçilmiş 18-41 yaş aralığındaki toplam 515 yetişkin katılımcıdan oluşmaktadır. Örneklem 335 kadın (%65), 180 erkek (%35) bireyden oluşmaktadır. Katılımcıların 371'si (%72.0) 18-24 yaş arasında iken 144'ü (%28.0) 25 yaş ve üstüdür. Katılımcılar eğitim düzeyine göre incelendiğinde katılımcıların 192'si (%37.3) lise ve altı, 268'i (%52.0) önlisans/lisans mezunu, 55'i (%10.7) lisansüstü mezunudur. Katılımcılar medeni durumlarına göre incelendiğinde katılımcıların 42'si (%8.2) evli, 473'ü (%91.8) bekardır. Ayrıca katılımcıların sosyo-ekonomik durumu incelendiğinde 153'ü (%29.7) üst, 304'ü (%59.0) orta, 58'i (11.3) alt sosyoekonomik duruma sahip olduğunu belirtmiştir. Demografik bilgiler Tablo 2.1.'de sunulmuştur.

Tablo 2.1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Değişken	f	%
Cinsiyet		
Kadın	335	65.0
Erkek	180	35.0
Yaş		
18-24	371	72.0
25 ve üstü	144	28.0
Eğitim Düzeyi		
Lise ve altı	192	37.3
Önlisans/Lisans	268	52.0
Lisansüstü	55	10.7
Medeni Durum		
Evli	42	8.2
Bekar	473	91.8
Sosyo-ekonomik Düzey		
Üst	153	29.7
Orta	304	59.0
Alt	58	11.3

1.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak; "Demografik Bilgi Formu", "Narsistik Kişilik Envanteri", "Patolojik Narsisizm Envanteri", "Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği" ve "Kişilerarası Problemler Envanteri" kullanılmıştır.

1.3.1. Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların demografik bilgilerinin öğrenilmesi için araştırmacı tarafından oluşturulan Demografik Bilgi Formu kullanılmıştır. Bu formda katılımcılara doğum tarihi, cinsiyet, eğitim seviyesi, sosyo-ekonomik durum, medeni durum ve herhangi bir psikolojik yardım alınıp alınmadığı sorulmuştur (Bkz. Ek-2).

1.3.2. Narsistik Kişilik Envanteri

Narsistik kişilik özelliklerini ölçmek amacıyla geliştirilen bu ölçek, 34 maddeden oluşmaktadır. Her bir madde, biri narsistik olan diğeri narsistik olmayan 2 ifade içermektedir, katılımcıdan bu iki ifade arasından kendine uygun olduğunu düşündüğü maddeyi seçmesi beklenmektedir. Maddeler 1'er puan alacak şekilde değerlendirilmektedir. Puanın artması, narsistik kişilik özelliklerinin arttığını göstermektedir (Kızıltan, 2000).

Ölçek geliştirilirken Raskin ve Hall (1979), DSM-III'deki (APB, 1980) narsisizm ölçütlerine göre narsistik özellikleri yansıttığını düşündükleri 220 madde çifti belirlemişlerdir. İçsel tutarlılık analizleri sonucu bu ifadeleri 54 madde çiftine indirmişlerdir. Raskin ve Terry (1988) madde analizi ve faktör analizi ile 40 soruluk Narsistik Kişilik Envanteri-40'ı (NKE-40) oluşturmuşlardır. Ölçek üstünlük, sömürücülük, otorite, kendine yeterlilik, kendini beğenme, hak iddia etme ve teşhircilik olmak üzere 7 boyuta ait ifadeleri içermektedir. Amnes ve diğerleri 2006 yılında ölçeği 16 madde çifti olarak yeniden düzenlenmiştir (akt., Atay, 2009).

NKE'nin Türkçe adaptasyon çalışması Kızıltan (2000) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı .84'tür. Bir ay ara ile gerçekleştirilen test-tekrar test korelasyonu ($r = .89$, $p = .000$) yüksek olup, ölçeğin zaman boyutunda istikrarlı olduğunu ve güvenilirliğini doğrulamaktadır. NKE'nin yapı geçerliliği için faktör analizi ve hipotez testi teknikleri kullanılmıştır. Eysenck Kişilik Anketi'nin "Dışadönüklük (Extraversion)" alt ölçeği ile NKE toplam puanları arasında yüksek korelasyonun NKE'nin Türkçe formunun yapı geçerliliği için kanıt sağlayabileceği düşünülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve alt boyutlar orijinal İngilizce formdan farklılık gösterse de yedi faktörlü yapı korunmuştur. Faktör içeriklerindeki bu farklılaşmanın, narsisizmin algılanması ve kavramsallaştırılmasındaki kültürel farklılık sebebiyle olduğu yorumlanmıştır.

Kızıltan'ın (2000) çalışmasında, ölçeğin yapısına katkıda bulunmayan ve düşük korelasyona sahip olan maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Ölçeğin nihai halinde soru

sayısı 34'tür (Bkz. Ek-3). Üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen uygulama sonucunda NKE'nin Türkçe formunun güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu görülmüştür. Soyer, Rovenpor, Kopelman, Mullins ve Watson (2001) "NKE'nin, açıkça en çok kullanılan narsisizm ölçeği" olduğunu öne sürmüşlerdir. Birçok araştırma (Emmons, 1984/1987; Raskin & Terry, 1988) orijinal Narsistik Kişilik Envanteri'nin faktör yapısını tanımlamaya çalışmıştır ancak bu konuda yapılan araştırmaların çoğunluğu ölçeğin toplam puanı üzerinden yürütülmüştür ve Wallace ve Baumeister (2002) Narsistik Kişilik Envanteri'nden alınan toplam puanın, alt ölçeklerden gelen puandan daha yordayıcı olduğunu öne sürmüştür. Bu nedenle orijinal ölçeğin tüm yanlarını yansıtan tek yapılı bir ölçek tanımlamışlardır. NKE'nin Türkçe versiyonu yedi ayrı puan yerine toplam puan üretmektedir. Ölçeğin bu çalışmadaki Cronbach alfa değeri .84'tür.

1.3.3. Patolojik Narsisizm Envanteri

Kırılgan ve büyüklenmeci narsisizmi değerlendirmek amacıyla, 6'lı likert tipi bir öz-bildirim ölçeği olarak Pincus ve diğerleri (2009) tarafından geliştirilmiştir. Toplam 52 maddeden oluşan ölçek, narsistik büyüklenmecilik ve narsistik kırılganlık boyutlarından oluşmaktadır. Narsistik büyüklenmecilik boyutu sömürücülük, fedakarlık yoluyla kendini yüceltme ve büyüklenmeci fantezi alt ölçeklerini kapsamaktadır. Narsistik kırılganlık boyutunda ise koşula bağlı özsaygı, kendiliği gizleme, hak görücü öfke ve değersizleştirme alt ölçekleri yer almaktadır. Alt ölçeklere ilişkin hesaplanan güvenirlik katsayılarının .78 ile .93 arasında değiştiği; bu değerin tüm ölçek için .92 olduğu bildirilmiştir (Pincus ve diğ., 2009). Ölçekten alınan yüksek puanlar alt ölçeğin temsil ettiği özelliklerde artışa karşılık gelmektedir.

Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Büyükgüngör (2016) tarafından yapılmıştır. Çalışmada madde korelasyonları ve faktör yükleri sebebiyle orijinal ölçekteki 12 madde çıkartılarak madde sayısı 40'a düşürülmüştür (Bkz. Ek-4). Toplamda 36 maddesi olan narsistik kırılganlık alt boyutu varyansın %45.27'sini ve sadece sömürücülük alt ölçeğinden (7., 10., 16. ve 26. maddeler) oluşan narsistik

büyüklenmecilik alt boyutu ise varyansın %15.21'ini açıklamaktadır. Sömürücülük dışındaki tüm alt ölçeklerin narsistik kırılganlık boyutunda toplanması sebebiyle ölçeğin Türkçe formu, ağırlıklı olarak kırılgan narsisizmi ölçen bir araç olarak görülmektedir. Narsistik kırılganlık boyutunun Cronbach alfa güvenirlik katsayısı.94'tür. Bu araştırmada ölçeğin yalnızca Narsistik Kırılganlık puanı kullanılmıştır. Ölçeğin narsistik kırılganlık alt boyutunun bu araştırmadaki Cronbach alfa değeri .93'dir. Sömürücülük alt ölçeği için Cronbach alfa değeri .76'dır.

1.3.4. Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği

Garnefski, Kraaij ve Spinhoven (2001) tarafından geliştirilen ölçek, stres veren yaşam olayları yaşadıktan sonra belirli bilişsel duygu düzenleme stratejilerini kullanma eğilimini değerlendirir. 1 (neredeyse hiçbir zaman) ile 5 (neredeyse her zaman) arasında değişen beşli Likert tipi bir ölçektir. Toplam 36 maddeden ve 9 alt boyuttan oluşmaktadır (Bkz. Ek-5). Ölçeğin alt boyutları şunlardır: "Kendini Suçlama", "Kabul Etme", "Düşünceye Odaklanma (Ruminasyon)", "Pozitif Yeniden Odaklanma", "Plan Yapmaya Yeniden Odaklanma", "Pozitif Yeniden Değerlendirme", "Bakış Açısına Yerleştirme", "Felaketleştirme", "Diğerlerini Suçlama". Her boyut için 4 ile 20 arasında değişen toplam puanlar hesaplanır. Her bir alt ölçek için dört maddesinden alınan yüksek puanlar, o stratejinin daha sık kullanıldığını gösterir.

Ölçeğin Türkçe uyarlaması ve geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Onat ve Otrar (2010) tarafından yapılmıştır. Alt boyutlar için yapılan güvenirlik çalışmasına göre Cronbach alfa değerleri; kendini suçlama alt boyutu için .56, kabul etme alt boyutu için .56, düşünceye odaklanma (ruminasyon) alt boyutu için .62, pozitif tekrar odaklanma alt boyutu için .42, plana tekrar odaklanma alt boyutu için .68, pozitif yeniden değerlendirme alt boyutu için .66, bakış açısına yerleştirme alt boyutu için .51, felaketleştirme (yıkım) alt boyutu için .71 ve diğerlerini suçlama alt boyutu için .71 olarak raporlanmıştır.

Bu çalışmada alt boyutlar için yapılan güvenirlik analizi sonuçlarına göre Cronbach alfa değerleri, kendini suçlama alt boyutu için .75, kabul etme alt boyutu için .72, düşünceye odaklanma (ruminasyon) alt boyutu için .81, pozitif tekrar odaklanma alt boyutu için .83, plana tekrar odaklanma alt boyutu için .78, pozitif yeniden değerlendirme alt boyutu için .78, bakış açısına yerleştirme alt boyutu için .83, felaketleştirme alt boyutu için .78 ve diğerlerini suçlama alt boyutu için .81 olarak hesaplanmıştır.

1.3.5. Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C-32)

Kişilerarası ilişkiler ve işlevsellikte farklı güçlük alanlarını değerlendiren 5'li likert tipi ölçek olup, her biri 4 maddeden oluşan 8 alt ölçek ile toplam 32 maddeden oluşmaktadır (Bkz. Ek-6). Envanter 127 madde olarak geliştirilmiş (Horowitz, Rosenberg, Baer, Ureno & Villasenor, 1988), daha sonra ölçek yapısı korunarak önce 64 maddeye (Alden ve diğ., 1990), sonra 32 maddeye indirilmiştir (Horowitz, Alden, Wiggins, & Pincus, 2003). Toplam puanı genel kişilerarası güçlük düzeyi ve stresi değerlendiren IIP-C-32'nin 8 altölçeği dominant-kontrolcü (domineering/controlling), kinci-benmerkezci (vindictive/self-centered), soğuk-mesafeli (cold-distant), sosyal çekinik (socially avoidant), kendine güvenmeme-girişken olmama (nonassertive), aşırı uyumlu (overly accomodating), kendini feda (self-sacrificing) ve intrusif-muhtaç (intrusive-needy) olarak adlandırılmıştır. Toplam ölçek ve alt ölçeklerde yüksek puanlar kişilerarası stres düzeyi ve belirli kişilerarası güçlüklerde yükselmeyi göstermektedir. Orijinal envanterin Cronbach alfa katsayısı .93 ve test tekrar test tutarlılığı .78'dir. Alt ölçek iç tutarlılıkları ise .68 ile .87 arasında değişmektedir.

Ölçeğin 32 maddelik kısa formunun Türkçe uyarlaması Akyunus ve Gençöz (2016) tarafından yapılmıştır. Tüm ölçek için iç tutarlılık katsayısı .86'dır. Bu çalışmada alt boyutlar için yapılan güvenirlik çalışmasına göre Cronbach alfa değerleri; dominant-kontrolcü alt boyutu için .69, kinci-benmerkezci alt boyutu için .75, soğuk mesafeli alt boyutu için .78, sosyal çekinik alt boyutu için .84, kendine

güvenmeme-girişken olmama alt boyutu için .70, aşırı uyumluluk alt boyutu için .66, kendini feda alt boyutu için .75, intrusif-muhtaç alt boyutu için .71 olarak bulunmuştur.

Bu çalışmada toplam ölçek puanı için Cronbach alfa değeri .87'dir. Bu çalışmada alt boyutlar için yapılan güvenirlik çalışmasına göre Cronbach alfa değerleri; dominant-kontrolcü alt boyutu için .74, kinci-benmerkezci alt boyutu için .76, soğuk mesafeli alt boyutu için .74, sosyal çekinik alt boyutu için .79, kendine güvenmeme-girişken olmama alt boyutu için .68, aşırı uyumluluk alt boyutu için .61, kendini feda alt boyutu için .72, intrusif-muhtaç alt boyutu için .65 olarak bulunmuştur.

1.4. İşlem

Maltepe Üniversitesi Etik Kurulu'ndan ölçeklerin uygulanması ve araştırmanın yürütülmesi için gerekli izinler alınmıştır. Verilerin bir kısmı katılımcılara elden ulaştırılarak anketlerin doldurulması sağlanmış, bir kısmı da internet (Google Formlar) ve sosyal medya (Twitter) aracılığıyla katılımcılara ulaştırılmıştır. Ölçekler uygulanmadan önce, katılımcılardan araştırmanın içeriği, ölçeklerin doldurulmasıyla ilgili ayrıntılı bilgiler içeren "Bilgilendirilmiş Onam Formu"nu (Bkz. Ek-1) imzalamaları istenmiştir. Uygulamalar yaklaşık 20-25 dk sürmüştür. Veri toplama işlemi Ocak 2019-Şubat 2019 tarihleri arasında tamamlanmıştır. Katılımcılardan toplanan verilere SPSS 25.0 programı ile istatistiksel analizler uygulanmıştır.

1.5. Analiz

Bu araştırmada 515 kişiden elde edilmiş veriler kullanılmıştır. Narsistik Kişilik Envanteri, Patolojik Narsisizm Envanteri, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği, Kişilerarası Problemler Envanteri Cronbach alfa değerleri analiz edilmiştir. Katılımcıların Demografik Bilgi Formu'nda verdikleri yanıtlar doğrultusunda elde edilen verilere frekans analizi uygulanmıştır. Araştırmanın başında oluşturulan

araştırma sorularının ve hipotezlerin test edilmesi amacıyla 515 katılımcının verileri kullanılarak, tüm değişkenlere Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi uygulanmış, bağımsız gruplar için t-test ve tek yönlü varyans analizleri (ANOVA) uygulanmıştır.

Katılımcıların sahip oldukları narsistik özellikler, bilişsel duygu düzenleme stratejileri ve kişilerarası problemlerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı şekilde farklılık gösterip göstermediğini bulmak amacıyla analizler yapılmıştır. Bu kapsamda; cinsiyete göre büyüklenmeci narsisizm, kırılgan narsisizm ve kişilerarası problemler ölçeklerinin alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için t-test analizi uygulanmıştır.

Narsistik özelliğe göre katılımcılar 4 gruba ayrılmıştır: 1. Narsist olmayanlar (Büyüklenmeci narsisizm puanı düşük ve kırılgan narsisizm puanı düşük); 2. İki narsisizm puanı yüksek olanlar (Büyüklenmeci narsisizm puanı yüksek ve kırılgan narsisizm puanı yüksek); 3. Kırılgan narsistler (Büyüklenmeci narsisizm puanı düşük ve kırılgan narsisizm puanı yüksek); 4. Büyüklenmeci narsistler (Büyüklenmeci narsisizm puanı yüksek ve kırılgan narsisizm puanı düşük). Daha sonra 4 gruba göre bilişsel duygu düzenleme alt ölçekleri ile kişilerarası problemler toplam ve alt ölçekleri puan ortalamalarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

BÖLÜM 3. YÖNTEM

Bu bölümde ilk olarak ölçeklerin betimleyici özelliklerine, daha sonra büyüklenmeci narsisizm ve kırılgan narsisizm toplam puanlarının, bilişsel duygu düzenleme alt ölçek puanlarının ve kişilerarası problemler alt ölçek puanlarının cinsiyet açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan analizlerin sonuçlarına yer verilmiştir. Ardından değişkenler arası korelasyon katsayıları sunulmuştur. Son aşamada büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm gruplarının bilişsel duygu düzenleme ve kişilerarası problemler açısından karşılaştırılması için ANOVA testi sonuçları raporlanmıştır. İstatistiksel analizler gerçekleştirilmeden önce veri seti kontrol edilerek hatalı veri girişleri düzeltilmiştir. Bütün istatistiksel analizler için IBM SPSS Statistics 25 programı kullanılmıştır.

3.1.Ölçeklerin Betimleyici Özellikleri

Narsistik Kişilik Envanteri, Patolojik Narsisizm Envanteri-40, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği alt ölçekleri ve Kişilerarası Problemler Envanteri toplam ve alt ölçeklerinin betimleyici özelliklerini göstermek için ortalamalar, standart sapmalar, minimum-maksimum puanlar ve Cronbach's alfa katsayıları incelenmiş ve sonuçlar Tablo 3.1'de sunulmuştur.

Tablo 3.1. Ölçeklerin Puan Ortalamaları, Standart Sapma, Minimum ve Maksimum ve Cronbach Alfa Değerleri

Ölçek	N	Ortalama	SS	Min-Max	Cronbach's alfa
NKE	515	16.70	2.64	10-30	.84
PNE	515	89.49	31.21	8-174	.93
BDDÖ	515				
Kendini suçlama	515	11.46	2.95	4-20	.75
Kabul	515	12.04	3.17	4-20	.72
Ruminasyon	515	14.43	3.42	4-20	.81
Pozitif tekrar odaklanma	515	10.93	3.69	4-20	.83
Plana tekrar odaklanma	515	14.83	3.18	4-20	.78
Pozitif yeniden gözden geçirme	515	13.92	3.30	5-20	.78
Bakış açısına yerleştirmek	515	12.99	3.60	4-20	.83
Felaketleştirme	515	9.56	3.47	4-20	.78
Diğerlerini suçlama	515	10.29	3.08	4-20	.81
KPE-32	515	73.95	16.40	33-148	.87
Dominant-kontrolcü	515	8.30	3.21	4-20	.74
Kinci-benmerkezci	515	8.10	3.30	4-20	.76
Soğuk mesafeli	515	8.62	3.48	4-20	.74
Sosyal çekinik	515	8.23	3.43	4-20	.79
Kendine güvenmeme-girişken olmama	515	9.58	3.33	4-20	.68
Aşırı uyumluluk	515	9.81	3.17	4-20	.61
Kendini feda	515	11.60	3.45	4-20	.72
İntrusif-muhtaç	515	9.68	3.20	4-20	.65

Not: NKE: Narsistik Kişilik Envanteri, PNE: Patolojik Narsisizm Envanteri, BDDÖ: Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği, KPE-32: Kişilerarası Problemler Envanteri

3.2.Cinsiyete Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

3.2.1. Büyüklenmeci Narsisizm

Cinsiyet değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Bağımsız t-Testi analizi sonuçlarına göre büyüklenmeci narsisizm puan ortalamalarının katılımcıların cinsiyeti açısından anlamlı derecede farklılaştığı bulunmuştur [t (513) = -2.46, $p < .05$]. Uygulanan analiz sonuçlarına göre erkeklerin büyüklenmeci narsisizm puan ortalamalarının (Xort. = 17.09, s = 2.90) kadınlarınkinden ($X_{ort.}$ = 16.49, s = 2.46) anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Sonuçlar Tablo 3.2.1'de sunulmuştur.

Tablo 3.2.1. Büyüklenmeci Narsisizm Puanlarının Cinsiyet Açısından Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	Ort.	S	sd	t	p
Kadın	335	16.49	2.46	513	-2.46	.014
Erkek	180	17.09	2.90			

3.2.2. Kırılgan Narsisizm

Cinsiyet değişkenine göre kırılgan narsisizm ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Bağımsız t-Testi analizi sonuçlarına göre kırılgan narsisizm [t (513) = -3.20, $p < .01$] puan ortalamalarının katılımcıların cinsiyeti açısından anlamlı derecede farklılaştığı bulunmuştur. Uygulanan analiz sonuçlarına göre erkeklerin ($X_{ort.}$ = 95.46, s = 30.80) kırılgan narsisizm puan ortalamalarının kadınlarınkinden ($X_{ort.}$ = 86.29, s = 31.00) anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Sonuçlar Tablo 3.2.2'de sunulmuştur.

Tablo 3.2.2.Kırılgan Narsisizm Puanlarının Cinsiyet Açısından Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	Ort.	S	sd	t	p
Kadın	335	86.29	31.00	513	-3.20	.001
Erkek	180	95.46	30.80			

3.2.3. Kişilerarası Problemler

Cinsiyet değişkenine göre kişilerarası problemler envanteri alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Bağımsız t-Testi analizi sonuçlarına göre dominant-kontrolcü [t (513) = -4.81, $p < .001$], kinci-benmerkezci [t (513) = -4.29, $p < .001$], soğuk-mesafeli [t (513) = -2.95, $p < .01$], aşırı uyumluluk [t (513) = -2.00, $p < .05$] alt boyut puan ortalamalarının katılımcıların cinsiyeti açısından anlamlı derecede farklılaştığı bulunmuştur.

Uygulanan analiz sonuçlarına göre erkeklerin dominant-kontrolcü puan ortalamalarının (Erkek, $X_{ort.}$ = 9.25, s = 3.44; Kadın, $X_{ort.}$ = 7.79, s = 2.96); kinci-benmerkezci puan ortalamalarının (Erkek, $X_{ort.}$ = 8.98, s = 3.61; Kadın, $X_{ort.}$ = 7.62, s = 3.02); soğuk-mesafeli puan ortalamalarının (Erkek, $X_{ort.}$ = 9.26, s = 3.77; Kadın, $X_{ort.}$ = 8.27, s = 3.27); aşırı uyumluluk puan ortalamalarının (Erkek, $X_{ort.}$ = 10.20, s = 3.09; Kadın, $X_{ort.}$ = 9.61, s = 3.20) kadınlarınkinden anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Cinsiyet değişkenine göre kişilerarası problemler envanteri alt boyutları olan sosyal-çekinik, kendine güvenmeme-girişken olmama, kendini feda, intrusif-muhtaç toplam puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür ($p > .05$). Sonuçlar Tablo 3.2.3'te sunulmuştur.

Tablo 3.2.3. Kişilerarası Problemler Alt Ölçek Puanlarının Cinsiyet Açısından

Gruplar	N	Ort.	Ss.	sd	t	p
Dominant-kontrolcü						
Kadın	335	7.79	2.96	513	-4.81	.000
Erkek	180	9.25	3.44			
Kinci-benmerkezci						
Kadın	335	7.62	3.02	513	-4.29	.000
Erkek	180	8.98	3.61			
Soğuk-mesafeli						
Kadın	335	8.27	3.27	513	-2.95	.003
Erkek	180	9.26	3.77			
Sosyal çekinik						
Kadın	335	8.14	3.41	513	-0.83	.404
Erkek	180	8.41	3.45			
Kendine güvenmeme-girişken olmama						
Kadın	335	9.56	3.42	513	-0.16	.873
Erkek	180	9.61	3.17			
Aşırı uyumlu						
Kadın	335	9.61	3.20	513	-2.00	.045
Erkek	180	10.20	3.09			
Kendini feda						
Kadın	335	11.61	3.49	513	0.09	.921
Erkek	180	11.58	3.40			
İntrusif-muhtaç						
Kadın	335	9.61	3.28	513	-0.67	.502
Erkek	180	9.81	3.07			

Karşılaştırılması

3.3.Büyüklenmeci Narsisizm, Kırılgan Narsisizm, Bilişsel Duygu Düzenleme ve Kişilerarası Problemler Toplam ve Alt Ölçek Puanları Arasındaki İlişkiler

Araştırmanın temel değişkenleri arasındaki ilişkileri saptamak üzere Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi yapılmıştır. Büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm anlamlı ve pozitif şekilde ilişkilidir (r = .16, p<.05). Büyüklenmeci narsisizm ve kişilerarası problemler ilişkili değildir (p>.05). Kırılgan narsisizm ve kişilerarası problemler (r = .52, p<.01) anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. Kişilerarası problemler toplam puanı bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden kendini suçlama

(r = .32, p<.01), kabul (r = .16, p<.01), ruminasyon(r =.12, p<.01), felaketleştirme (r = 44, p< .01), diğerlerini suçlama (r =.32, p< .01) ile anlamlı ve pozitif şekilde; plana tekrar odaklanma (r = -.19, p <.01),pozitif yeniden gözden geçirme (r = -.23, p <.01), bakış açısına yerleştirme (r = -.14, p <.01) ile anlamlı ve negatif şekilde ilişkilidir.

Büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm ile bilişsel duygu düzenleme alt ölçekleri arasındaki ilişkileri saptamak amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi yapılmıştır. Büyüklenmeci narsisizm bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden kabul ile (r = -.13, p < .01) anlamlı ve negatif, pozitif tekrar odaklanma (r = .09, p < .05) ile anlamlı ve pozitif, diğerlerini suçlama ile (r = .11, p < .01) anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. Kırılgan narsisizm bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden kendini suçlama (r = .22, p < .01), ruminasyon (r = .19, p < .01) felaketleştirme (r = .38, p < .01) ve diğerlerini suçlama ile (r = .37, p < .01) anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir.

Büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm ile kişilerarası problemler alt ölçekleri arasındaki ilişkileri saptamak amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi yapılmıştır. Büyüklenmeci narsisizm kişilerarası problemlerin alt ölçekleri dominant-kontrolcü (r = .10, p < .05) ve kinci-benmerkezci (r = .09, p < .05) ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkili çıkmıştır. Kırılgan narsisizm ise kişilerarası problemlerin tüm alt ölçekleri ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir [dominant-kontrolcü (r = .44, p < .01), kinci-benmerkezci (r = .25, p < .01), soğuk-mesafeli (r = .29, p < .01), sosyal çekinik (r = .32, p < .01), kendine güvenmeme-girişken olmama (r = .28, p < .01), aşırı uyumlu (r = .30, p < .01), kendini feda (r = .31, p < .01), intrusif-muhtaç (r = .38, p < .01)].

Bilişsel duygu düzenleme ve kişilerarası problemler alt ölçekleri arasındaki ilişkileri saptamak amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi yapılmıştır. Bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden kendini suçlama, kişilerarası problemler alt ölçeklerinden soğuk-mesafeli (r = .14, p <.01), sosyal çekinik (r = .23, p < .01), kendine güvenmeme-girişken olmama (r = .28, p < .01), aşırı uyumlu (r = .38, p < .01), kendini feda (r = .37, p < .01) ve intrusif-muhtaç (r = .18, p < .01) ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir.

Bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden kabul, kişilerarası problemler alt ölçeklerinden soğuk-mesafeli (r = .10, p <.05), sosyal çekinik (r = .19, p < .01), kendine güvenmeme-girişken olmama (r = .21, p < .01), aşırı uyumlu (r = .17, p < .01), kendini feda (r = .14, p < .01) ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. Bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden ruminasyon, kişilerarası problemler alt ölçeklerinden kinci-benmerkezci (r = -.09, p <.05) ile anlamlı ve negatif yönde; sosyal çekinik (r = .11, p < .05), kendine güvenmeme-girişken olmama (r = .14, p < .01), aşırı uyumlu (r = .16, p < .01), kendini feda (r = .22, p < .01) ve intrusif-muhtaç (r = .08, p < .05) ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir.

Bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden pozitif tekrar odaklanma, kişilerarası problemler alt ölçeklerinden kendine güvenmeme-girişken olmama (r = -.10, p < .05) ve aşırı uyumlu (r = -.10, p < .05) ile anlamlı ve negatif yönde ilişkilidir. Bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden plana tekrar odaklanma, kişilerarası problemler alt ölçeklerinden kinci-benmerkezci (r = -.16, p < .01), soğuk mesafeli (r = -.19, p < .01), sosyal çekinik (r = -.18, p < .01), kendine güvenmeme-girişken olmama (r = -.22, p < .01) ve aşırı uyumlu (r = -.10 p < .05) ile anlamlı ve negatif yönde ilişkilidir.

Bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden pozitif yeniden gözden geçirme, kişilerarası problemler alt ölçeklerinden kinci-benmerkezci (r = -.11, p < .01), soğuk mesafeli (r = -.13, p < .01), sosyal çekinik (r = -.23, p < .01), kendine güvenmeme-girişken olmama (r = -.27, p < .01) ve aşırı uyumlu (r = -.20, p < .01) ve intrusif-muhtaç (r = -.09, p < .05) ile anlamlı ve negatif yönde ilişkilidir. Bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden bakış açısına yerleştirme, kişilerarası problemler alt ölçeklerinden dominant-kontrolcü (r = -.16, p < .01) , kinci-benmerkezci (r = -.11, p < .05), soğuk mesafeli (r = -.09, p < .05), sosyal çekinik (r = -.11, p < .01), kendine güvenmeme-girişken olmama (r = -.12, p < .01) ile anlamlı ve negatif yönde ilişkilidir.

Bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden felaketleştirme, kişilerarası problemlerin tüm alt ölçekleri ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir [dominant-

kontrolcü (r = .25, p < .01) , kinci-benmerkezci (r = .16, p < .01), soğuk mesafeli (r = .24, p < .01), sosyal çekinik (r = .29, p < .01), kendine güvenmeme-girişken olmama (r = .34, p < .01), aşırı uyumlu (r =.30, p <. 01), kendini feda (r =.29, p <. 01), intrusif-muhtaç (r =.29, p <. 01)]. Bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden diğerlerini suçlama, kişilerarası alt ölçeklerinden dominant-kontrolcü (r = .29, p < .01) , kinci-benmerkezci (r = .26, p < .01), soğuk mesafeli (r = .26, p < .01), sosyal çekinik (r = .19, p < .01), kendine güvenmeme-girişken olmama (r = .20, p < .01), aşırı uyumlu (r =.15, p <. 01) ve intrusif-muhtaç (r =.15, p <. 01) ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. Sonuçlar Tablo 3.3'de sunulmuştur.

Tablo 3.3. Değişkenler Arası Korelasyon Tablosu

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1.Büyüklenmeci Narsisizm																				
2.Kırılgan Narsisizm	.16**																			
3.BDDÖ-Kendini suçlama	-.08	.22**																		
4.BDDÖ-Kabul	-13**	.08	.47**																	
5.BDDÖ-Ruminasyon	-.02	.19**	.47**	.35**																
6.BDDÖ-Pozitif tekrar odaklanma	.09*	.05	-.14**	.04	-.13**															
7.BDDÖ-Plana tekrar odaklanma	.05	.03	.11*	.12**	.33**	.21**														
8.BDDÖ-Pozitif yeniden gözden geçirme	.02	-.07	.00	.12**	.11*	.44**	.56**													
9.BDDÖ-Bakış açısına yerleştirme	-.02	-.04	-.01	.21**	.05	.37**	.35**	.55**												
10.BDDÖ-Felaketleştirme	.07	.38**	.35**	.23**	.27**	-.13**	-.11*	-.21**	-.16**											
11.BDDÖ-Diğerlerini suçlama	.11**	.37**	-.06	.03	-.02	.02	-.02	-.10*	-.03	.38**										
12.Kişilerarası Problemler Envanteri	.04	.52**	.32**	.16**	.12**	-.08	-.19**	-.23**	-.14**	.44**	.32**									
13.KPE-Dominant/kontrolcü	.10*	.44**	.07	-.05	-.03	-.01	-.07	-.07	-.16**	.25**	.29**	.51**								
14.KPE-Kinci/benmerkezci	.09*	.25**	-.07	-.00	-.09*	.03	-.16**	-.11**	-.11*	.16**	.26**	.54**	.33**							
15.KPE-Soğuk/mesafeli	.03	.29**	.14**	.10*	.00	-.04	-.19**	-.13**	-.09*	.24**	.26**	.66**	.34**	.59**						
16.KPE-Sosyal çekinik	-.02	.32**	.23**	.19**	.11*	-.08	-.18**	-.23**	-.11**	.29**	.19**	.72**	.13**	.32**	.48**					
17.KPE-Kendine güvenmeme-girişken olmama	-.04	.28**	.28**	.21**	.14**	-.10*	-.22**	-.27**	-.12**	.34**	.20**	.75**	.08	.27**	.42**	.68**				
18.KPE-Aşırı uyumlu	-.03	.30**	.38**	.17**	.16**	-.10*	-.10*	-20**	-.08	.30**	.15**	.70**	.06	.14**	.26**	.51**	.67**			
19.KPE-Kendini feda	.01	.31**	.37**	.14**	.22**	-.05	.04	-.01	.03	.29**	.07	.51**	.17**	-.14**	.05	.25**	.35**	.52**		
20.KPE-İntrusif/muhtaç	.08	.38**	.18**	.04	.08*	-.01	-.03	-.09*	-.07	.29**	.15**	.50**	.41**	.13**	.07	.11*	.21**	.27**	.33**	

NKE: Narsistik Kişilik Envanteri, PNE: Patolojik Narsisizm Envanteri, BDDÖ: Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği, KPE: Kişilerarası Problemler Envanteri **p<.05, ** p<.01*

3.4.Farklı Narsisizm Türlerinin Bilişsel Duygu Düzenleme ve Kişilerarası Problemler Açısından Karşılaştırılması

Mevcut çalışmada büyüklenmeci narsisizm ölçeğinin medyan değeri 16, kırılgan narsisizm ölçeğinin medyan değeri 88 olarak hesaplanmıştır. Bu doğrultuda,

- Büyüklenmeci narsisizm (≤16) ve kırılgan narsisizmden düşük puan alanlar (≤88) narsist olmayanlar,
- Büyüklenmeci narsisizm ve (>16) ve kırılgan narsisizmden yüksek alanlar (>88) iki narsisizm puanı da yüksek olanlar,
- Büyüklenmeci narsisizmden düşük (≤16) ve kırılgan narsisizmden yüksek puan alanlar (>88) kırılgan narsistler,
- Büyüklenmeci narsisizmden yüksek (>16) ve kırılgan narsisizmden düşük (≤88) alanlar büyüklenmeci narsistler olarak belirlenmiştir. Belirlenen gruplar Tablo 3.4'te sunulmuştur.

Tablo 3.4. Narsisizm Grupları

	Büyüklenmeci Narsisizm	**Kırılgan Narsisizm**	**N**
Narsist olmayanlar (1.grup)	düşük	düşük	153
İki narsisizm puanı da yüksek olanlar (2.grup)	yüksek	yüksek	147
Kırılgan narsistler (3.grup)	düşük	yüksek	107
Büyüklenmeci narsistler (4.grup)	yüksek	düşük	108

3.4.1. Farklı Narsisizm Türlerinin Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejileri Alt Ölçekleri Açısından Karşılaştırılması

Katılımcıların narsisizm özelliklerine göre bilişsel duygu düzenleme alt ölçekleri puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere Tek Yönlü Varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre kendini suçlama [F (3,511) = 9.32, $p < .001$], kabul [F (3,511) = 3.89, $p < .01$], ruminasyon [F (3,511) = 5.14, $p < .01$], bakış açısına yerleştirme [F (3,511) = 3.93, $p < .01$], felaketleştirme [F (3,511) = 22.08, $p < .001$] ve diğerlerini suçlama [F (3,511) = 17.50, $p < .001$] alt puan ortalamalarının katılımcıların narsisizm özelliğine göre anlamlı derecede farklılaştığı bulunmuştur.

Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2.grup) kendini suçlama alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 11.95, s = 3.20); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) kendini suçlama alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 10.35, s = 2.69) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre kırılgan narsistlerin (3.grup) kendini suçlama alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 12.19, s = 2.88); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) kendini suçlama alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 10.35, s = 2.69) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre kırılgan narsistlerin (3.grup) kabul alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 12.77, s = 2.75); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) kabul alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 11.35, s = 2.96) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur.

Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) ruminasyon alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 14.03, s = 3.51); iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2. grup) ruminasyon alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 15.08, s = 3.49) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2.grup) ruminasyon alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 15.08, s = 3.49); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) ruminasyon alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 13.63, s = 3.53) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre kırılgan

narsistlerin (3.grup) ruminasyon alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 14.89, s = 2.85); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) ruminasyon alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 13.63, s = 3.53) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2.grup) bakış açısına yerleştirme alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 12.19, s = 3.65); kırılgan narsistlerin (3. grup) bakış açısına yerleştirme alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 13.66, s = 3.41) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur.

Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) felaketleştirme alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 8.56, s = 3.09); iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2. grup) felaketleştirme alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 10.95, s = 3.64) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) felaketleştirme alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 8.56, s = 3.09); kırılgan narsistlerin (3. grup) felaketleştirme alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 10.43, s = 3.19) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2.grup) felaketleştirme alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 10.95, s = 3.64); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) felaketleştirme alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 8.23, s = 3.09) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre kırılgan narsistlerin (3.grup) felaketleştirme alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 10.43, s = 3.19); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) felaketleştirme alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 8.23, s = 3.09) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur.

Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) diğerlerini suçlama alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 9.22, s = 2.60); iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2. grup) diğerlerini suçlama alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 11.42, s = 3.16) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) diğerlerini suçlama alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 9.22, s = 2.60); kırılgan narsistlerin (3. grup) diğerlerini suçlama alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 10.94, s = 2.72) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre iki

narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2.grup) diğerlerini suçlama alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 11.42, s = 3.16); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) diğerlerini suçlama alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 9.63, s = 3.28) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre kırılgan narsistlerin (3.grup) diğerlerini suçlama alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 10.94, s = 2.72); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) diğerlerini suçlama alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 9.63, s = 3.28) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Sonuçlar Tablo 3.4.1'de sunulmuştur.

Tablo 3.4.1. Farklı Narsisizm Türlerinin Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejileri Açısından Karşılaştırılması

Gruplar		N	Ort.	Ss.	F	p	Tukey Testi
Kendini suçlama							
1.	N. O.	153	11.26	2.69	9.32	.000	2>4, 3>4
2.	İ. N. P. Y. O.	147	11.95	3.20			
3.	K. N.	107	12.19	2.88			
4.	B. N.	108	10.35	2.69			
Kabul							
1.	N. O.	153	12.18	3.22			
2.	İ. N. P. Y. O.	147	11.88	3.47	3.89	.009	3>4
3.	K. N.	107	12.77	2.75			
4.	B. N.	108	11.35	2.96			
Ruminasyon							
1.	N. O.	153	14.03	3.51	5.14	.002	1<2, 2>4, 3>4
2.	İ. N. P. Y. O.	147	15.08	3.49			
3.	K. N.	107	14.89	2.85			
4.	B. N.	108	13.63	3.53			
Pozitif tekrar odaklanma							
1.	N. O.	153	10.56	3.57	0.91	.436	
2.	İ. N. P. Y. O.	147	10.92	4.02			
3.	K. N.	107	11.26	3.64			
4.	B. N.	108	11.15	3.44			
Plana yeniden odaklanma							
1.	N. O.	153	14.59	3.07	0.44	.727	
2.	İ. N. P. Y. O.	147	14.87	3.54			
3.	K. N.	107	15.00	2.67			
4.	B.N.	108	14.93	3.31			
Pozitif yeniden gözden geçirme							
1.	N. O.	153	14.01	3.25	1.90	.129	
2.	İ. N. P. Y. O.	147	13.46	3.35			
3.	K. N.	107	13.89	3.25			
4.	B. N.	108	14.44	3.31			
Bakış açısına yerleştirme							
1.	N. O.	153	13.15	3.65	3.93	.009	2<3
2.	İ. N. P. Y. O.	147	12.19	3.65			
3.	K. N.	107	13.66	3.41			
4.	B. N.	108	13.18	3.53			
Felaketleştirme							
1.	N. O.	153	8.56	3.09	22.08	.000	1<2, 1<3, 2>4, 3>4
2.	İ. N. P. Y. O.	147	10.95	3.64			
3.	K. N.	107	10.43	3.19			
4.	B. N.	108	8.23	3.09			
Diğerlerini suçlama							
1.	N. O.	153	9.22	2.60	17.50	.000	1<2, 1<3, 2>4, 3>4
2.	İ. N. P. Y. O.	147	11.42	3.16			
3.	K. N.	107	10.94	2.72			
4.	B. N.	108	9.63	3.28			

N. O.: Narsist olmayanlar, İ.N.P.Y.O.:İki narsisizm puanı da yüksek olanlar, K.N.: Kırılgan narsistler, B.N.:Büyüklenmeci narsistler

3.4.2. Farklı Narsisizm Türlerinin Kişilerarası Problemler Toplam Puan ve Alt Ölçekleri Açısından Karşılaştırılması

Katılımcıların narsisizm özelliklerine göre kişilerarası problemler envanteri toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere Tek Yönlü Varyans (ANOVA) analizi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre kişilerarası problemler envanteri toplam puan ortalamalarının katılımcıların narsisizm özelliğine göre anlamlı derecede farklılaştığı bulunmuştur [F (3,511) = 30.93, p < .001].

Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) kişilerarası problemler toplam puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 67.94, s = 13.20); iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2. grup) kişilerarası problemler toplam puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 81.40, s = 16.89) ve kırılgan narsistlerin (3.grup) kişilerarası problemler toplam puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 79.04, s = 16.58) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Ayrıca iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2.grup) kişilerarası problemler toplam puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 81.40, s = 16.89) ve kırılgan narsistlerin (3. Grup) kişilerarası problemler toplam puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 79.04, s = 16.58) büyüklenmeci narsistlerin (4. Grup) kişilerarası problemler toplam puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 67.27, s = 13.59) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Narsist olmayanlar (1.grup) ile büyüklenmeci narsistler (4.grup) arasında kişilerarası problemler açısından anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür (p >.05). Sonuçlar Tablo 3.4.2.1'de sunulmuştur.

Tablo 3.4.2.1. Farklı Narsisizm Gruplarının Kişilerarası Problemler Toplam Puanı Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	N	Ort.	Ss.	F	p	Tukey Testi
Kişilerarası Problemler						
1. N. O.	153	67.94	13.20	30.93	.000	1<2,1<3, 2>4, 3>4
2. İ. N. P. Y. O.	147	81.40	16.89			
3. K. N.	107	79.04	16.58			
4. B. N.	108	67.27	13.59			

N. O.: Narsist olmayanlar, İ.N.P.Y.O.:İki narsisizm puanı da yüksek olanlar, K.N.: Kırılgan narsistler, B.N.:Büyüklenmeci narsistler

Katılımcıların narsisizm özelliklerine göre kişilerarası problemler alt ölçekleri puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere Tek Yönlü Varyans (ANOVA) analizi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre dominant-kontrolcü [F (3,511) = 20.76, p < .001], kinci-benmerkezci [F (3,511) = 2.97, p < .05], soğuk-mesafeli [F (3,511) = 6.63, p < .001], sosyal çekinik [F (3,511) = 11.23, p < .001], kendine güvenmeme-girişken olmama [F (3,511) = 9.76, p < .001], aşırı uyumlu [F (3,511) = 12.40, p < .001], kendini feda [F (3,511) = 16.20, p < .001] ve intrusif-muhtaç [F (3,511) = 17.10, p < .001] alt puan ortalamalarının katılımcıların narsisizm özelliğine göre anlamlı derecede farklılaştığı bulunmuştur.

Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) dominant-kontrolcü alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 7.07, s = 2.57); iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2. grup) dominant-kontrolcü alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 9.46, s = 3.38) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) dominant-kontrolcü alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 7.07, s = 2.57); kırılgan narsistlerin (3. grup) dominant-kontrolcü alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 9.20, s = 3.18) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2.grup) dominant-kontrolcü alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 9.46, s = 3.38); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) dominant-kontrolcü alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 7.57, s = 3.03) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre kırılgan narsistlerin (3.grup) dominant-kontrolcü alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 9.20, s = 3.18); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) dominant-kontrolcü alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 7.57, s = 3.03) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur.

Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2.grup) kinci-benmerkezci alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 8.70, s = 3.63) büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) kinci-benmerkezci alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 7.60, s = 3.06) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur.

Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) soğuk-mesafeli alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 8.11, s = 3.20); iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2. grup) soğuk-mesafeli alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 9.59, s = 3.82) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2.grup) soğuk-mesafeli alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 9.59, s = 3.82); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) soğuk-mesafeli alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 7.91, s = 3.18) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur.

Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) sosyal çekinik alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 7.70, s = 3.03); iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2. grup) sosyal çekinik alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 9.31, s = 3.76) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2.grup) sosyal çekinik alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 9.31, s = 3.76); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) sosyal çekinik alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 7.10, s = 2.78) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre kırılgan narsistlerin (3.grup) sosyal çekinik alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 8.66, s = 3.60); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) sosyal çekinik alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 7.10, s = 2.78) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur.

Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) kendine güvenmeme-girişken olmama alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 9.01, s = 2.88); iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2. grup) kendine güvenmeme-girişken olmama alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 10.30, s = 3.60) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) kendine güvenmeme-girişken olmama alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 9.01, s = 2.88); kırılgan narsistlerin (3. grup) kendine güvenmeme-girişken olmama alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 10.42, s = 3.42) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına

göre iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2.grup) kendine güvenmeme-girişken olmama alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 10.30, s = 3.60); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) kendine güvenmeme-girişken olmama alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 8.57, s = 3.07) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre kırılgan narsistlerin (3.grup) kendine güvenmeme-girişken olmama alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 10.42, s = 3.42); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) kendine güvenmeme-girişken olmama alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 8.57, s = 3.07) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur.

Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) aşırı uyumluluk alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 9.01, s = 2.79); iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2. grup) aşırı uyumluluk alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 10.57, s = 3.40) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) aşırı uyumluluk alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 9.01, s = 2.79); kırılgan narsistlerin (3. grup) aşırı uyumluluk alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 10.75, s = 3.35) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2.grup) aşırı uyumluluk alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 10.57, s = 3.40); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) aşırı uyumluluk alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 8.98, s = 2.66) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre kırılgan narsislerin (3.grup) aşırı uyumluluk alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 10.75, s = 3.35); büyüklenmeci narsislerin (4. grup) aşırı uyumluluk alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 8.98, s = 2.66) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur.

Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) kendini feda alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 10.54, s = 3.03); iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2. grup) kendini feda alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 12.57, s = 3.48) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) kendini feda alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 10.54, s = 3.03); kırılgan narsistlerin (3. grup) kendini feda alt

ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 12.71, s = 3.27) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2.grup) kendini feda alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 12.57, s = 3.48); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) kendini feda alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 10.67, s = 3.49) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre kırılgan narsistlerin (3.grup) kendini feda alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 12.71, s = 3.27); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) kendini feda alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 10.67, s = 3.49) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur.

Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) intrusif-muhtaç alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 8.66, s = 2.87); iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2. grup) intrusif-muhtaç alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 10.85, s = 3.25) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre narsist olmayanların (1.grup) intrusif-muhtaç alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 8.66, s = 2.87); kırılgan narsistlerin (3. grup) intrusif-muhtaç alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 10.36, s = 3.54) anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların (2.grup) intrusif-muhtaç alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 10.85, s = 3.25); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) intrusif-muhtaç alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 8.85, s = 2.51) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Uygulanan tukey testi analiz sonuçlarına göre kırılgan narsistlerin (3.grup) intrusif-muhtaç alt ölçeği puan ortalamasının ($X_{ort.}$ = 10.36, s = 3.54); büyüklenmeci narsistlerin (4. grup) intrusif-muhtaç alt ölçeği puan ortalamasından ($X_{ort.}$ = 8.85, s = 2.51) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Sonuçlar Tablo 3.4.2.2'de sunulmuştur.

Tablo 3.4.2.2. Farklı Narsisizm Türlerinin Kişilerarası Problemler Açısından Karşılaştırılması

Gruplar		N	Ort.	Ss.	F	p	Tukey Testi
Dominant-kontrolcü							
1.	N. O.	153	7.07	2.57	20.76	.000	1<2, 1<3, 2>4, 3>4
2.	İ.N.P.Y.O.	147	9.46	3.38			
3.	K. N.	107	9.20	3.18			
4.	B. N.	108	7.57	3.03			
Kinci-benmerkezci							
1.	N. O.	153	7.79	2.86			
2.	İ.N.P.Y.O.	147	8.70	3.63	2.97	.031	2>4
3.	K. N.	107	8.20	3.54			
4.	B. N.	108	7.60	3.06			
Soğuk mesafeli							
1.	N. O.	153	8.11	3.20	6.63	.000	1<2, 2>4
2.	İ.N.P.Y.O.	147	9.59	3.82			
3.	K. N.	107	8.71	3.41			
4.	B. N.	108	7.91	3.18			
Sosyal çekinik							
1.	N. O.	153	7.70	3.03	11.23	.000	1<2, 2>4, 3>4
2.	İ.N.P.Y.O.	147	9.31	3.76			
3.	K. N.	107	8.66	3.60			
4.	B. N.	108	7.10	2.78			
Kendine güvenmeme-girişken olmama							
1.	N. O.	153	9.01	2.88	9.76	.000	1<2, 1<3, 2>4, 3>4
2.	İ.N.P.Y.O.	147	10.30	3.60			
3.	K. N.	107	10.42	3.42			
4.	B. N.	108	8.57	3.07			
Aşırı uyumlu							
1.	N. O.	153	9.01	2.79	12.40	.000	1<2, 1<3, 2>4, 3>4
2.	İ.N.P.Y.O.	147	10.57	3.40			
3.	K. N.	107	10.75	3.35			
4.	B. N.	108	8.98	2.66			
Kendini feda							
1.	N. O.	153	10.54	3.03	16.20	.000	1<2, 1<3, 2>4, 3>4
2.	İ.N.P.Y.O.	147	12.57	3.48			
3.	K. N.	107	12.71	3.27			
4.	B. N.	108	10.67	3.49			
İntrusif-muhtaç							
1.	N. O.	153	8.66	2.87	17.10	.000	1<2, 1<3, 2>4, 3>4
2.	İ.N.P.Y.O.	147	10.85	3.25			
3.	K. N.	107	10.36	3.54			
4.	B. N.	108	8.85	2.51			

N. O.: Narsist olmayanlar, İ.N.P.Y.O.:İki narsisizm puanı da yüksek olanlar, K.N.: Kırılgan narsistler, B.N.:Büyüklenmeci narsistler

BÖLÜM 4. TARTIŞMA

4.1. Cinsiyete Göre Araştırma Değişkenlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgularının Değerlendirilmesi

Bu çalışmada büyüklenmeci narsisizm, kırılgan narsisizm ve kişilerarası problemlerin kadın ve erkek grupları arasında farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Erkeklerin kadınlara göre büyüklenmeci narsist özelliklerini daha çok gösterdiği bulunmuştur. Bu bulgu araştırma hipotezini doğrulamıştır ve literatürdeki bulgularla tutarlıdır (Euler ve diğ., 2018; Foster, Campbell & Twenge, 2003; Grijalva ve diğ., 2015; Hacıoğlu, 2018; Pincus ve diğ, 2009; Üzümcü, 2016). Literatürde narsistik kişilik bozukluğunun erkeklerde daha sık görüldüğünü gösteren çalışmalar da yer almaktadır (Miller ve diğ., 2007; Ronningstam & Gunderson, 1991). Narsistik kişilik bozukluğu daha çok büyüklenmeci narsisizmin özelliklerini yansıttığı için bulguların bu çalışmalarla da tutarlı olduğu söylenebilir. Çalışmada erkeklerin kadınlara göre kırılgan narsist özelliklerini de daha çok gösterdiği bulunmuştur. Bu bulgu, araştırma hipotezini desteklememiştir. Literatürdeki bazı çalışmalarda kadınların kırılgan narsisizm puanlarının daha yüksek olduğu (Chrétien, Ensink, Descoteaux & Normandin, 2018; Hibbard, 1992; O'Leary & Wright, 1986; Rohmann, Neumann, Herner & Bierhoff, 2012; Wright, Lukowitsky, Pincus & Conroy, 2010) bazı çalışmalarda ise kırılgan narsisizmin cinsiyet açısından farklılaşmadığı görülmüştür (Grijalva ve diğ., 2015; Hacıoğlu, 2018; Türker, 2018; Üzümcü, 2016). Literatürdeki çalışmalardan farklılık gösteren bu sonuç, farklı ölçeklerin kullanılması veya toplumsal-kültürel faktörler ile açıklanabilir.

Araştırmanın sonucunda kişilerarası problemler alt boyutlarından dominant-kontrolcü, kinci-benmerkezci, soğuk-mesafeli, aşırı uyumluluk puan ortalamalarının kadınlara kıyasla erkeklerde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Akyunus-İnce (2012) yaptığı çalışmada kadınlara kıyasla erkeklerin dominant-kontrolcü, kinci-benmerkezci ve sosyal çekinik alt boyutları puanlarının daha yüksek olduğunu bulmuştur. Literatürde erkeklerin düşmanca-baskın kadranda, kadınların arkadaşça-itaatkar kadranda yer alan problemleri daha çok yaşadığını gösteren çeşitli çalışmalar vardır (Lippa, 1995; Hennig

& Walker, 2008; Horowitz ve diğ., 2003; Gurtman & Lee, 2009). Mevcut çalışmada erkeklerin dominant-kontrolcü, kinci-benmerkezci özelliklerinin yüksek olması literatürdeki bulgularla tutarlıdır; ek olarak mevcut çalışmada erkeklerin daha fazla soğuk-mesafeli ve aşırı uyumluluk özellikleri gösterdiği bulunmuştur.

4.2.Katılımcıların Narsisizm Özellikleri ile Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejileri Arasındaki İlişkiler ve Narsisizm Özelliklerine Göre Bilişsel Duygu Düzenleme Alt Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Araştırmada büyüklenmeci narsisizm, kırılgan narsisizm ve bilişsel duygu düzenleme stratejileri arasındaki ilişkilerin araştırılmasına dair yapılan analizler sonucunda büyüklenmeci narsisizmin kabul ile negatif, pozitif tekrar odaklanma ve diğerlerini suçlama ile pozitif yönde anlamlı şekilde ilişkili olduğu görülmüştür. Kırılgan narsisizmin ise kendini suçlama, ruminasyon, felaketleştirme ve diğerlerini suçlama ile pozitif yönde anlamlı şekilde ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca araştırmada farklı narsisizm özelliklerine sahip grupların (büyüklenmeci narsistler, kırılgan narsistler, iki narsisizm puanı da yüksek olanlar ve narsist olmayanlar) bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin farklılaşıp farklılaşmadığına dair yapılan analizler sonucunda kırılgan narsistlerin kendini suçlama, kabul, ruminasyon, felaketleştirme ve diğerlerini suçlama alt ölçekleri puan ortalamalarının büyüklenmeci narsistlerinkinden yüksek olduğu bulunmuştur.

Mevcut araştırmanın sonuçlarına göre kabul büyüklenmeci narsisizm ile anlamlı ve negatif yönde ilişkilidir. Buna göre büyüklenmeci narsisizm özellikleri arttıkça kabul edici düşünceler azalmaktadır. Ayrıca mevcut araştırmada büyüklenmeci narsistlere kıyasla kırılgan narsistlerin olumsuz bir olay yaşadığında daha çok kabul ederek duygularını düzenledikleri sonucu elde edilmiştir. Bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden kabul, yaşanan olumsuz olayların ve durumların kabulünü içeren bilişler anlamına gelmektedir. Elde edilen bulgular araştırma hipotezi ile tutarlıdır. Büyüklenmeci narsistlerin çeşitli özellikleri bu sonucu açıklayabilir. Bu kimselerin olaylar ve çevresindekiler üzerinde manipülatif-kontrolcü olmaya çalışmaları (Back, Schmukle & Egloff, 2010), sınırsız güce sahip olduklarını düşünmeleri (APB, 2013), kendileriyle ilgili büyüklenmeci duygularını teyit etmek için gerçeği aşırı derecede çarpıtmaları (George & Short, 2018) yaşanan olumsuz olayları kabullenmelerini

engelleyebilir. Kırılgan narsistler de hassas özsaygılarını korumaya çalışır ama kendisi ve çevresi ile ilgili olup bitenlere dair farkındalıklarının büyüklenmeci narsistlerden daha yüksek olması (Gabbard, 1989), büyüklenmeci taleplerini gizlemeleri ve dışarıya karşı mütevazi olmaları (Akhtar, 1989) olayları kabullenmelerini ya da kabullendiklerini düşünmelerini sağlayabilir. Kırılgan narsisizm sosyal ketlenme (Given-Wilson, McIlwain & Warburton, 2011) ve kaygılı bağlanma ile pozitif (Miller ve diğ., 2011; Rohmann ve diğ., 2012); dışadönüklük (Hendin & Cheek, 1997; Miller ve diğ., 2011) ve sosyalleşme (Wink, 1991) ile negatif yönde ilişkilidir. Dolayısıyla kırılgan narsistler özellikle ego tehdidi beklediklerinde sosyal etkileşimden çekilme eğilimindedirler. Onları büyüklenmeci narsistlerden ayıran bu özellikleri kişilerarası etkileşimde başka insanlar ile çatışmak ya da tartışmak yerine olumsuz olayları kabullenme ihtimallerini arttırabilir.

Büyüklenmeci narsisizmin kabul ile negatif yönde ilişkili olduğu bulgusunu destekleyen çalışmalar mevcuttur. Rhodewalt ve Morf (1998), zeka testinde pek başarılı olmadıkları söylendiğinde büyüklenmeci narsistlerin diğerlerinden daha fazla olumsuz tepki gösterdiklerini bulmuştur. Başka bir çalışmada "inkar etme" ile büyüklenmeci narsisizm ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur (Cramer, 2011). Büyüklenmeci narsistlerin inkar ile benlik saygılarını düzenlemeye çalıştıklarını paylaşan birçok araştırmacı vardır (Brown, 1997; Kohut, 1966). Bu görüş ve veriler, mevcut araştırmanın sonuçları ile ilgili tutarlılık gösterse de tersi yönde kanıt sunan araştırma sonuçları da vardır. Fernie, Fung ve Nikčević (2016) tarafından yapılan çalışmada, kaygı ve sosyal arzulanırlık kontrol edildiğinde kırılgan narsisizmin inkar ile ilişkili olduğu ancak büyüklenmeci narsisizmin inkar ile ilişkili olmadığı görülmüştür. Bu bulgu, inkarın kırılgan narsistlerin ihtiyaçlarının karşılanmadığını algıladıklarında yaşadıkları utanç duygularına karşı bir başa çıkma tepkisi olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre pozitif tekrar odaklanma büyüklenmeci narsisizm ile ilişkilidir. Bu bulgu araştırma hipotezini desteklemektedir. Pozitif tekrar odaklanma gerçek olay yerine memnuniyet verecek başka konulara odaklanma anlamına gelir. Fernie ve diğerlerinin (2016) yaptığı çalışmada hem büyüklenmeci hem kırılgan narsisizmin zihinsel ayrışma (yaşanan şeyden başka şeyler üzerine hayallere dalma) ile ilişkili olduğu görülmüştür. Bu bulgu, mevcut araştırmanın sonuçları ile kısmen tutarlı olsa da kırılgan narsistler için sonuçlar farklılık göstermektedir. Mevcut çalışmada kırılgan narsisizm pozitif tekrar odaklanma ile ilişkili çıkmamıştır. Kırılgan narsisizmin depresyon, kaygı,

öfke, olumsuz duygulanım ve karamsarlık (Cloninger, Przybeck, Svrakic & Wetzel, 1994; Rose, 2002; Zajenkowski, Maciantowicz, Szymaniak & Urban, 2018); büyüklenmeci narsisizmin mutluluk (Küsgülü, 2014; Rose, 2002; Twenge & Campbell, 2010) ile ilişkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda ulaşılan araştırma sonuçlarının teorik literatüre daha yakın olduğu düşünülebilir. Araştırmaların farklı özellikleri (örneklem büyüklüğü, kullanılan ölçekler vs.) sebebiyle bu sonuçlar elde edilmiş olabilir.

Literatürde fanteziyi sürdürme kavramı duygu odaklı başa çıkma biçimlerine benzetilmektedir (Folkman & Lazarus, 1980; Stone & Neale, 1984). Bu tür başa çıkma üzüntü gibi duyguları düzenler ve dileyici düşünceleri (wishful thinking), kaçınmayı ve pozitif yeniden değerlendirmeyi içerir (Folkman & Lazarus, 1985; Folkman, Lazarus, Pimley & Novacek, 1987). Çeşitli teorisyenler narsistik bireyler için fantezinin işlevselliğine dikkat çekmiştir. Kohut (1971), Kernberg (1975) ve Reich (1960), narsistik fantezilerin stres koşulları altında ortaya çıkma ihtimalinin yüksek olduğunu ve bu fantezilerin işlevininin bireyin uyum ve iyi oluşunu korumak, geri kazanmak veya dengelemek olduğunu paylaşmışlardır. Raskin, Novacek ve Hogan (1991) büyüklenmeci narsistlerin günlük stres seviyelerini fantezi kullanımı ile ilişkili olarak incelemiştir. Daha fazla günlük stres yaşayan narsistlerin stresle başa çıkmak için daha fazla hayranlık, güç, intikam, acı çekme fantezilerini kullandıklarını rapor etmişlerdir. Mevcut araştırmanın sonuçları narsistik kişilik konusundaki klinik literatürle ve bu çalışma ile uyumludur. Kırılgan narsistlerin büyüklenmeci narsistlerden farklı baş etme stratejileri kullanmaları, öz-düzenleme ve uyumlu stratejiler kullanmada güçlük yaşamaları (Zalpour ve diğ., 2016) kırılgan narsisizmin pozitif yeniden odaklanma ile ilişkili çıkmamasını açıklayabilir.

Araştırmanın sonuçlarına göre bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden kendini suçlama büyüklenmeci narsisizm ile ilişkili değildir ancak kırılgan narsisizm ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. Araştırma sonuçlarına göre iki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların ve kırılgan narsistlerin kendini suçlama puan ortalaması, büyüklenmeci narsistlerinkinden yüksektir. Yani olumsuz bir olay yaşandığında, her iki narsisizm türünün özelliklerini taşıyan bireyler ve kırılgan narsistler, büyüklenmeci narsistlerden daha çok kendini suçlamaktadır. Bu sonuçlar araştırma hipotezini desteklemektedir. Büyüklenmeci narsistler kendilerinde herhangi bir yetersizlik ve kusuru kabul

etmeyeceğinden (Rose & Stern, 2015) ve kendini suçlama bireyin kendisi ile ilgili olumsuz bir görüşü içereceğinden, kendilerini suçlamamaları beklendik bir sonuçtur.

Literatürdeki çalışmalara göre büyüklenmeci narsisizm suçluluk ve utanç ile negatif yönde ilişkilidir (Czarna, 2014; Gramzow & Tangney, 1992; Montebarocci ve diğ., 2004; Wright ve diğ., 1989). Kırılgan narsisizm ise utançla pozitif yönde ilişkilidir (Freis ve diğ., 2015; Malkin ve diğ., 2011). Bir çalışmada suçluluk duygusu hem büyüklenmeci hem de kırılgan narsisizm ile negatif yönde ilişkili çıkmıştır (Poless, Torstveit, Lugo, Andreassen & Sütterlin, 2018). Başka bir çalışmaya göre kişilerarası suçluluk büyüklenmeci narsisizm ile ilişkili değildir ancak kişilerarası suçluluğun tüm alt boyutları kırılgan narsisizm ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir (Kaufman, Weiss, Miller & Campbell, 2018). Özetle, kırılgan narsisizm utanç ve kişilerarası suçluluk ile yani diğer insanların dahil olduğu durumlarda kendini suçlama ile ilişkili iken suçluluk gibi diğer insanların dahil olmadığı ve kişinin özerk dünyasında yaşanan duygu (Gevrekci & Çırakoğlu, 2017) ile ilişkili değildir. Akıncı'nın (2015) çalışmasına göre ise suçluluk kırılgan narsisizm ile ilişkili iken büyüklenmeci narsisizm ilişkili değildir. Sonuç olarak büyüklenmeci narsisizm için araştırma sonuçları literatürdeki çalışmalarla tutarlı iken kırılgan narsisizm için sonuçlar farklılaşmaktadır. Akıncı (2015), kırılgan narsisizm ile suçluluk arasındaki ilişkinin, suçluluğun aynı zamanda başarısızlık ve yetersizlik ile ilgili nitelikleri içermesi nedeniyle olabileceğini paylaşmıştır. Kırılgan narsistler kendinden şüphe duyma ve yetersizlik duyguları yaşamaktadır, ayrıca benlik saygıları düşüktür (Miller ve diğ., 2013; Thomaes, Bushman, Stegge & Olthof, 2008). Bu özellikleri olumsuz olaylar sonucunda kendilerini suçlamalarına sebep olabilir.

Araştırmanın sonuçlarına göre kırılgan narsisizm bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden ruminasyon ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. İki narsisizm puanı da yüksek olanların ruminasyon puan ortalaması narsist olmayanlarınkinden ve büyüklenmeci narsistlerinkinden yüksektir. Kırılgan narsistlerin ruminasyon puanları da büyüklenmeci narsistlerinkinden yüksektir. Yani kırılgan narsistler, büyüklenmeci narsistlerden daha çok yaşadıkları olaylar ile ilgili düşüncelere odaklanır ve o düşünceleri zihinlerinde çevirip dururlar. Bu sonuçlar araştırma hipotezini desteklemektedir. Kırılgan narsistlerin hassas ve aşırı duyarlı olarak değerlendirilmesi, büyüklenmeci narsistlerin ise vurdumduymazlık ve empati eksikliği gibi özelliklerinin olması (APB, 2013; Gabbard, 1989; Wink, 1991) bu sonuçları teorik anlamda desteklemektedir.

Literatürde ruminasyonun büyüklenmeci narsisizm ile ilişkili olmadığını, kırılgan narsisizm ile ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar vardır (Atlas & Them, 2008; Ghim, Choi, Lim & Lim, 2015; Graf, 2017). Kırılgan narsistlerin duygu düzenleme tarzlarının gereksiz endişe ve karamsarlık ile tezahür ettiği birçok araştırmacı tarafından paylaşılmıştır (Cooper, 1998; Fossati ve diğ., 2009; Foster & Trimm, 2008; Krizan & Johar, 2012). Ayrıca büyüklenmeci narsisizmin aksine kırılgan narsisizm, depresyon ve endişe ile pozitif yönde ilişkilidir (Jauk & Kaufman, 2018; Maltsberger, 1997; Rathvon & Holmstrom, 1996). Belirtilen araştırma bulguları ışığında, tartışılan çalışma sonuçlarının teorik ve ampirik kanıtlarla tutarlı olduğu söylenebilir.

Mevcut araştırmanın sonucuna göre felaketleştirme büyüklenmeci narsisizm ile ilişkili değildir ancak kırılgan narsisizm ile pozitif yönde anlamlı şekilde ilişkilidir. İki narsisizm puanı da yüksek olanlar ve kırılgan narsistler, narsist olmayanlardan ve büyüklenmeci narsistlerden daha çok felaketleştirmektedir. Di Pierro ve diğerlerinin (2017) yaptığı çalışmaya göre duygu düzenlemede kullanılan "stratejiler" alt boyutu hem büyüklenmeci narsisizm hem de kırılgan narsisizm ile anlamlı şekilde pozitif yönde ilişkilidir. Bu stratejiler, olumsuz olaylar yaşandığında; duyguların dayanılmaz oluşu, kötü hislerin geçmeyeceği beklentisi, çok fazla endişelenme, depresif duygular yaşayacağını düşünme gibi stratejilerdir. Bu stratejilerin felaketleştirme ve ruminasyon ile anlamsal olarak ilişkili olduğu ve yapılan çalışmanın bu sonuçlarla kısmen tutarlı olduğu söylenebilir. Büyüklenmeci narsisizm için sonuçlar farklılaşmaktadır.

Büyüklenmeci narsistlere göre kırılgan narsistlerin felaketleştirme stratejisini daha çok kullanması; büyüklenmeci narsisizmden farklı olarak kırılgan narsisizmin düşük özgüven (Mehdizadeh, 2010), kötümserlik ve kaygı (Miller ve diğ., 2011; Wink, 1991) ile ilişkili olduğunu paylaşan araştırmacıların görüşleri ile tutarlıdır (Rohmann ve diğ., 2012). Kötümser ve kaygısı yüksek olan birinin yaşanan olayların ne kadar kötü veya dehşet verici olduğuna dair bilişlere sahip olması beklendiktir. Ayrıca büyüklenmecilerden farklı olarak kırılgan narsistler fantezilerini ulaşılamaz (Akhtar, 2003) olarak görürler. Fantezilerinin gerçekleşmeyeceğini bilmek onlar tarafından felaket olarak değerlendiriliyor olabilir.

Bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden bakış açısına yerleştirme başka olaylar ile karşılaştırıldığında yaşanan olayı hafifletme ile ilgili düşünceler anlamına gelir (Onat

& Otrar, 2010). İki narsisizm puanı da yüksek olan katılımcıların bakış açısına yerleştirme puan ortalamasının; kırılgan narsistlerin bakış açısına yerleştirme puan ortalamasından anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Yani olumsuz bir olay yaşandığında kırılgan narsistler olayın göreceli oluşunu iki narsisizm puanı da yüksek olanlardan daha fazla ele almakta ve olayın ciddiyetini daha çok azaltmaktadır. Bu sonuç, iki narsisizmin de özelliklerini taşıyan bireylerin uyumlu bilişsel duygu düzenleme stratejilerini sadece kırılgan narsisizm özelliklerini taşıyan bireylerden daha az kullandığı anlamına gelebilir.

Araştırmanın sonucuna göre büyüklenmeci narsisizm diğerlerini suçlama ile pozitif yönde ve anlamlı şekilde ilişkilidir. Bu bulgular literatürdeki araştırmalar ile uyumludur (Campbell & Sedikides, 1999; Campbell ve diğ., 2000; Farwell & WohlwendLloyd, 1998; John & Robins, 1994; Rappaport, 2005). Ayrıca diğerlerini suçlama kırılgan narsisizm ile de pozitif yönde anlamlı şekilde ilişkilidir ve iki narsisizm puanı da yüksek olanlar ve kırılgan narsistler, narsist olmayanlardan ve büyüklenmeci narsistlerden daha çok diğerlerini suçlamaktadır. Bu bulgular araştırma hipotezini desteklememektedir. Bir sorun yaşandığında büyüklenmeci narsistlerin dışsallaştırması (Miller ve diğ., 2017), kırılgan narsistlerin içselleştirmesi (Ellison ve diğ., 2013) bu sonuçları desteklememektedir. Sonuçlardaki bu farklılık kırılgan narsistlerin de yüksek hak iddiası, sömürücülük, hassas benlik saygısı (Dickinson & Pincus, 2003) gibi özellikler taşıması ile açıklanabilir. Ayrıca kırılgan narsistler, benlik tehdidine karşı büyüklenmeci narsistlerden daha yoğun öfke ile karşılık vermektedir (Rasmussen, 2016), bu da diğerlerine yönelik olumsuz bir görüşü daha kolay kabul etmeleri anlamına gelebilir.

Narsistik kişilik özelliğine sahip olanların kullandığı bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin araştırıldığı bir çalışmada sonuçlar hem büyüklenmeci hem de kırılgan narsistik özelliklere sahip öğrencilerin narsistik olmayan öğrencilere kıyasla kendini suçlama ve felaketleştirme bilişsel duygu düzenleme stratejilerini kullanmada önemli ölçüde farklı olduğunu göstermiştir. Narsistik olmayan öğrenciler pozitif yeniden değerlendirme stratejilerini kırılgan narsist öğrencilere göre daha fazla kullanmaktadır (Zalpour ve diğ., 2016). Yapılan çalışmada farklı ölçekler kullanılması, bilişsel duygu düzenlemeleri incelenen üç grubun (narsistik olmayan, büyüklenmeci narsist, kırılgan narsist) toplam 90 kişilik örneklemden oluşması araştırma sonuçlarındaki farklılığı açıklayabilir. Başka bir çalışmada (Heidari & Aliloo, 2015), dört farklı B kişilik kümesi bozukluğu olan (histriyonik, narsistik, antisosyal ve borderline) ve normal bireyler

arasında dokuz farklı bilişsel duygu düzenleme stratejisi açısından bir fark olmadığı bulunmuştur. Bu duruma, çalışmanın klinik olmayan bir örneklemde gerçekleştirilmesinin ve ölçüm araçlarının etki edebileceği paylaşılmıştır. Bu çalışmalar ile mevcut araştırmanın sonuçlarındaki farklılıklar, narsisizm kapsamının kültürel özelliklere göre değişiminden de kaynaklanabilir.

Öte yandan büyüklenmeci ve kırılgan narsistler arasında bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden pozitif tekrar gözden geçirme, bakış açısına yerleştirme ve plana tekrar odaklanma açısından narsisizm grupları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Bu sonuçlar araştırma hipotezlerini desteklememiştir.

Morf ve Rhodewalt (2001) narsistlerin egoyu tehdit eden bir olay meydana geldiğinde, benlik saygısını geri kazanmak için (örneğin, bir başarısızlık için başkalarını suçlamak üzere olayı yeniden değerlendirmek ya da seçici olarak sadece "olumlu" yanlarını elde etmek gibi) kendi şemalarıyla uyumlu bilgilerin bilişsel olarak yeniden düzenlenmesine katıldığını paylaşmıştır. Mevcut araştırmanın sonuçları büyüklenmeci ve kırılgan narsistlerin bu bilişsel yapılandırmalarda nasıl farklılaştığını açıklamaktadır. Sonuçlar, araştırma hipotezlerini kısmen desteklemektedir; öne sürüldüğü gibi büyüklenmeci narsistler ve kırılgan narsistler uyumsuz bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin tümünü ve uyumlu bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden bazılarını kullanmada birbirinden farklılaşmaktadır. Bilişsel duygu düzenleme stratejilerine ilişkin tüm sonuçlar birlikte alındığında, büyüklenmeci ve kırılgan narsistlerin kullandıkları stratejilerde genel olarak farklılaştığı söylenebilir.

4.3.Katılımcıların Narsisizm Özellikleri ile Kişilerarası Problemler Arasındaki İlişkiler ve Narsisizm Özelliklerine Göre Kişilerarası Problemler Alt Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Araştırmada büyüklenmeci narsisizm, kırılgan narsisizm ve kişilerarası problemler alt ölçekleri arasındaki ilişkilerin araştırılmasına dair yapılan analizler sonucunda büyüklenmeci narsisizmin dominant-kontrolcü ve kinci-benmerkezci alt ölçekleri ile pozitif yönde anlamlı şekilde ilişkili olduğu görülmüştür. Kırılgan narsisizmin ise

dominant-kontrolcü, kinci-benmerkezci, soğuk-mesafeli, sosyal çekinik, kendine güvenmeme-girişken olmama, aşırı uyumlu, kendini feda, intrusif-muhtaç alt ölçekleri ile pozitif yönde anlamlı şekilde ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca araştırmada farklı narsisizm özelliklerine sahip grupların (büyüklenmeci narsistler, kırılgan narsistler, iki narsisizm puanı da yüksek olanlar ve narsist olmayanlar) kişilerarası problemlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına dair yapılan analizler sonucunda kırılgan narsistlerin dominant-kontrolcü, sosyal çekinik, kendine güvenmeme-girişken olmama, aşırı uyumlu, kendini feda ve intrusif-muhtaç alt ölçekleri puan ortalamalarının büyüklenmeci narsistlerinkinden yüksek olduğu bulunmuştur.

Mevcut araştırmanın sonuçlarına göre iki narsisizm puanı yüksek olanlar ve kırılgan narsistler, büyüklenmeci narsistler ve narsist olmayanlardan daha çok kişilerarası problem yaşamaktadır. Narsist olmayanlar ve büyüklenmeci narsistler arasında kişilerarası güçlükler açısından fark olmaması da dikkat çekmektedir.

Mevcut araştırmanın sonuçlarına göre kişilerarası problemlerden dominant-kontrolcü olma hem büyüklenmeci hem kırılgan narsisizm ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. İki narsisizm puanı da yüksek olanlar ve kırılgan narsistler, narsist olmayanlardan ve büyüklenmeci narsistlerden daha dominant-kontrolcüdür. Bu bulgu, araştırma hipotezini desteklememektedir. Kırılgan narsistler çoğu zaman çekingen, savunmacı ve aşırı duyarlı ama aynı zamanda kibirli ve otoriter olarak tanımlanmaktadır (Wink, 1991). Büyüklenmeci narsistler ise çoğunlukla kibirli ve otoriterdir, sosyal alanda kaçıngan değil başarılıdırlar. Sonuç olarak, kırılgan narsistlerin büyüklenmeci narsistlerden daha dominant-kontrolcü olduğu bulgusuna ulaşılması teorik ve ampirik sonuçlarla tamamen tutarlı değildir (Dickinson & Pincus, 2003; Miller ve diğ., 2012). İnsanlarla ilişki kurmakta çeşitli güçlükler yaşadıkları için insanlar üzerinde manipülatif etkilerinin olması ve diğerlerini kontrol etmeleri beklendik bir sonuç değildir. Bu sonuç, kendileri ile ilgili fantezilerinin bir yansıması olabilir. Bir başka deyişle, ilgili maddeleri olduklarından çok olmak istediklerini düşünerek yanıtlamış olabilecekleri ihtimali akla gelmiştir.

Dickinson ve Pincus (2003) çalışmalarında büyüklenmeci narsistlerin kırılgan narsistlerden daha baskın olduğunu bulmuştur. Brown (2017) çalışmasında dominant olma ve diğerlerini sindirme özelliklerinin büyüklenmeci narsisizm ile pozitif yönde

ilişkili olduğunu, kırılgan narsisizm ile ilişkili olmadığını bulmuştur. Ayrıca araştırmada kırılgan narsistlerin diğerlerini kontrol etmek için büyüklenmeci narsistler gibi aktif stratejiler yerine pasif-agresif tepkiler vermek gibi daha pasif stratejilere başvuruyor olabileceği ve bu şekilde kontrol hissini yakalayabilecekleri paylaşılmıştır. Bu kontrol hissi mevcut araştırmanın sonuçlarını açıklayabilir. Aynı araştırmada Brown (2017) kırılgan narsistlerin genel olarak yaşamları üzerinde çok az ama ilişkilerinde partnerlerinden daha fazla kontrole sahip olduklarını hissetmelerine dikkat çekmiştir. Kırılgan narsistlerin, sosyal fobisi olan bireyler gibi, yakın ilişkilerinde ve tanımadıkları diğerleri üzerinde kontrolcü ve otoriter olma durumlarının değişiklik göstermesi de mevcut araştırmanın sonuçlarını açıklayabilir.

Mevcut araştırmanın sonuçlarına göre kişilerarası problemlerden kinci-benmerkezci olma hem büyüklenmeci hem kırılgan narsisizm ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. İki narsisizm puanı da yüksek olanlar büyüklenmeci narsistlerden daha kinci-benmerkezcidir. Dickinson ve Pincus'un (2003) çalışmasında büyüklenmeci narsistler, kinci-benmerkezci kişilerarası problemleri kırılgan narsistlere ve kontrol grubuna göre daha az yaşadıklarını bildirmişlerdir. Ancak benlik saygısı kontrol edildiğinde ve narsistlerin manipülasyonlarının kontrol edildiği varsayıldığında hem kırılgan narsisizmin hem de büyüklenmeci narsisizmin kontrol grubundan daha yüksek kinci-benmerkezci puanlara sahip olduğu bulunmuştur. Miller ve diğerlerinin (2012) yaptıkları çalışmada ise kırılgan narsistlerin kinci-benmerkezci puanlarının yüksek olduğu yönünde bir sonuç elde edilmemiştir. Yani literatürdeki araştırma sonuçları farklılık göstermektedir. Mevcut araştırmanın sonuçlarında kinci-benmerkezci puanlarının büyüklenmeci ve kırılgan narsistler arasında anlamlı şekilde farklılaşmaması ise büyüklenmeci ve kırılgan grupların, narsistik kişiliği tanımlayan iki alt tip için de önemli özellikler olan yüksek hak iddiası ve sömürücülük (Dickinson & Pincus, 2003) konusundaki benzerlikleriyle bağlantılı olabilir. Ayrıca iki tür için de sorun olan kişilerarası problemlerin iki narsisizmin de özelliklerini taşıyan bireylerde, sadece büyüklenmeci narsistlerden daha fazla olması beklenebilir.

Büyüklenmeci narsisizmin kişilerarası problemler alt ölçeklerinden dominant-kontrolcü ve kinci-benmerkezci ile anlamlı ve pozitif şekilde ilişkili çıkması bu konudaki teoriler (Kernberg, 1975; Kohut, 1971) ve araştırmalar ile (Hibbard & Bunce, 1995;

Pincus & Wiggins, 1990) tutarlıdır. Narsistlerin manipülatif ve sömürücü olduğu literatürde gözlemlenmiştir (Back, Schmukle & Egloff, 2010; Baumeister & Vohs, 2001; Campbell ve diğ., 2002; Paulhus ve Williams, 2002).

Mevcut araştırmanın sonuçlarına göre kişilerarası problemlerden soğuk-mesafeli olma, büyüklenmeci narsisizm ile ilişkili değildir ancak kırılgan narsisizm ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. İki narsisizm puanı da yüksek olanlar, büyüklenmeci narsistlerden ve narsist olmayanlardan daha soğuk-mesafelidir. Ansell ve Pincus (2004) çalışmasında kırılgan narsisizmin kişilerarası problemler döngüsel modelinde düşmanca-itaatkar çeyrekte (soğuk-mesafeli, sosyal çekinik ve kendini ifade edememe-girişken olmama özelliklerinin yer aldığı çeyrek) yer aldığını bulunmuştur. Miller ve diğerlerinin (2012) yaptığı çalışmaya göre büyüklenmeci narsisizm kişilerarası problemlerde en iyi düşmanca-baskın çeyrekteki davranış şekilleri ile ilişkili iken, kırılgan narsisizm bazen itaatkar bazen de baskın bir şekilde tezahür eden kişilerarası soğukluk ile karakterizedir. Dickinson ve Pincus (2003) da kırılgan narsisizmin soğuk-mesafeli kişilerarası problemler ile ilişkili olduğunu bulmuştur. Sonuçların literatürdeki çalışmalar ile tutarlı olduğu söylenebilir, çünkü iki narsisizm puanı da yüksek olanlar kırılgan narsistlerin özelliklerini de taşımaktadır. Ayrıca mevcut araştırmanın sonuçlarında soğuk-mesafeli puanlarının büyüklenmeci ve kırılgan narsistler arasında anlamlı şekilde farklılaşmaması, soğukluğun iki türün ortak özellikleri arasında yer alması ile açıklanabilir.

Mevcut araştırmanın sonuçlarına göre kişilerarası problemlerden sosyal çekinik olma, büyüklenmeci narsisizm ile ilişkili değildir ancak kırılgan narsisizm ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. İki narsisizm puanı da yüksek olanlar ve kırılgan narsistler, narsist olmayanlardan ve büyüklenmeci narsistlerden daha sosyal çekiniktir. Kırılgan narsistlerin büyüklenmeci narsistlerden daha sosyal çekinik olması sonucu ile araştırma hipotezi desteklenmiştir. Büyüklenmeci narsistlerin sosyal alanda çekici olmaları ve sosyal becerilerinin gelişmiş olmasının (Twenge & Campbell, 2010; Wink, 1991) aksine kırılgan narsistlerin, diğerlerinin onun gerçekte ne istediğini farkedeceği korkusuyla (Morrison, 1989) ilişkilerden kaçınması sosyal çekinik ve soğuk mesafeli alt boyutları ile ilişkili çıkması sonucunu desteklemektedir. Dickinson ve Pincus (2003) kırılgan narsistlerde kaçıngan kişilik bozukluğu kriterlerinin büyüklenmeci narsistlerden ve kontrol grubundan yüksek olduğunu bulmuştur. Miller ve diğerleri (2010) kırılgan

narsisizmin kaçıngan ve sınırda kişilik bozuklukları ile güçlü bir korelasyonu olduğunu bulmuştur. Yani sonuçlar kırılgan narsisizmin klinik tanımları (Cooper, 1998; Gabbard, 1989; Røvik, 2001) ve daha önceki çalışmalar ile tutarlıdır.

Mevcut araştırmanın sonuçlarına göre kişilerarası problemlerden kendine güvenmeme-girişken olmama büyüklenmeci narsisizm ile ilişkili değildir ancak kırılgan narsisizm ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. İki narsisizm puanı da yüksek olanlar ve kırılgan narsistler kendine güvenme-girişken olma konusunda narsist olmayanlardan ve büyüklenmeci narsistlerden daha çok problem yaşamaktadır. Büyüklenmeci narsisizm yüksek benlik saygısı (Brown & Zeigler-Hill, 2004; Raskin & Terry, 1988; Rhodewalt & Morf, 1995; Zeigler-Hill ve diğ., 2008), kırılgan narsisizm düşük benlik saygısı (Miller & Campbell, 2008; Zeigler-Hill ve diğ., 2008) ile ilişkilidir. Girişken olma ve kendini savunmanın büyüklenmeci narsisizm ile pozitif, kırılgan narsisizm ile negatif ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Hart, Adams, Burton & Tortoriello, 2017; Miller ve diğ., 2011; Sedikides ve diğ., 2004). Dolayısıyla araştırma sonuçları teorik ve ampirik kanıtlarla tutarlıdır.

Mevcut araştırmanın sonuçlarına göre kişilerarası problemlerden aşırı uyumluluk büyüklenmeci narsisizm ile ilişkili değildir ancak kırılgan narsisizm ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. İki narsisizm puanı da yüksek olanlar ve kırılgan narsistler, aşırı uyumluluk konusunda narsist olmayanlardan ve büyüklenmeci narsistlerden daha çok problem yaşamaktadır. Kırılgan narsistlerin aşırı uyumlu olmakta büyüklenmeci narsistlerden daha çok sorun yaşaması sonucu ile araştırma hipotezi desteklenmiştir. Dickinson ve Pincus (2003) bu sonuçlarla tutarlı şekilde kırılgan narsistlerin büyüklenmecilerden daha fazla ve aşırı uyumlu olduğunu bulmuştur. Pincus ve diğerlerinin (2009) yaptığı bir çalışmaya göre ise aşırı uyumluluk büyüklenmeci narsisizm ile pozitif şekilde ilişkili iken, kırılgan narsisizm ile ilişkili değildir. Bradlee ve Emmons (1992) ise büyüklenmeci narsisizmin uyumluluk ile ilişkili olmadığını bulmuştur. Dolayısıyla literatürdeki araştırma sonuçları farklılaşmaktadır. Bu durumun bir açıklaması, sonuçlardaki farklılığın kırılgan narsistlerin değişken ruh hallerinden (Rogoza, Żemojtel-Piotrowska, Kwiatkowska & Kwiatkowska, 2018) ve büyüklenmeci narsistlerin kendilerini olumlu sunma çabalarından kaynaklanabileceğidir (Morf & Rhodewalt, 2001).

Literatürdeki teorik bilgiler ele alındığında ise büyüklenmeci narsistlerin görünüşte diğerlerini umursamamalarının aksine kırılgan narsistlerin diğerlerinin onayına aşırı derecede önem vermesi (Gabbard, 1989) ve utangaç, içedönük, kaçıngan olmaları (Jauk, Weigle, Lehmann, Benedek & Neubauer, 2017) diğer insanlara uyum sağlamalarına sebep olabilir. Diğer taraftan büyüklenmeci narsisizme göre kırılgan narsisizmin öfke ve saldırganlık ile daha güçlü bağlar sergilemektedir (Miller ve diğ., 2013; Okada, 2010; Schoenleber ve diğ., 2011; Rasmussen, 2016; Zeigler-Hill & Wallace, 2011). Bu, duruma göre davranışlarının değişiklik gösteriyor olabileceği düşünülerek açıklanabilir. Yani kırılgan narsistlerin diğer insanlara karşı gelebilecekleri belli koşullar olması, davranışlarını ve yaşadıkları kişilerarası problemleri farklılaştırabilir.

Büyüklenmeci narsistler başkalarının eylemlerini kasıtlı olarak kötü niyetli olarak algılamaya meyillidirler (Cichocka, Marchlewska & de Zavala, 2015). Ayrıca kusursuzluk ve yanılmazlıklarını baltalayan insanlara düşmandırlar ve kendilerinden farklı görüşleri olan insanlar tarafından kolayca tehdit altında hissederler (Baumeister, Smart & Boden, 1996; Kernis, Grannemann & Barclay, 1989). Büyüklenmeci narsistlerin geçimsiz oluşu (Kealy & Ogrodniczuk, 2011) ve eleştirilerden veya anlaşmazlıklardan kaynaklanan tehditlere karşı artmış duyarlılıklarından dolayı (Bushman & Baumeister, 1998; Horton & Sedikides, 2009; Morf & Rhodewalt, 1993) uyumluluk göstermemesi beklendiktir. Sonuçlar teorik literatürle ve bu araştırmalarla örtüşmektedir.

Mevcut araştırmanın sonuçlarına göre kişilerarası problemlerden kendini feda büyüklenmeci narsisizm ile ilişkili değildir ancak kırılgan narsisizm ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. İki narsisizm puanı da yüksek olanlar ve kırılgan narsistler kendini feda konusunda narsist olmayanlardan ve büyüklenmeci narsistlerden daha çok problem yaşamaktadır. Kırılgan narsistlerin kendini feda konusunda büyüklenmeci narsistlerden daha çok sorun yaşaması sonucu ile araştırma hipotezi desteklenmiştir. Büyüklenmeci narsistlerden farklı olarak kırılgan narsistlerin kahramanlık gibi kendini üstün görmelerini sağlayacak fantezilerinin olması ve mazoşist davranışlar sergilemeleri (Cooper, 1998; Stolorow, 1975) kırılgan narsisizmin kendini feda alt boyutu ile anlamlı şekilde ilişkili olduğu bulgusunu desteklemektedir. Kendini feda davranışları, aslında kendi özgüvenlerini düzenleme amaçlıdır; bu şekilde kendilerini diğer insanlar üzerinde

yükseltmeye ve fantezilerini gerçekleştirmeye çabalarlar. Büyüklenmeci narsistler ise özgüveni düzenlemek veya diğer insanlar üstünde yükseltmek için olsa bile toplumsal alanda yardım ve kahramanlık gibi tutumlar göstermezler (Campbell & Foster, 2007). Kırılgan narsistlerin büyüklenmeci narsistlere göre kendini feda konusunda daha çok sıkıntı yaşadığı sonucu ile tutarlı olan çalışmalar bulunmaktadır (Dickinson & Pincus, 2003).

Mevcut araştırmanın sonuçlarına göre kişilerarası problemlerden intrusif-muhtaç olma büyüklenmeci narsisizm ile ilişkili değildir ancak kırılgan narsisizm ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. İki narsisizm puanı da yüksek olanlar ve kırılgan narsistler, narsist olmayanlardan ve büyüklenmeci narsistlerden daha intrusif-muhtaçtır. Kırılgan narsistlerin büyüklenmeci narsistlerden daha intrusif-muhtaç olması sonucu ile araştırma hipotezi desteklenmiştir. Literatürdeki çalışmalara göre intrusif-muhtaç alt boyutu büyüklenmeci narsisizm ile pozitif şekilde ilişkili iken (Ogrodniczuk ve diğ., 2009; Pincus ve diğ., 2009), kırılgan narsisizm ile ilişkili değildir (Pincus ve diğ., 2009). Dickinson ve Pincus'un (2003) çalışmasına göre intrusif-muhtaç kişilerarası problemleri büyüklenmeci narsisizm, kırılgan narsisizm ve kontrol grubu arasında değişmemektedir.

Nesne ilişkileri teorisyenleri narsistlerin diğerleri üzerinden benlik saygısını düzenlemeye ve başkaları tarafından değerli algılanmaya, temelde ise gelişim sırasında alınamayan empatik geribildirimi bulmaya çalıştığını ve intrusif olduklarını paylaşmıştır (Kernberg, 1985; Kohut, 1971). Kırılgan narsistler, değerlerini başkalarının onayı gibi dışarıdan alınan onaylanmış alanlara dayandırmaktadır (Zeigler-Hill ve diğ., 2008). Morrison (1989) kırılgan narsistlerin benlik saygısının korunması için başkalarına bağımlı olmalarının utanca sebep olduğunu çünkü bu durumun başkalarına olan gereksinimi vurguladığını ve kendi yetersizliklerini veya kendi kendilerine yeterli olmadıklarını onayladığını paylaşmıştır. Kırılgan narsistlerin "utanmaktan utandığı" (öteki insanlardan utanmanın yetersizlik olarak algılanması sonucu) ikincil utanca eğilimli olduğu da öne sürülmüştür (Broucek, 1991). Büyüklenmeci narsistlerden farklılaşan bu özellikleri kırılgan narsistlerin daha intrusif-muhtaç konumda kalmalarına sebep olabilir. Araştırma sonuçları, teorik desteğe sahip olsa da yapılan araştırmalardan farklı sonuçlar vermektedir. Kırılgan narsistlerin kişilerarası problemler alt ölçeklerinden sosyal çekinik, kendine güvenmeme-girişken olmama, aşırı uyumlu, kendini feda,

intrusif-muhtaç alt ölçek puanlarının büyüklenmeci narsistlerin puanlarından yüksek olması araştırma hipotezlerini desteklemektedir.

4.4.Genel Değerlendirme

Araştırma sonuçlarına göre büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm farklı özellik ölçütleri kullanılarak değerlendirilse de büyüklenmeci ve kırılgan narsisizmin birlikte bulunabileceği (Morf ve Rhodewalt, 2001) ve bireylerin iki sunum arasında dalgalanma gösterebileceği (Ronningstam, 2009) önerilmektedir. Literatürde bu sonuçları destekleyecek şekilde iki değişkenin ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Kaufman ve diğ., 2018; Luchner, Houston & Walker, & Houston, 2011; Zajenkowski, Witowska, Maciantowicz & Malesza, 2016).

Bu çalışma büyüklenmeci ve kırılgan narsistlerin bilişsel duygu düzenleme ve kişilerarası problemlerde benzediği ve farklılaştığı noktaların bulunmasını amaçlamıştır. Büyüklenmeci ve kırılgan narsisizmin bilişsel duygu düzenleme stratejileri ile ilişkisini inceleyen sayılı çalışmalardandır. Araştırmanın sonucunda kırılgan narsisizmin bütün uyumsuz bilişsel duygu düzenleme stratejileri ve bütün kişilerarası problemler ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Büyüklenmeci narsisizm ise kişilerarası problemlerden dominant-kontrolcü ve kinci-benmerkezci alt boyutları ile ilişkilidir. Büyüklenmeci narsisizm bilişsel duygu düzenleme stratejilerinden kabul ile negatif yönde, diğerlerini suçlama ve pozitif tekrar odaklanma ile pozitif yönde ilişkili çıkmıştır. İki türün bilişleri, bilişsel duygu düzenlemeleri ve yaşadıkları kişilerarası zorluklarda ortak noktaları olması aynı patolojik çekirdeğe sahip olduklarını; farklılaştıkları birçok nokta olması da aynı patolojinin farklı sunumları olduklarını desteklemektedir. Sonuçlar kırılgan narsisizmle ilgili daha geniş bir kişilerarası zorluk yelpazesini göstermektedir. Kırılgan narsistlerin zıt gibi görünen kişilerarası problemlerden yüksek puanlar alması, dalgalı ruh halleri ve özellikleri ile uyumludur (Rogoza ve diğ., 2018).

Sonuçlarda dikkat çeken bir nokta, bilişsel duygu düzenleme stratejileri ve kişilerarası problemlerden bazılarında iki narsisizm puanı da yüksek olanların kırılgan narsistler ile; narsist olmayanların büyüklenmeci narsistler ile benzer sonuçlar almasıdır.

Literatürde büyüklenmeci narsisizmi normal, kırılgan narsisizmi patolojik narsisizm olarak değerlendiren çalışmacılar vardır (Zeigler-Hill, Green, Arnau, Sisemore & Myers, 2011). Ayrıca büyüklenmeci narsisizmi bir patolojiden ziyade sadece yüksek dışadönüklük ve düşük uyumluluk olarak ele alan çalışmacılar (Sedikides ve diğ., 2004) vardır. Kırılgan narsisizmin büyüklenmeci narsisizmden farklı olarak birçok uyumsuz yapı ile ilişkili olduğu literatürdeki çalışmalarda yer almaktadır (Rose, 2002). Mevcut araştırmada da kırılgan narsistler büyüklenmeci narsistlerden daha uyumsuz özelliklere sahip olarak görünmektedir. Dolayısıyla büyüklenmeci narsisizmi patolojik bir kişilik özelliği ya da psikolojik sağlıksızlık olarak değerlendirme konusunda dikkatli olunması, ayrıca büyüklenmeci ve kırılgan türün ikisi de narsisizm olsa da iki türün psikolojik sağlık/sağlıksızlık şiddetinin, ilişkili oldukları özelliklerin ve yapıların ayrımına dikkat edilmesi önem taşımaktadır.

Ayrıca yapılan araştırmanın sonuçları klinisyenlere büyüklenmeci ve kırılgan narsistler ile bilişsel davranışçı terapi yöntemleri kullanarak çalışabilecekleri noktaları sunabilir. Bilişsel davranışçı terapi literatüründe narsisizm patolojisine görece az yer verilmiş olsa da bu yaklaşım narsistik patolojiye uygulanmıştır (Kealy, Goodman, Rasmussen, Weideman & Ogrodniczuk, 2017). Kırılgan narsistlerin uyumsuz bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin tümünü büyüklenmeci narsistlerden daha çok kullanması, daha çok bilişsel çarpıtma yapmaları ve olumsuz duygulanımlarının da bu bilişler ile bağlantılı olduğu anlamına gelebilir. Büyüklenmeci ve kırılgan narsistlerin kullandığı farklı bilişsel yollara ilişkin bilgiler, bilişsel çarpıtmaların sorgulanması ve bilişsel yeniden yapılandırma bağlamında ele alınarak çalışılabilir.

4.5.Araştırmanın Sınırlılıkları ve Öneriler

Bu çalışma 2018-2019 yılında İstanbul ili Anadolu yakasında bir üniversitesinin öğrencileri, Maltepe ilçelerinde bulunan çeşitli dershanelerdeki öğrenciler ve internetten ulaşılan bireylerin katılımı ile sınırlıdır. Ayrıca bireyler, seçkisiz olmayan bir biçimde kolay örnekleme ile seçilmiştir. Bu koşullar, araştırma bulgularının genellenebilirliğini sınırlandırmaktadır. Aynı çalışma farklı kültürlerdeki bireylerde tekrarlanabilir ve sonuçlar karşılaştırılarak tartışılabilir.

Araştırma sınırlılıklarından biri öz-bildirim ölçeklerinin kullanılmasıdır. Bireyler ölçülüyor olduklarının farkında olduğu için (sosyal etki), gerçek davranışları yerine olması gereken davranışları sergileme (sosyal arzu edilebilirlik) eğiliminde olabilir, bu da sonuçları önemli ölçüde etkileyebilir (Erkuş, 2013). Buna ek olarak narsistlerin özellikleri de sonuçları etkileyebilir. Narsisizm teorilerinin de öne sürdüğü gibi, narsistler kişisel ve kişilerarası zorlukları reddetme eğilimi gösterdikleri için, uyumsuz stratejileri ve kişilerarası sıkıntıları reddedebilir (Kernberg, 1975; Kohut, 1971). Yani fırsat olduğunda, bu bireyler kendileri hakkında olumlu şeyler söyler ve olası zayıflıkları giderir (Pincus & Gurtman, 2003; Morf & Rhodewalt, 2001). Ayrıca narsistler manipülatiftir. Dickinson ve Pincus (2003) yaptıkları çalışmada büyüklenmeci narsistlerin kendileriyle ilgili olumlu benliği yansıtacak şekilde sonuç bildirdiklerini paylaşmışlardır. Krizan ve Johar (2012) yaptıkları çalışmada narsistlerin çevresinden de bilgi toplamışlar ve sosyal arzulanırlık kontrol edildiğinde narsistlerin başkalarına karşı kıskançlıklarını bastırdığını ya da inkar ettiğini gösteren küçük bir kanıt olduğunu paylaşmışlardır. Bu araştırma sonuçları narsistlerin özellikleri ile birlikte düşünüldüğünde; bu konuda yorum yaparken ölçek sorularına gerçekten hissettikleri ve düşündüklerini değiştirerek cevap verebileceklerinin göz önünde bulundurulması daha uygun olabilir. Dolayısıyla ileride narsistler ile yapılacak çalışmalarda, etik ilkelere uymakla birlikte, katılımcılardan habersiz davranışsal deneyler veya yanıltma teknikleri gibi narsistlerin bilinçli şekilde değiştiremeyecekleri veya manipüle edemeyecekleri yöntemlerin kullanılması sonuçların daha sağlıklı olmasını sağlayabilir.

Yapılan çalışmada narsistik kişiliğin değerlendirilmesi için klinik gözlemler ve tanı yerine ölçekler kullanılmıştır. Kişilik bozuklukları tanı ölçütlerinin kesin tanımlanmamış olması ve aynı kümedeki tanıların semptomlarının iç içe geçmiş olması (Butcher, Mineka & Hooley, 2013) değerlendirmeyi güçleştirmektedir; bu durum da araştırmanın sınırlılıkları arasında sayılabilir.

Büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm ile ilgili çalışmaların ülkemizde yeni ilerlemeye başladığı görülmektedir. Narsisizm özellikle batı kültüründe oldukça yer etmiş bir yapı olarak değerlendirilmektedir (Twenge & Campbell, 2010); Türk kültürü gibi daha toplumcu kültürlerde yoğun bireyselliği içeren narsisizmin incelenmesi özellikle önem taşımaktadır. İleride yapılacak çalışmalarda büyüklenmeci ve kırılgan narsisizmin

kültürel faktörlerle birlikte kapsamlı şekilde ele alınması ve diğer kültürlerle birlikte değerlendirilmesi önerilebilir.

Yapılan çalışmada benlik saygısı değişkeni kontrol edilmemiştir. Büyüklenmeci narsisizmin benlik saygısı ile güçlü ilişkisi (Sedikides ve diğ., 2005; Watson, Little, Sawrie & Biderman, 1992) araştırma sonuçlarına etki edebilecek karıştırıcı bir faktör olarak düşünülebilir. Bu sebeple ileride yapılacak araştırmalarda narsisizm çalışıldığında benlik saygısının kontrol edilmesi sonuçların güvenirliğini arttırabilir.

Araştırmadaki diğer bir sınırlılık kadın-erkek oranının dağılımıdır. Araştırma çoğunlukla kadınlardan oluşmaktadır. Cinsiyet açısından daha heterojen olan bir örneklem ile çalışılması, büyüklenmeci narsisizm için cinsiyet değişkeninin önemli bir faktör olması da göz önünde bulundurulduğunda daha güvenilir sonuçlar elde edilmesini sağlayabilir.

Yapılan çalışma klinik örneklem ile gerçekleştirilmemiştir; narsisizm, kişilik bozukluğu olarak değil kişilik özelliği (trait) olarak araştırılmıştır. İleride aynı çalışma klinik örneklemde tekrarlanabilir.

Ayrıca araştırma verilerinin bir kısmı internet üzerinden toplanmıştır. Bu durum ölçek sorularının iyi anlaşılmasını kısıtlayan bir etken olabilir. Bu da araştırmanın sınırlılıkları arasındadır.

Araştırmada kullanılan ölçeklerden Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği'nin alt ölçeklerinden kabulün depresyon gibi patolojiler ile pozitif yönde ilişkili olması ve kabulün uyumsuz strateji olarak ele alınması gerektiğini öne süren çalışmalar olması (Kraaij, Pruymboom & Garnefski, 2002; Martin & Dahlen, 2005) bu alt ölçeğin yorumlanmasında dikkat edilmesi gereken bir noktadır.

Araştırmada kesitsel desen kullanılmıştır. İleride yapılacak çalışmalarda boylamsal desenin kullanılması büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm ile bilişsel duygu düzenleme ve kişilerarası problemler arasındaki ilişkilerin neden-sonuç bağlamında incelenebilmesini sağlayacaktır.

Araştırmada aracı değişken analizi yapılmamıştır. İleride yapılacak araştırmalarda büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm özellikleri ile çeşitli kişilerarası problemler arasındaki ilişkide bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin aracı rolü incelenebilir ve iki tür narsistin kişilerarası problemlerinin bilişsel duygu düzenleme kapsamında ele alınması sağlanabilir. Bu bulgular uluslararası literatüre katkı sağlamakla birlikte, iki tür narsist için daha çok ayırıcı özelliğin ortaya çıkması ve narsist patolojinin daha iyi anlaşılmasını ve değişkenler arasındaki nedenselliğe ilişkin daha çok bilgi edinilmesini sağlayabilir.

Ayrıca korelasyon analizlerinde görece düşük sayılabilecek r değerleri bulunmaktadır ancak katılımcı sayısı fazla olduğu için bu düşük değerler anlamlı ilişki gibi görünmektedir, dolayısıyla anlamlı ilişkiler yorumlanırken temkinli olunması gerekmektedir.

Son olarak, narsisizm grupları oluşturulurken ölçeklerin kesme puanı olmadığından alınan puanlar örneklemin puanlarına göre belirlenmiştir. Bu, başka çalışmalarda bireylerin bulunduğu grupların değişebileceği anlamına gelebilir. Bu da araştırmanın bir diğer sınırlılığıdır.

EK'LER

EK-1:BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sayın katılımcı;
Sizi T.C. Maltepe Üniversitesi klinik psikoloji yüksek lisans öğrencisi olan Esmanur Köymen tarafından, Dr. Öğr. Üyesi Kuntay ARCAN'IN danışmanlığında yürütülen yüksek lisans tezi kapsamında yapılan araştırmaya davet ediyoruz. Bu çalışmanın amacı bazı kişilik özellikleri ile duygu düzenleme ve kişilerarası problemler arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır. Araştırmada sizden tahminen 15-20 dk. ayırmanız istenmektedir. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Lütfen her sayfanın başında yazan yönergeleri dikkatlice okuyarak, size en uygun gelen yanıtı vermeye çalışınız ve mümkün olduğunca boş soru bırakmayınız. Bu çalışma için vereceğiniz yanıtlar başka bir amaçla kullanılmayacak ve kesinlikle **gizli tutulacaktır.**
Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına sahipsiniz. Böyle bir durumda anketi uygulayan kişiye, anketi tamamlamadığınızı söylemeniz yeterli olacaktır. Eğer araştırma ile ilgili bilgiye ihtiyaç duyarsanız psikologesmanurkoymen@gmail.com_ adresinden ulaşabilirsiniz. Çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum.
(Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

Tarih: İmza:

EK-2: DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

<table>
<tr><td>1. Cinsiyetiniz: Kadın( )
Erkek( )</td><td>2. Doğum Yılınız:</td><td>3. Gano (Genel akademik not ortalaması):</td></tr>
<tr><td colspan="2">4. Eğitim Durumunuz:
İlkokul terk ( ) İlkokul ( )
Ortaokul ( ) Lise ( )
Önlisans ( ) Lisans ( )
Yüksek lisans/doktora ( )</td><td>5. Sosyo-ekonomik durumunuz:
Üst ( )
Üst-orta ( )
Orta ( )
Alt-orta ( )
Alt ( )</td></tr>
<tr><td colspan="2">6. Medeni durumunuz:
Evli ( ) Bekar ( )
Boşanmış ( ) Dul ( )
Birlikte yaşıyor( ) Ayrı yaşıyor( )</td><td>7. Daha önce herhangi bir psikolojik yardım aldınız mı? (ilaç, terapi vs.)
Evet ( ) Hayır ( )</td></tr>
</table>

EK-3: NARSİSTİK KİŞİLİK ENVANTERİ

Yönerge: Aşağıdaki her bir tutum çifti içinden, size **en uygun** olanını seçiniz. Her bir tutum çifti için yalnızca **bir yanıtı** işaretleyiniz ve lütfen hiçbir maddeyi atlamayınız.

1.	**A.**	İnsanları etkileme konusunda doğal bir yeteneğe sahibim.
	B.	İnsanları kolay etkileyemem.
2.	**A.**	Alçakgönüllülük bana yakışmaz.
	B.	Temelde alçakgönüllü bir insanım.
3.	**A.**	Cesaretimi kanıtlamak uğruna hemen her şeyi yapabilirim.
	B.	Oldukça temkinli bir insanımdır.
4.	**A.**	İnsanlar bana iltifat ettiklerinde bazen utanırım.
	B.	İyi biri olduğumu biliyorum, çünkü herkes böyle söylüyor.
5.	**A.**	Dünyayı yönetme düşüncesi ödümü koparır.
	B.	Ben yönetseydim, dünya daha iyi bir yer olurdu.
6.	**A.**	Genellikle konuşarak her beladan kurtulabilirim.
	B.	Davranışlarımın sonuçlarını kabul etmeye çalışırım.
7.	**A.**	Kalabalık içinde, herkesten biri olmayı tercih ederim.
	B.	İlgi merkezi olmayı severim.
8.	**A.**	Çok başarılı olacağım.
	B.	Başarı benim için en önde gelen şey değildir.
9.	**A.**	Pek çok insandan ne daha iyi ne de daha kötüyüm.
	B.	Özel biri olduğumu düşünüyorum.
10.	**A.**	İyi bir lider olabileceğimden emin değilim.
	B.	İyi bir lider olduğumu düşünüyorum.
11.	**A.**	Düşünce ve isteklerimi kolaylıkla ifade edebilirim.
	B.	Keşke düşünce ve isteklerimi daha kolay ifade edebilseydim.
12.	**A.**	Vücudumla hava atmak çok hoşlandığım bir şey değildir.
	B.	Vücudumla hava atmaktan hoşlanırım.
13.	**A.**	İnsanların içini bir kitap gibi okurum.
	B.	Bazen insanları anlamak güçtür.

14.	**A.**	Sıradan bir mutluluk bana yeter.
	B.	Başkalarının gözünde önemli bir yerim olsun isterim.
15.	**A.**	Vücudum öyle ahım şahım değildir.
	B.	Vücuduma bakmaktan hoşlanırım.
16.	**A.**	Gösteriş yapmaktan kaçınırım.
	B.	Genellikle fırsat bulduğumda gösteriş yaparım.
17.	**A.**	Her zaman ne yaptığımın bilincindeyimdir.
	B.	Bazen ne yaptığımdan emin olamıyorum.
18.	**A.**	İşlerin yapılmasında bazen başkalarına ihtiyaç duyarım.
	B.	İşlerin yapılmasında başkalarına nadiren ihtiyaç duyarım.
19.	**A.**	Bazen anlattıklarım ilgi çeker.
	B.	Herkes benim anlattıklarımı dinlemekten hoşlanır.
20.	**A.**	İnsanlardan çok şey beklerim.
	B.	Başkaları için bir şeyler yapmaktan hoşlanırım.
21.	**A.**	Hakettiğim her şeyi elde edene kadar tatmin olmam.
	B.	Hayatın sunduğu tatminler bana yeter.
22.	**A.**	İltifatlar beni utandırır.
	B.	Bana iltifat edilmesinden hoşlanırım.
23.	**A.**	Güç sahibi olmak benim için çok önemlidir.
	B.	Güç sahibi olmak, kendi başına bir amaç olarak, beni o kadar çok ilgilendirmez.
24.	**A.**	Aynada kendimi seyretmekten hoşlanırım.
	B.	Aynada kendimi seyretmek, özellikle ilgimi çeken bir şey değildir.
25.	**A.**	İlgi merkezi olmak çok hoşuma gider.
	B.	İlgi merkezi olmak beni rahatsız eder.
26.	**A.**	Hayatımı istediğim biçimde yaşarım.
	B.	İnsanlar hayatlarını her zaman istedikleri doğrultuda yaşayamazlar.
27.	**A.**	Otorite olmak benim için pek anlam taşımaz
	B.	Öyle görünüyor ki insanlar her zaman benim otoritemi kabul ederler.

28.	**A.**	Lider olmayı tercih ederdim.
	B.	Lider olup olmamak arasında benim açımdan pek bir fark yoktur.
29.	**A.**	Büyük bir insan olacağım.
	B.	Başarılı olacağımı umudediyorum.
30.	**A.**	Ben doğuştan liderim.
	B.	Liderlik geliştirilmesi uzun zaman alan bir niteliktir.
31.	**A.**	Günün birinde birinin hayat öykümü yazmasını dilerdim.
	B.	İnsanların hangi sebeple olursa olsun hayatıma burunlarını sokmalarından hoşlanmam
32.	**A.**	İnsanların arasına girdiğim zaman beni fark etmediklerinde bozulurum.
	B.	İnsanların arasına girdiğimde kalabalık içinde herhangi biri olmak beni rahatsız etmez.
33.	**A.**	Diğer insanlardan daha becerikliyim.
	B.	Diğer insanlardan öğrenebileceğim çok şey var.
34.	**A.**	Herkes gibi biriyim.
	B.	Olağanüstü biriyim.

EK-4: PATOLOJİK NARSİSİZM ENVANTERİ

Yönerge: Aşağıda betimleyici ifadeler bulacaksınız. Her bir ifadenin, 6 derecelik ölçek üzerinden, sizi ne kadar iyi tarif ettiğini belirtiniz. İfadenin yanındaki çizgiye tek bir yanıt işaretlenmektedir.

0	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Bana hiç benzemiyor	Bana çok az benziyor	Bana biraz benziyor	Bana benziyor	Bana çok benziyor	Bana tamamen benziyor

___ 1. Kendimi sık sık hayran olunan ve saygı duyulan biri olarak hayal ederim.

___ 2. Kendime olan güvenimde sık sık dalgalanmalar olur.

___ 3. Yalnızken kendimi iyi hissetmek benim için zordur.

___ 4. Yardım istemekten nefret ederim.

___ 5. İnsanlar beni fark etmediğinde kendimi kötü hissetmeye başlarım.

___ 6. Başkalarının beni muhtaç ve bağımlı biri gibi görmesinden korktuğum için çoğunlukla ihtiyaçlarımı gizlerim.

___ 7. Herkesi istediğim her şeye inandırabilirim.

___ 8. İnsanlar onlar için yaptıklarımı fark etmediğinde, sinirden deliye dönerim.

___ 9. Yaptıklarım ya da söylediklerimle ilgilenmeyen insanlar sinirime dokunur.

___ 10. İnsanları kolaylıkla kendi isteklerime göre yönlendirebilirim.

___ 11. Başkaları beni fark etmediğinde kendimi değersiz hissetmeye başlarım.

___ 12. Beni hayal kırıklığına uğratacakları endişesiyle bazen insanlardan kaçarım.

___ 13. Genelde, insanlardan istediğimi alamayınca çok öfkelenirim.

___ 14. Kendimi değerli hissetmem için, bazen önemsediğim insanların beni bu konuda rahatlatmalarına ihtiyaç duyarım.

___ 15. Başkaları bana güven duyduklarında kendimi önemli hissederim.

___ 16. İnsanların içini bir kitap gibi okuyabilirim.

___ 17. Başkaları beni hayal kırıklığına uğrattığında, çoğu kez kendime kızarım.

___ 18. Başkaları için fedakârlık yapmak beni daha iyi bir insan yapar.

___ 19.Çoğu kez olanaklarımın ötesinde olan şeyleri başardığımın hayalini kurarım.

___ 20. Onlardan istediklerimi yapmayacaklarından korktuğum için bazen insanlardan kaçınırım.

0	1	2	3	4	5	
Bana hiç benzemiyor	Bana çok az benziyor	Bana biraz benziyor	Bana benziyor	Bana çok benziyor	Bana tamamen benziyor	___ 21.

İçimde hissettiğim zayıflığı başkalarına göstermek benim için zordur.

___ 22. Diğer insanların beni beğendiğini bilmediğim sürece kendimi iyi hissetmem zordur.

___ 23. Sık sık çabalarım için ödüllendirildiğimin hayalini kurarım.

___ 24. Çoğu insanın benimle ilgilenmediğine yönelik düşünce ve endişelerle zihnimi meşgul ederim.

___ 25. Bana güvenen arkadaşlarım olmasından hoşlanırım çünkü bu bana kendimi önemli hissettirir.

___ 26. Herkes benim anlattıklarımı dinlemekten hoşlanır.

___ 27. İnsanların beni sevdiğini bilmezsem, kendimi iyi hissetmekte zorlanırım.

___ 28. İnsanlar benim ne kadar iyi birisi olduğumu fark etmediklerinde rahatsız olurum.

___ 29. Hak ettiğim her şeyi elde edene dek asla tatmin olmam.

___ 30. Yaptığım fedakârlıklarla ne kadar iyi bir insan olduğumu göstermeye çalışırım

___ 31. İnsanlar beni fark etmediğinde hayal kırıklığına uğrarım

___ 32. Sık sık kahramanca davranışlarda bulunduğumun hayalini kurarım.

___ 33. İyi bir insan olduğumu kanıtlamak için insanlara yardım ederim.

___ 34. Sıklıkla başarılarıyla tanınmış biri olduğumun hayalini kurarım.

___ 35. Kendimi zayıf hissetmeme neden olduğu için başkalarına bel bağlamaya tahammül edemem.

___ 36. Diğer insanların beni onaylamasına ihtiyaç duyarım.

___ 37. Dünyanın gözünde bir değerimin olmasını isterim.

___ 38. Diğer insanlar ihtiyaçlarımı bir an için bile fark ettiğinde, kaygılanır ve utanırım.

___ 39. Bazen, insanlardan her istediğimi elde edemediğimi görmektense, yalnız kalmak daha kolay gelir.

___ 40. Başkaları benimle aynı fikirde olmadığında çok öfkelenebiliyorum.

EK-5: BİLİŞSEL DUYGU DÜZENLEME ÖLÇEĞİ

Yönerge: Olaylarla nasıl başa çıkarsınız? Herkes zaman zaman olumsuz ya da tatsız olaylarla karşılaşır ve bu olaylara kendi yöntemiyle tepki verir. Lütfen aşağıdaki soruları cevaplayarak olumsuz ya da tatsız olaylar yaşadığınızda genel olarak ne düşündüğünüzü belirtiniz.

Olumsuz ya da tatsız olaylar yaşadığınızda;	**(neredeyse) Hiçbir**	**Nadiren**	**Bazen**	**Sık sık**	**(neredeyse) Her zaman**
1. Suçlanacak kişinin ben olduğumu düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
2. Olanları kabul etmek zorunda olduğumu düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
3. Sık sık, yaşadığım olayla ilgili hissettiğim hakkında düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
4. Yaşadığım şeyden daha güzel şeyler düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
5. Yapabileceğimin en iyisinin ne olduğunu düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
6. Bu durumdan bir şeyler öğrenebileceğimi düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
7. "Her şey çok daha kötü olabilirdi." diye düşünürüm	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
8. Sık sık, yaşadığım olayın diğer insanların başına gelen olaylardan çok daha kötü olduğunu düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
9. Suçlanacak kişinin başkaları olduğunu düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
10. Olanlardan sorumlu olan kişinin kendim olduğunu düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
11. Durumu kabul etmem gerektiğini düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
12. Zihnim yaşadığım olayla ilgili ne düşündüğüm ve ne hissettiğimle meşgul olur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
13. Yaşadığım olayla ilgisi olmayan güzel şeyler düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
14. Bu durumla en iyi nasıl başa çıkabileceğimi düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
15. Olanların sonucunda daha güçlü bir insan olabileceğimi düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
16. Diğer insanların başından çok daha kötü şeyler geçtiğini düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
17. Yaşadığım şeyin ne kadar korkunç bir şey olduğunu düşünür dururum.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**

Olumsuz ya da tatsız olaylar yaşadığınızda;	**(neredeyse) Hiçbir**	**Nadiren**	**Bazen**	**Sık sık**	**(neredeyse) Her zaman**
18. Olanlardan başkalarının sorumlu olduğunu düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
19. Durumla ilgili yaptığım hatalar hakkında düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
20. Durumla ilgili hiçbir şey değiştiremeyeceğimi düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
21. Yaşadığım olayla ilgili neden bu şekilde hissettiğimi anlamak isterim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
22. Olanları düşünmek yerine güzel bir şey düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
23. Durumu nasıl değiştirebileceğimi düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
24. Durumun olumlu yanları da olduğunu düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
25. Diğer şeylerle karşılaştırıldığında yaşadığım şeyin o kadar da kötü olmadığını düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
26. Sık sık, yaşadığım durumun bir insanın başına gelebilecek en kötü durum olduğunu düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
27. Durumla ilgili başkalarının yaptığı hataları düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
28. Temelde durum bizzat benden kaynaklanmış olmalı diye düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
29. Bu durumla yaşamayı öğrenmem gerektiğini düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
30. Durumun bende uyandırdığı duygular üzerine kafa yorarım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
31. Yaşadığım güzel şeyler hakkında düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
32. Duruma dair yapabileceğim en iyi şey planlarım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
33. Durumun olumlu yönlerini bulmaya çalışırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
34. Kendime hayatta bundan daha kötü şeylerin olduğunu söylerim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
35. Sürekli bu durumun ne kadar berbat olduğunu düşünür dururum.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
36. Sorunun temelinde diğer insanların yattığını düşünürüm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**

EK-6: KİŞİLERARASI PROBLEMLER ENVANTERİ-32

Yönerge: İnsanlar başkalarıyla ilişkilerinde aşağıda belirtilen problemleri yaşadıklarını ifade etmektedirler. Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuyun ve her maddeyi hayatınızdaki **HERHANGİ BİR ÖNEMLİ KİŞİ**YLE (aile bireyleri, dostlar, iş arkadaşları gibi) İLİŞKİNİZDE sizin için problem olup olmadığına göre değerlendirin. Problemin SİZİN İÇİN NE KADAR RAHATSIZ EDİCİ OLDUĞUNU numaralandırılmış daireleri yuvarlak içine alarak belirtiniz.

Aşağıdaki ifadeler başkalarıyla ilişkilerinizde yapmakta ZORLANDIĞINIZ şeylerdir. **Benim için,**	**Hiç değil**	**Biraz**	**Orta derecede**	**Oldukça**	**Fazlasıyla**
1. Başkalarına hayır demek zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
2. Gruplara katılmak zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
3. Bir şeyleri kendime saklamak zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
4. Birine beni rahatsız etmemesini söylemek zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
5. Kendimi yeni insanlara tanıtmak zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
6. İnsanları ortaya çıkan problemlerle yüzleştirmek zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
7. Başkalarına kendimi rahatlıkla ifade etmek zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
8. Başkalarına kızgınlığımı belli etmek zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
9. Başkalarıyla sosyalleşmek zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
10. İnsanlara sıcaklık/şefkat göstermek zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
11. İnsanlarla anlaşmak/geçinmek zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
12. Başkalarıyla ilişkimde, gerektiğinde kararlı durabilmek zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
13. Başka birisi için sevgi/aşk hissetmek zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
14. Başka birinin hayatındaki amaçları için destekleyici olmak zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
15. Başkalarına yakın hissetmek zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
16. Başkalarının problemlerini gerçekten umursamak zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
17. Başkalarının ihtiyaçlarını kendi ihtiyaçlarımdan öne koymak zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
18. Başka birinin mutluluğundan memnun olmak zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
19. Başkalarından benimle sosyal amaçlı bir araya gelmesini istemek zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
20. Başkalarının duygularını incitmekten endişe etmeksizin kendimi rahatlıkla ifade etmek zordur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**

Aşağıdaki ifadeler ÇOK FAZLA yaptığınız şeylerdir.	**Hiç değil**	**Biraz**	**Orta derecede**	**Oldukça**	**Fazlasıyla**
21. İnsanlara fazlasıyla açılırım/içimi dökerim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
22. Başkalarına karşı fazlasıyla agresifim/saldırganım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
23. Başkalarını memnun etmek için fazlasıyla uğraşırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
24. Fark edilmeyi fazlasıyla isterim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
25. Başkalarını kontrol etmek için fazlasıyla uğraşırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
26. Sıklıkla (fazlasıyla) başkalarının ihtiyaçlarını kendi ihtiyaçlarımın önüne koyarım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
27. Başkalarına karşı fazlasıyla cömertim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
28. Kendi istediğimi elde edebilmek için başkalarını fazlasıyla yönlendiririm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
29. Başkalarına kişisel bilgilerimi fazla anlatırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
30. Başkalarıyla fazlasıyla tartışırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
31. Sıklıkla (fazlasıyla) başkalarının benden faydalanmasına izin veririm.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
32. Başkalarının ızdırabından/mağduriyetinden fazlasıyla etkilenirim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**

KAYNAKÇA

Abraham, K. (1979). A particular form of neurotic resistance against the psychoanalytic method. *Selected papers on psychoanalysis* içinde (303-311). New York, NY: Brunner/Mazel. (Asıl çalışma yayın tarihi:1919).

Akhtar, S. (1989). Narcissistic personality disorder: Descriptive features and differential diagnosis. *Psychiatric Clinics of North America, 12*(3), 505-529.

Akhtar, S. (2003). New Clinical Realms: Pushing the Envelope of Theory and Technique. Lanham, MD: Jason Aronson.

Akhtar, S., & Thomson, J. A. (1982). Overview: Narcissistic personality disorder. *The American Journal of Psychiatry, 139*(1), 12-20.

Akıncı, İ. (2015). *The relationship between the types of narcissism and psychological well-being: The roles of emotions and difficulties in emotion regulation.* (Yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Akyunus, M. & Gençöz, T. (2016). Kişilik Bozukluğu İnanışlarının Kişilerarası Döngüsel Model Üzerindeki Temsili. *Türk Psikoloji Dergisi, 31*(77), 1-7.

Akyunus-İnce, M. (2012). *Cognitive aspects of personality disorders: influences of basic personality traits, cognitive emotion regulation and interpersonal problems.* (Doktora tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Alden, L. E., Wiggins, J. S., & Pincus, A. L. (1990). Construction of Circumplex Scales for the Inventory of Interpersonal Problems. *Journal of Personality Assessment, 55*(3-4), 521–536.

Altmann, T. (2017). Structure, validity, and development of a brief version of the Narcissistic Inventory-Revised and its relation to current measures of vulnerable and grandiose narcissism. *Personality and Individual Differences 104,* 207-214.

Amerikan Psikiyatri Birliği (1980) Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Üçüncü Baskı (DSM-III), (Çev.: S. Sorias ve diğ.), Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, İzmir, 1990.

Amerikan Psikiyatri Birliği (1994) Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Dördüncü Baskı (DSM-IV) (Çev.: E. Köroğlu), Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 1995.

Amerikan Psikiyatri Birliği (2000) Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Yeniden Gözden Geçirilmiş Dördüncü Baskı (DSM-IV-TR), (Çev.: E. Köroğlu), Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2001.

Amerikan Psikiyatri Birliği (2013) Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı (Çev.: E Köroğlu) Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2013.

Anderson, C. A., Miller, R. S., Riger, A. L., Dill, J. C., & Sedikides, C. (1994). Behavioral and characterological attributional styles as predictors of depression and loneliness: Review, refinement, and test. *Journal of Personality and Social Psychology, 66*(3), 549-558.

Ansell, E. B., & Pincus, A. L. (2004). Interpersonal perceptions of the Five-Factor Model of personality: An examination using the structural summary method for circumplex data. *Multivariate Behavioral Research, 39*(2), 167–201.

Atay, S. (2009), Narsistik Kişilik Envanteri'nin Türkçe'ye Standardizasyonu. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11*(1),181-196.

Atlas, G. D., & Them, M. A. (2008). Narcissism and sensitivity to criticism: A preliminary investigation. *Current Psychology: A Journal for Diverse Perspectives on Diverse Psychological Issues, 27*(1), 62-76.

Back, M. D., Schmukle, S. C., & Egloff, B. (2010). Why are narcissists so charming at first sight? Decoding the narcissism–popularity link at zero acquaintance. *Journal of Personality and Social Psychology, 98*(1), 132-145.

Balint, M. (1960). 'Primary Narcissism or Primary Love.' *The Psychoanalytic Quarterly, 29,* 6-43.

Bateman, A. W. (1998). Thick- and thin-skinned organizations and enactment in borderline and narcissistic disorders. *The International Journal of Psychoanalysis, 79*(1), 631-638.

Baumeister, R. E, Smart, L., & Boden, J. M. (1996). Relation of threatened egotism to violence and aggression: The dark side of high self-esteem. *Psychological Review, 103*(1), 5-33.

Baumeister, R. F., & Vohs, K. D. (2001). Narcissism as addiction to esteem. *Psychological Inquiry, 12*(4), 206–210.

Beck, A. T. (1976). Cognitive therapy and the emotional disorders. Oxford, England: International Universities Press.

Benjamin, L. S. (1974). Structural analysis of social behavior. *Psychological Review, 81*(5), 392-425.

Benjamin, L. S. (1996). *Diagnosis and treatment of mental disorders. Interpersonal diagnosis and treatment of personality disorders (2nd ed.).* New York, NY, US: Guilford Press.

Berking, M., & Whitley, B. (2014). Affect regulation training: A practitioner's manual. New York, NY, US: Springer Science + Business Media.

Besser A. & Priel, B. (2010). Grandiose narcissism versus vulnerable narcissism in threatening situations: Emotional reactions to achievement failure and interpersonal rejection. *Journal of Social and Clinical Psychology, 29*(8), 874-902.

Betan, E., Heim A. K., Conklin C. Z., & Westen, D. (2005). Countertransference phenomena and personality pathology in clinical practice: An empirical investigation. *American Journal of Psychiatry 162*, 890–898.

Bleske-Rechek, A., Remiker, M. W., & Baker, J. P. (2008). Narcissistic men and women think they are so hot--But they are not. *Personality and Individual Differences, 45*(5), 420-424.

Boden, J. M., & Baumeister, R. F. (1997). Repressive coping: Distraction using pleasant thoughts and memories. *Journal of Personality and Social Psychology, 73*(1), 45–62.

Bowlby, J. (1969) Attachment and loss. Vol. 1 attachment. Basic Books, New York.

Bradlee, P. M., & Emmons, R. A. (1992). Locating narcissism within the interpersonal circumplex and the Five-Factor model. *Personality and Individual Differences, 13*(7), 821-830.

Bradley, R., Heim, A. K., & Westen, D. (2005). Transference patterns in the psychotherapy of personality disorders: empirical investigation. *British Journal of Psychiatry, 186*(04), 342–349.

Broucek, F. J. (1991). Shame and the self. New York, NY, US: Guilford Press.

Brown, A. A. (2017). *Grandiose and Vulnerable Narcissists in Relationships: A Perceived Control Perspective.* (Doktora tezi). The Ohio State University, Ohio, USA.

Brown, A. D. (1997). Narcissism, Identity, and Legitimacy. *The Academy of Management Review, 22*(3), 643.

Brown, R. P., & Zeigler-Hill, V. (2004). Narcissism and the non-equivalence of self-esteem measures: A matter of dominance? *Journal of Research in Personality, 38*(6), 585-592.

Bridges, L. J., Denham, S. A., & Ganiban, J. M. (2004). Definitional Issues in Emotion Regulation Research. *Child Development, 75*(2), 340–345.

Britton, R. (2000). Hyper-subjectivity and hyper-objectivity in narcissistic disorders. *Fort Da: The Journal of the Northern California Society for Psychoanalytic Psychology, 6,* 18-23.

Bushman, B. J., & Baumeister, R. F. (1998). Threatened egotism, narcissism, self-esteem, and direct and displaced aggression: Does self-love or self-hate lead to violence? *Journal of Personality and Social Psychology, 75*(1), 219-229.

Butcher, J. N., Mineka, S., & Hooley, J. M. (2004). *Anormal Psikoloji* (12. basım). (Okhan Gündüz, Çev.) İstanbul: Kaknüs Yayıncılık.

Büyükgüngör, A. (2016) *The Turkish adaption of the Pathological Narcissism Inventory.* (Yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.

Cain, N. M., Pincus, A. L., & Ansell, E. B. (2008). Narcissism at the crossroads: Phenotypic description of pathological narcissism across clinical theory, social/personality psychology, and psychiatric diagnosis. *Clinical Psychology Review, 28*(4), 638 – 656.

Carver, C. S., Scheier, M. F., & Weintraub, J. K. (1989). Assessing coping strategies: a theoretically based approach. *Journal of personality and social psychology, 56*(2), 267-283.

Campbell, W. K. (1999). Narcissism and romantic attraction. *Journal of Personality and Social Psychology, 77*(6), 1254–1270.

Campbell, W. K., & Baumeister, R. F. (2006). Narcissistic Personality Disorder. J. E. Fisher & W. T. O'Donohue (Eds.), *Practitioner's guide to evidence-based psychotherapy içinde* (423-431). New York, NY, US: Springer Science + Business Media.

Campbell, W. K., Brunell, A. B., & Finkel, E. J. (2006). Narcissism, interpersonal self-regulation, and romantic relationships: An agency model approach. K. D. Vohs, & E. J. Finkel (Eds.), *Self and relationships: Connecting intrapersonal and interpersonal processes içinde* (57-83). New York, NY: Guilford Press.

Campbell, W. K. & Foster, J. D. (2007). The Narcissistic Self: Background, an Extended Agency Model, and Ongoing Controversies. C. Sedikides, & S. Spencer (Eds.), *The Self* içinde (115-138). New York, NY: Psychology Press.

Campbell, W. K., Reeder, G. D., Sedikides, C., & Elliot, A. J. (2000). Narcissism and Comparative Self-Enhancement Strategies. *Journal of Research in Personality, 34*(3), 329–347.

Campbell, W. K., Rudich, E. A., & Sedikides, C. (2002). Narcissism, Self-Esteem, and the Positivity of Self-Views: Two Portraits of Self-Love. *Personality and Social Psychology Bulletin, 28*(3), 358–368.

Campbell, W. K., & Sedikides, C. (1999). Self-threat magnifies the self-serving bias: A meta-analytic integration. *Review of General Psychology, 3*(1), 23–43.

Carlson, K. S., & Gjerde, P. F. (2009). Preschool personality antecedents of narcissism in adolescence and young adulthood: A 20-year longitudinal study. *Journal of Research in Personality, 43*(4), 570–578.

Carson, R. C. (1969). Interaction concepts of personality. Oxford, England: Aldine Publishing Co.

Cascio, C. N., Konrath, S. H., & Falk, E. B. (2014). Narcissists' social pain seen only in the brain. *Social Cognitive and Affective Neuroscience, 10*(3), 335–341.

Chester, D. S., Lynam, D. R., Powell, D. K., & DeWall, C. N. (2015). Narcissism is associated with weakened frontostriatal connectivity: a DTI study. *Social Cognitive and Affective Neuroscience, 11*(7), 1036–1040.

Chrétien, S. L., Ensink, K., Descoteaux, J., & Normandin, L. (2018). Measuring grandiose and vulnerable narcissism in adolescents. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology, 6*(2), 1-23.

Cichocka, A., Marchlewska, M., & de Zavala, A. G. (2015). Does Self-Love or Self-Hate Predict Conspiracy Beliefs? Narcissism, Self-Esteem, and the Endorsement of Conspiracy Theories. *Social Psychological and Personality Science, 7*(2), 157–166.

Cloninger, R. C., Przybeck, T. R., Svrakic, D. M., & Wetzel, R. D. (1994). *The Temperament and Character Inventory (TCI): A guide to its development and use*. St. Louis, MO: Center for Psychobiology of Personality, Washington University.

Colvin, C. R., Block, J., & Funder, D. C. (1995). Overly positive self-evaluations and personality: Negative implications for mental health. *Journal of Personality and Social Psychology, 68*(6), 1152-1162.

Cooper, A.M. (1981). Narcissism. S. Arieti, H. Keith, & H. Brodie, (Eds.), *American Handbook of Psychiatry* içinde (4, 297–316). New York: Basic Books.

Cooper, A. M. (1998). Further developments in the clinical diagnosis of narcissistic personality disorder. E. F. Ronningstam (Ed.), *Disorders of narcissism: Diagnostic, clinical, and empirical implications* içinde (53-74). Arlington, VA, US: American Psychiatric Association.

Cooper, A. M., & Ronningstam, E. (1992). Narcissistic personality disorder. *American Psychiatric Press Review of Psychiatry, 11,* 80-97.

Cramer, P. (2011). Young adult narcissism: A 20 year longitudinal study of the contribution of parenting styles, preschool precursors of narcissism, and denial. *Journal of Research in Personality, 45*(1), 19-28.

Czarna, A. Z. (2014). Affective consequences of self-focus in vulnerable and grandiose narcissists. *Personality and Individual Differences, 60*, 49.

Di Pierro, R., Di Sarno, M., & Madeddu, F. (2017). Investigating the relationship between narcissism and emotion regulation difficulties: the role of grandiose and vulnerable traits. *Clinical Neuropsychiatry 14*(3), 209-215

Dickinson, K. A., & Pincus, A. L. (2003). Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism. *Journal of Personality Disorders, 17*(3), 188-207.

Elibol, Ş. (2018). *Yakınlıktan Korkma, Kendini Saklama, Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Bağlanmanın Narsistik Kişilik Özelliği ile İlişkisi: Reddedilme Duyarlılığının Aracı Rolü.* (Yüksek lisans tezi). İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, İzmir.

Ellison, W. D., Levy, K. N., Cain, N. M., Ansell, E. B., & Pincus, A. L. (2013). The impact of pathological narcissism on psychotherapy utilization, initial symptom severity, and early-treatment symptom change: A naturalistic investigation. *Journal of Personality Assessment, 95*(3), 291–300.

Emmons, R. A. (1984). Factor analysis and construct validity of Narcissistic Personality Inventory. *Journal of Personality Assessment, 48*(3), 291-300.

Emmons, R. A. (1987). Narcissism: Theory and measurement. *Journal of Personality and Social Psychology, 52*(1), 11-17.

Erkuş, A. (2013). *Davranış Bilimleri için Bilimsel Araştırma Süreci.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Euler, S., Stöbi, D., Sowislo, J., Ritzler, F., Huber, C. G., Lang, U. E., Wrege, J., & Walter, M. (2018). Grandiose and Vulnerable Narcissism in Borderline Personality Disorder. *Psychopathology, 51*(2), 110–121.

Fairbairn, W. R. D. (1954). An Object-Relations Theory of the Personality. New York: Basic Books.

Farwell, L., & Wohlwend-Lloyd, R. (1998). Narcissistic processes: Optimistic expectations, favorable self-evaluations, and self-enhancing attributions. *Journal of Personality*, *66*(1), 65-83.

Fatfouta, R., Gerlach, T. M., Schröder-Abé, M., & Merkl, A. (2015). Narcissism and lack of interpersonal forgiveness: The mediating role of state anger, state rumination, and state empathy. *Personality and Individual Differences, 75,* 36–40.

Fernie, B. A., Fung, A., & Nikčević, A. V. (2016). Different coping strategies amongst individuals with grandiose and vulnerable narcissistic traits. *Journal of Affective Disorders, 205*, 301–305.

Folkman, S., & Lazarus, R. S. (1980). An analysis of coping in a middle-aged community sample. *Journal of Health and Social Behavior, 21*(3), 219-239.

Folkman, S., & Lazarus, R. S. (1985). If it changes it must be a process: Study of emotion and coping during three stages of a college examination. *Journal of Personality and Social Psychology, 48*(1), 150-170.

Folkman, S., Lazarus, R. S., Pimley, S., & Novacek, J. (1987). Age differences in stress and coping processes. *Psychology and Aging, 2*(2), 171-184.

Fossati, A., Borroni, S., Grazioli, F., Dornetti, L., Marcassoli, I., Maffei, C., & Cheek, J. (2009). Tracking the hypersensitive dimension in narcissism: Reliability and validity of the Hypersensitive Narcissism Scale. *Personality and Mental Health, 3*(4), 235–247.

Foster, J. D., Campbell, W. K., & Twenge, J. M. (2003). Individual differences in narcissism: Inflated self-views across the lifespan and around the world. *Journal of Research in Personality, 37*(6), 469–486.

Foster, J. D., & Trimm, R. F. (2008). On Being Eager and Uninhibited: Narcissism and Approach–Avoidance Motivation. *Personality and Social Psychology Bulletin, 34*(7), 1004–1017.

Freis, S. D., Brown, A. A., Carroll, P. J., & Arkin, R. M. (2015). Shame, rage, and unsuccessful motivated reasoning in vulnerable narcissism. *Journal of Social and Clinical Psychology, 34*(10), 877-895.

Freud, S. (1914). *On narcissism: An introduction.* [e-kitap sürümü] https://www.sigmundfreud.net/on-narcissism-pdf-ebook.jsp adresinden edinilmiştir.

Gabbard, G. O. (1989). Two subtypes of narcissistic personality disorder. *Bulletin of the Menninger Clinic, 53*(6), 527-532.

Gabbard, G. O. (1998). Transference and countertransference in the treatment of narcissistic patients. E. Ronningstam (Ed.), *Disorders of narcissism: Diagnostic, clinical, and empirical implications* içinde (125−145). Washington DC: American Psychiatric Press.

Gabriel, M. T., Critelli, J. W., & Ee, J. S. (1994). Narcissistic illusions in self-evaluations of intelligence and attractiveness. *Journal of Personality, 62*(1), 143-155.

Garnefski, N., Kraaij, V. & Spinhoven, P. (2001). Negative life events, cognitive emotion regulation and depression. *Personality and Individual Differences, 30*, 1311–1327.

George, F.R., & Short, D. (2018). The cognitive neuroscience of narcissism. *Journal of Brain Behaviour and Cognitive Sciences, 1*(6), 1-9.

Gevrekci, A. Ö. & Çırakoğlu, O. C. (2017). Suçluluk ve utanç duyguları üzerine kavramsal, nöropsikolojik ve psikopatolojik bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları, 20*(40), 89–105.

Ghim, S. C., Choi, D. H., Lim, J. J., & Lim, S. M. (2015). The Relationship between Covert Narcissism and Relational Aggression in Adolescents: Mediating Effects of Internalized Shame and Anger Rumination. *International Journal of Information and Education Technology, 5*(1), 21-26.

Given-Wilson, Z., McIlwain, D., & Warburton, W. (2011). Meta-cognitive and interpersonal difficulties in overt and covert narcissism. *Personality and Individual Differences, 50*(7), 1000–1005.

Graf, K. (2017). *Self-regulation of negative feedback in vulnerable narcissistic people*. (Doktora tezi). Hamburg Üniversitesi, Hamburg, Germany.

Gramzow, R., & Tangney, J. P. (1992). Proneness to shame and the narcissistic personality. *Personality and Social Psychology Bulletin, 18*(3), 369-376.

Gratz, K. L., Breetz, A., & Tull, M. T. (2010). The moderating role of borderline personality in the relationships between deliberate self-harm and emotion-related factors. *Personality and Mental Health, 4*(2), 96-107.

Gratz, K. L., & Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 26*(1), 41-54.

Grijalva, E., Newman, D. A., Tay, L., Donnellan, M. B., Harms, P. D., Robins, R. W., & Yan, T. (2015). Gender differences in narcissism: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin, 141*(2), 261-310.

Gross, J. J. (1999). Emotion Regulation: Past, Present, Future. *Cognition & Emotion, 13*(5), 551–573.

Gross, J. J. (2002). Emotion regulation: Affective, cognitive, and social consequences. *Psychophysiology, 39*(3), 281-291.

Gross, J. J., & Jazaieri, H. (2014). Emotion, Emotion Regulation, and Psychopathology. *Clinical Psychological Science, 2*(4), 387–401.

Gross, J., Richards, M., & John, O. P. (2006). Emotion regulation in everyday life. D. K. Snyder, A. Simpson, &. N. Hughes (Eds.*), Emotion regulation in couples and families: Pathways to dysfunction and health* içinde (13-35). Washington, DC: American Psychological Association.

Gross, J. J., & Muñoz, R. F. (1995). Emotion regulation and mental health. *Clinical Psychology: Science and Practice, 2*(2), 151-164.

Gross, J. J., & Thompson, R. A. (2007). Emotion Regulation: Conceptual Foundations. J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* içinde (3-24). New York, NY, US: The Guilford Press.

Gunderson, J. G., Ronningstam, E. & Smith, L. E. (1991). Narcissistic Personality Disorder: A Review of Data on DSM-III-R Descriptions. *Journal of Personality Disorders, 5*(2), 167-177.

Gurtman, M. B., & Lee, D. L. (2009). Sex differences in interpersonal problems: A circumplex analysis. *Psychological Assessment, 21*(4), 515–527.

Hacıoğlu, M. B. (2018). *Kişilerarası bağımlılık eğilimi ile kırılgan ve büyüklenmeci narsistik kişilik özellikleri: Şema terapi modelinde bir inceleme.* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Şehir Üniversitesi, İstanbul.

Hart, W., Adams, J., Burton, K. A., & Tortoriello, G. K. (2017). Narcissism and self-presentation: Profiling grandiose and vulnerable Narcissists' self-presentation tactic use. *Personality and Individual Differences, 104,* 48–57.

Heidari, S., & Aliloo, M. M. (2015). Comparative Evaluation of Cognitive Emotion Regulation between "B" Personality Disorders and Normal Persons. *Procedia - Social and Behavioral Sciences, 185,* 54–60.

Hendin, H. M., & Cheek, J. M. (1997). Assessing hypersensitive narcissism: A reexamination of Murray's Narcism Scale. *Journal of Research in Personality, 31*(4), 588-599.

Hennig, K. H., & Walker, L. J. (2008). The darker side of accommodating others: Examining the interpersonal structure of maladaptive constructs. *Journal of Research in Personality, 42*(1), 2-21.

Hibbard, S. (1992). Narcissism, shame, masochism, and object relations: An exploratory correlational study. *Psychoanalytic Psychology, 9*(4), 489-508.

Hibbard, S., & Bunce, S. C. (1995). *Two paradoxes of narcissism.* Paper presented at the American Psychological Association annual meeting, New York, NY.

Hopwood, C. J., Donnellan, M. B., Ackerman, R. A., Thomas, K. M., Morey, L. C., & Skodol, A. E. (2013). The Validity of the Personality Diagnostic Questionnaire–4 Narcissistic Personality Disorder Scale for Assessing

Pathological Grandiosity. *Journal of Personality Assessment, 95*(3), 274–283.

Horney, K. (1939). *New ways in psychoanalysis.* [e-kitap sürümü] http://www.verlaine.pro.br/txt/horney-new-ways.pdf adresinden edinilmiştir.

Horowitz, L. M. (1996). The Study of Interpersonal Problems: A Leary Legacy. *Journal of Personality Assessment, 66*(2), 283–300.

Horowitz, L. M., Alden, L. E., Wiggins, J. S., & Pincus, A. L. (2003). *Inventory of Interpersonal Problems Manual.* The Psychological Corporation: Texas.

Horowitz, L. M., Rosenberg, S. E., Baer, B. A., Ureno, G., & Villasenor, V. (1988). Inventory of Interpersonal Problems: Psychometric properties and clinical applications. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 56*(6), 885–892.

Horowitz, L. M., & Strack, S. (Eds.). (2011). Handbook of interpersonal psychology: Theory, research, assessment, and therapeutic interventions. Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons Inc.

Horton, R. S., & Sedikides, C. (2009). Narcissistic Responding to Ego Threat: When the Status of the Evaluator Matters. *Journal of Personality, 77*(5), 1493–1526.

Jang, K. L., Livesley, W. J., & Vernon, P. A. (1996). Heritability of the Big Five Personality Dimensions and Their Facets: A Twin Study. *Journal of Personality, 64*(3), 577–592.

Jauk, E., & Kaufman, S. B. (2018). The Higher the Score, the Darker the Core: The Nonlinear Association Between Grandiose and Vulnerable Narcissism. *Frontiers in Psychology, 9.*

Jauk, E., Weigle, E., Lehmann, K., Benedek, M., & Neubauer, A. C. (2017). The Relationship between Grandiose and Vulnerable (Hypersensitive) Narcissism. *Frontiers in Psychology, 8.*

John, O. P., & Eng, J. (2014). Three approaches to individual differences in affect regulation: Conceptualizations, measures, and findings. J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation içinde* (321-345). New York, NY, US: Guilford Press.

John, O. P., & Robins, R. W. (1994). Accuracy and bias in self-perception: Individual differences in self-enhancement and the role of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology, 66*(1), 206-219.

Joormann, J., & D'Avanzato, C. (2010). Emotion regulation in depression: Examining the role of cognitive processes. *Cognition & Emotion, 24*(6), 913–939.

Kamalinasab, Z., & Mohammadkhani, P. (2018). A Comparison of Self-Compassion and Self-Esteem Based on Their Relationship With Adaptive and Maladaptive Emotion Regulation Strategies. *Journal of Practice in Clinical Psychology, 6*(1), 9-20.

Kaufman, S. B., Weiss, B., Miller, J. D., & Campbell, W. K. (2018). Clinical Correlates of Vulnerable and Grandiose Narcissism: A Personality Perspective. *Journal of Personality Disorders, 1–S10.*

Kealy, D., Goodman, G., Rasmussen, B., Weideman, R., & Ogrodniczuk, J. S. (2017). Therapists' perspectives on optimal treatment for pathological narcissism. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment, 8*(1), 35–45.

Kealy, D., & Ogrodniczuk, J. S. (2011). Narcissistic Interpersonal Problems in Clinical Practice. *Harvard Review of Psychiatry, 19*(6), 290–301.

Kernberg, O. F. (1970). A psychoanalytic classification of character pathology. *Journal of the American Psychoanalytic Association, 18*(4), 800-822.

Kernberg, O. F. (1975). Borderline conditions and pathological narcissism. New York: Jason Aronson.

Kernberg, O. F. (1985). Borderline conditions and pathological narcissism. Rowman & Littlefield.

Kernis, M. H., Grannemann, B. D., & Barclay, L. C. (1989). Stability and level of self-esteem as predictors of anger arousal and hostility. *Journal of Personality and Social Psychology, 56*(6), 1013–1022.

Kernis, M. H., & Sun, C.R. (1994). Narcissism and reactions to interpersonal feedback. *Journal of Research in Personality, 28*(1), 4-13.

Khodabakhsh, M. R., & Besharat, M. A. (2011). Mediation effect of narcissism on the relationship between emotional intelligence and the quality of interpersonal relationships. *Procedia - Social and Behavioral Sciences, 30,* 907–911.

Kızıltan, H. (2000). *Narcissistic Personality Inventory (NPI) ölçeğinin Türkçe formu dil eşdeğerliliği, güvenirlik ve geçerlilik çalışmaları.* (Yüksek lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Kiesler, D. J. (1996). Contemporary interpersonal theory and research. New York: Wiley.

Kohut, H. (1966). Forms and transformations of narcissism. *Journal of the American Psychoanalytic Association, 14*(2), 243-272.

Kohut, H. (1971). The Analysis of the Self, New York: International Universities Press.

Kohut, H. (1977). The restoration of the self. Chicago, IL, US: University of Chicago Press.

Kraaij, V., Pruymboom, E., & Garnefski, N. (2002). Cognitive coping and depressive symptoms in the elderly: A longitudinal study. *Aging & Mental Health, 6*(3), 275–281.

Kring, A. M., Johnson, S. L., Davison, G., & Neale, J. (2015). *Anormal Psikoloji* (12. basım). (M. Şahin ve diğ., Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık

Kring, A. M., & Werner, K. H. (2004). Emotion Regulation and Psychopathology. P. Philippot & R. S. Feldman (Eds.), *The regulation of emotion* içinde (359-385). Mahwah, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Krizan, Z., & Johar, O. (2012). Envy Divides the Two Faces of Narcissism. *Journal of Personality, 80*(5), 1415–1451.

Küsgülü, Ü. (2014). *Üniversite Öğrencilerinin Mutluluk, Umut ve Narsisizm Düzeylerinin İncelenmesi.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Lazarus, R. S. (1999). Stress and emotion: A new synthesis. New York, NY, US: Springer Publishing Co.

Leary, T. (1957). Interpersonal diagnosis of personality; a functional theory and methodology for personality evaluation. Oxford, England: Ronald Press.

Levy, K. N. (2012). Subtypes, Dimensions, Levels, and Mental States in Narcissism and Narcissistic Personality Disorder. *Journal of Clinical Psychology, 68*(8), 886–897.

Levy, K. N., Chauhan, P., Clarkin, J. F., Wasserman, R. H., & Reynoso, J. S. (2009). Narcissistic pathology: Empirical approaches. *Psychiatric Annals, 39*(4), 203-213.

Levy, K. N., Reynoso, J., Wasserman, R.H., & Clarkin, J. F. (2007).Narcissistic personality disorder. O'Donohue W., Fowler K.A., Lilienfeld S.O. (Eds.), *Personality Disorders: Toward the DSM-V* içinde (233–277). Thousand Oaks, Calif, Sage.

Lippa, R. (1995). Gender-related individual differences and psychological adjustment in terms of the Big Five and circumplex models. *Journal of Personality and Social Psychology, 69*(6), 1184-1202.

Livesley, W. J., Jang, K. L., Jackson, D. N., & Vernon, P. A. (1993). Genetic and Environmental Contributions to Dimensions of Personality Disorder. *The American Journal of Psychiatry, 150*(12), 1826-1831.

Lorr, M., & McNair, D. M. (1963). An interpersonal behavior circle. *The Journal of Abnormal and Social Psychology, 67*(1), 68-75.

Luchner, A. F., Houston, J. M., Walker, C., & Houston, M. A. (2011). Exploring the relationship between two forms of narcissism and competitiveness. *Personality and Individual Differences, 51*(6), 779–782.

Malkin, M. L., Barry, C. T., & Zeigler-Hill, V. (2011). Covert narcissism as a predictor of internalizing symptoms after performance feedback in adolescents. *Personality and Individual Differences, 51*(5), 623–628.

Maltsberger, J. T. (1997). Pathological narcissism and self-regulatory processes in suicidal states. E. Ronningstam (Ed.), *Disorders of narcissism: Diagnostic, clinical and empirical implications* içinde (327– 344). Washington, DC: American Psychiatric Press.

Martin, R. C., & Dahlen, E. R. (2005). Cognitive emotion regulation in the prediction of depression, anxiety, stress, and anger. *Personality and Individual Differences, 39*(7), 1249-1260.

Masterson, J. F. (1981). The narcissistic and borderline disorders: An integrated developmental approach. New York, NY: Brunner/Mazel.

Masterson, J. F. (1993). The emerging self: A developmental self and object relations approach to the treatment of the closet narcissistic disorder of the self. New York, NY: Brunner/Mazel.

Mathieu, C. (2013). Personality and job satisfaction: The role of narcissism. *Personality and Individual Differences, 55*(6), 650-654.

McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1989). More reasons to adopt the five-factor model. *American Psychologist, 44*(2), 451–452.

McWilliams, N. (1994). Psychoanalytic diagnosis. Understanding personality structure in the clinical setting. New York: The Guilford Press.

Mehdizadeh, S. (2010). Self-presentation 2.0: Narcissism and self-esteem on Facebook. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking, 13*(4), 357-364.

Miller, A. (2016). Yetenekli Çocuğun Dramı. (6.basım). (Çev. E. Avşar). İstanbul: Profil Yayıncılık.

Miller, J. D., & Campbell, W. K. (2008). Comparing Clinical and Social-Personality Conceptualizations of Narcissism. *Journal of Personality, 76*(3), 449–476.

Miller, J. D., Campbell, W. K., & Pilkonis, P. A. (2007). Narcissistic personality disorder: relations with distress and functional impairment. *Comprehensive Psychiatry, 48*(2), 170–177.

Miller, J. D., Few, L. R., Wilson, L., Gentile, B., Widiger, T. A., MacKillop, J., & Keith Campbell, W. (2013). The Five-Factor Narcissism Inventory (FFNI): A test of the convergent, discriminant, and incremental validity of FFNI scores in clinical and community samples. *Psychological Assessment, 25*(3), 748–758.

Miller, J. D., Hoffman, B. J., Gaughan, E. T., Gentile, B., Maples, J., & Keith Campbell, W. (2011). Grandiose and Vulnerable Narcissism: A Nomological Network Analysis. *Journal of Personality, 79*(5), 1013–1042.

Miller, J. D., Lynam, D. R., Hyatt, C. S., & Campbell, W. K. (2017). Controversies in Narcissism. *Annual Review of Clinical Psychology, 13*(1), 291–315.

Miller J. D., Price J., Gentile B., Lynam D. R., & Campbell W. K. (2012). Grandiose and vulnerable narcissism from the perspective of the interpersonal circumplex. *Personality and Individual Differences, 53*(4), 507–512.

Miller, J. D., Widiger, T. A., & Campbell, W. K. (2010). Narcissistic personality disorder and the DSM-V. *Journal of Abnormal Psychology, 119*(4), 640–649.

Millon, T. (1969). Modern Psychopathology: A Biosocial Approach to Maladaptive Learning and Functioning. Saunders, Philadelphia.

Millon, T. (1981). *Disorders of personality: DSM-III, axis II.* New York, NY: John Wiley.

Millon, T., & Davis, R. D. (1996). Disorders of Personality: DSM-IV and Beyond (2nd ed.). Oxford: John Wiley & Sons.

Montebarocci, O., Surcinelli, P., Baldaro, B., Trombini, E., & Rossi, N. (2004). Narcissism versus Proneness to Shame and Guilt. *Psychological Reports, 94*(3), 883–887.

Morf, C. C., & Rhodewalt, F. (1993). Narcissism and self-evaluation maintenance: Explorations in object relations. *Personality and Social Psychology Bulletin, 19*(6), 668-676.

Morf, C. C., & Rhodewalt, F. (2001). Unraveling the paradoxes of narcissism: A dynamic self-regulatory processing model. *Psychological Inquiry, 12*(4), 177-196.

Morrison, A. P. (1989). Shame: The underside of narcissism. Hillsdale, NJ, US: Analytic Press, Inc.

Newhill, C. E., Mulvey, E. P., & Pilkonis, P. A. (2004). Initial Development of a Measure of Emotional Dysregulation for Individuals With Cluster B Personality Disorders. *Research on Social Work Practice, 14*(6), 443–449.

Nolen-Hoeksema, S., Parker, L. E., & Larson, J. (1994). Ruminative coping with depressed mood following loss. *Journal of personality and social psychology, 67*(1), 92-104.

Ogrodniczuk, J. S., Piper, W. E., Joyce, A. S., Steinberg, P. I., & Duggal, S. (2009). Interpersonal problems associated with narcissism among psychiatric outpatients. *Journal of Psychiatric Research, 43*(9), 837–842.

Okada, R. (2010). The relationship between vulnerable narcissism and aggression in Japanese undergraduate students. *Personality and Individual Differences, 49,*113–118.

Oltmanns, T. F., Friedman, J. N., Fiedler, E. R., & Turkheimer, E. (2004). Perceptions of people with personality disorders based on thin slices of behavior. *Journal of Research in Personality, 38*(3), 216–229.

Onat, O. & Otrar, M. (2010). Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 31,*123-143.

Otway, L. J., & Vignoles, V. L. (2006). Narcissism and Childhood Recollections: A Quantitative Test of Psychoanalytic Predictions. *Personality and Social Psychology Bulletin, 32*(1), 104-116.

O'Leary, J., & Wright, F. (1986). Shame and gender issues in pathological narcissism. *Psychoanalytic Psychology, 3*(4), 327-339.

Palencik, J. T. (2007). William James and the Psychology of Emotion: From 1884 to the Present. *Transactions of the Charles S. Peirce Society, 43*(4), 769-786.

Papps, B. P., & O'Carroll, R. E. (1998). Extremes of self-esteem and narcissism and the experience and expression of anger and aggression. *Aggressive Behavior, 24*(6), 421-438.

Parkinson, B., & Totterdell, P. (1999). Classifying Affect-Regulation Strategies. *Cognition and Emotion, 13*(3), 277-303.

Parrott, W. G. (1993). Beyond hedonism: Motives for inhibiting good moods and for maintaining bad moods. D. M. Wegner & J. W. Pennebaker ~Eds.!, *Handbook of mental control* içinde (278–308). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Paulhus, D. L. (1998). Interpersonal and intrapsychic adaptiveness of trait self-enhancement: A mixed blessing? *Journal of Personality and Social Psychology, 74*(5), 1197–1208.

Paulhus, D. L. (2001). Normal narcissism: Two minimalist views. *Psychological Inquiry, 12*(4), 228–230.

Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy, *Journal of Research in Personality, 36*(6), 556-563.

Peterson, C. (1979). Uncontrollability and self-blame in depression: Investigation of the paradox in a college population. *Journal of Abnormal Psychology, 88*(6), 620-624.

Pharis, M.E. (2004). Virtuous narcissist: Extending Gabbard's two subtypes of narcissism. N. McWilliams (Chair), *Virtuous narcissist: Extending Gabbard's two subtypes of narcissism* içinde. Symposium conducted at the meeting of the American Psychological Association, Honolulu, Hawaii.

Pincus, A.L., Ansell, E.B., Pimentel, C.A., Cain, N.M., Wright, A.G.C., & Levy. K.N. (2009). Initial construction and validation of the Pathological Narcissism Inventory. *Psychological Assessment, 21*(3), 365–379.

Pincus, A. L., Cain, N. M., & Wright, A. G. C. (2014). Narcissistic grandiosity and narcissistic vulnerability in psychotherapy. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment, 5*(4), 439–443.

Pincus, A. L., & Gurtman, M. B. (2003). Interpersonal assessment. J. S. Wiggins (Ed.), *Paradigms of personality assessment* içinde (246–261). New York, NY: Guilford.

Pincus, A. L., & Lukowitsky, M. R. (2010). Pathological Narcissism and Narcissistic Personality Disorder. *Annual Review of Clinical Psychology, 6*, 421-446.

Pincus, A. L., & Roche, M. J. (2011). Narcissistic grandiosity and narcissistic vulnerability. W. K. Campbell & J. D. Miller (Eds.), *The handbook of narcissism and narcissistic personality disorder: Theoretical approaches, empirical findings, and treatments* içinde (31-40). Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons Inc.

Pincus, A. L., & Wiggins, J. S. (1990). Interpersonal problems and conceptions of personality disorders. *Journal of Personality Disorders, 4*(4), 342-352.

Poless, P. G., Torstveit, L., Lugo, R. G., Andreassen, M., & Sütterlin, S. (2018). Guilt and proneness to shame: Unethical behaviour in vulnerable and grandiose narcissism. *Europe's Journal of Psychology, 14*(1), 28–43.

Pollock, N. C., McCabe, G. A., Southard, A. C., & Zeigler-Hill, V. (2016). Pathological personality traits and emotion regulation difficulties. *Personality and Individual Differences, 95*, 168–177.

Poppe, C., Crombez, G., Devulder, J., Hanoulle, I., Vogelaers, D., & Petrovic, M. (2011). Personality traits in chronic pain patients are associated with low acceptance and catastrophizing about pain. *Acta Clinica Belgica, 66*(3), 209-215.

Quoidbach, J., Berry, E. V., Hansenne, M., & Mikolajczak, M. (2010). Positive emotion regulation and well-being: Comparing the impact of eight savoring and dampening strategies. *Personality and Individual Differences, 49*(5), 368-373.

Rappaport, A. (2005). Co-Narcissism: How We Accommodate to Narcissistic Parents. The Therapist.

Raskin, R. N., & Hall, C. S. (1979). A narcissistic personality inventory. *Psychological Reports*, *45*(2), 590.

Raskin, R. N., Novacek, J., & Hogan, R. (1991). Narcissistic self-esteem management. *Journal of Personality and Social Psychology, 60*(6), 911–918.

Raskin, R., & Terry, H. (1988). A principal-components analysis of the Narcissistic Personality Inventory and further evidence of its construct validity. *Journal of Personality and Social Psychology, 54*(5), 890-902.

Rasmussen, K. (2016). Entitled vengeance: A meta-analysis relating narcissism to provoked aggression. *Aggressive Behavior, 42*(4), 362-379.

Rathvon, N., & Holmstrom, R. W. (1996). An MMPI-2 portrait of narcissism. *Journal of Personality Assessment, 66*(1), 1-19.

Reich, A. (1960). Pathological forms of self-esteem regulation. *The Psychoanalytic Study of the Child, 15*, 215-232.

Rhodewalt, F. (2001). The social mind of the narcissist: Cognitive and motivational aspects of interpersonal self-construction. J. P. Forgas, K. Williams, & L. Wheeler (Eds.), *The social mind: Cognitive and motivatonal aspects of interpersonal behavior* içinde. New York: Cambridge University Press.

Rhodewalt, F., & Eddings, S. (2001). Narcissus reflects: Memory distortion in response to ego-relevant feedback in high- and low-narcisstic men. *Journal of Research in Personality, 36*, 97–116.

Rhodewalt, F., & Morf, C. C. (1995). Self and Interpersonal Correlates of the Narcissistic Personality Inventory: A Review and New Findings. *Journal of Research in Personality*, *29*(1), 1–23.

Rhodewalt, F., & Morf, C. C. (1998). On self-aggrandizement and anger: A temporal analysis of narcissism and affective reactions to success and failure. *Journal of Personality and Social Psychology, 74*(3), 672-685.

Roark, S., V. (2012). Narcissistic personality disorder: effect on relationships. *The Alabama Nurse, 3*9(4), 12-13.

Robbins, S. B., & Dupont, P. (1992). Narcissistic needs of the self and perceptions of interpersonal behavior. *Journal of Counseling Psychology, 39*(4), 462-467.

Rogier, G., & Velotti, P. (2018). Narcissistic Implications in Gambling Disorder: The Mediating Role of Emotion Dysregulation. *Journal of Gambling Studies, 34*(4), 1241-1260.

Rogoza, R., Żemojtel-Piotrowska, M., Kwiatkowska, M. M., & Kwiatkowska, K. (2018). The Bright, the Dark, and the Blue Face of Narcissism: The Spectrum of Narcissism in Its Relations to the Metatraits of Personality, Self-Esteem, and the Nomological Network of Shyness, Loneliness, and Empathy. *Frontiers in Psychology, 9.*

Rohmann, E., Neumann, E., Herner, M. J., & Bierhoff, H. N. (2012). Grandiose and Vulnerable Narcissism: Self-Construal, Attachment, and Love in Romantic Relationships. *European Psychologist, 17*(4), 279-290.

Ronningstam, E. (1996). Pathological Narcissism and Narcissistic Personality Disorder in Axis I Disorders. *Harvard Review of Psychiatry, 3*(6), 326-340.

Ronningstam, E. F. (2005). Identifying and understanding the narcissistic personality. New York: Oxford University Press.

Ronningstam, E. F. (2009). Narcissistic personality disorder: Facing DSM-V. *Psychiatric Annals, 39*(3), 111–121.

Ronningstam, E. (2010). Narcissistic personality disorder: a current review. *Current Psychiatry Reports, 12*(1), 68-75.

Ronningstam, E., & Gunderson, J. (1991). Differentiating Borderline Personality Disorder from Narcissistic Personality Disorder. *Journal of Personality Disorders, 5*(3), 225–232.

Ronningstam, E., & Weinberg, I. (2013). Narcissistic Personality Disorder: Progress in Recognition and Treatment. *FOCUS, 11*(2), 167–177.

Rose, A., B. & Stern, T., A. (2015). Narcissistic Patients: Understanding and Managing Feelings and Behaviors. *The Primary Care Companion For CNS Disorders, 17*(4).

Rose, P. (2002). The happy and unhappy faces of narcissism. *Personality and Individual Differences, 33*(3), 379-392.

Rosenfeld, H. (1987). Narcissistic patients with negative therapeutic *reactions. Impasse and Interpretation* içinde (85-104). London and New York: Tavistock Publications.

Rosenthal, S. A., & Pittinsky, T. L. (2006). Narcissistic leadership. *The Leadership Quarterly, 17*(6), 617–633.

Rothbaum, F., Weisz, J. R., & Snyder, S. S. (1982). Changing the world and changing the self: A two-process model of perceived control. *Journal of Personality and Social Psychology, 42*(1), 5–37.

Røvik, J.O. (2001). Overt and covert narcissism: Turning points and mutative elements in two psychotherapies. *British Journal of Psychotherapy, 17*(4), 435-447.

Ruiz, M. A., Pincus, A. L., Borkovec, T. D., Echemendia, R. J., Castonguay, L. G., & Ragusea, S. A. (2004). Validity of the Inventory of Interpersonal Problems for Predicting Treatment Outcome: An Investigation With The Pennsylvania Practice Research Network. *Journal of Personality Assessment, 83*(3), 213–222.

Russ, E., Shedler, J., Bradley, R., & Westen, D. (2008). Refining the construct of narcissistic personality disorder: diagnostic criteria and subtypes. *American Journal of Psychiatry, 165*(11), 1473–1481.

Sedikides, C., & Gregg, A. P. (2001). Narcissists and feedback: Motivational surfeits and motivational deficits. *Psychological Inquiry*, *12*(4), 237-239.

Sedikides, C., Rudich, E. A., Gregg, A. P., Kumashiro, M., & Rusbult, C. (2004). Are normal narcissists psychologically healthy? Self-esteem matters. *Journal of Personality and Social Psychology, 87*(3), 400–416.

Scherer, K. R. (2005). "What are emotions? And how can they be measured?". *Social Science Information, 44*, 693–727.

Schoenleber, M., Sadeh, N., & Verona, E. (2011). Parallel syndromes: Two dimensions of narcissism and the facets of psychopathic personality in criminally involved individuals. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment, 2*(2), 113–127.

Simon, R. I. (2002). Distinguishing trauma-associated narcissistic symptoms from posttraumatic stress disorder: A diagnostic challenge. *Harvard Review of Psychiatry, 10*(1), 28-36.

Smolewska, K., & Dion, K. L. (2005). Narcissism and Adult Attachment: A Multivariate Approach. *Self and Identity, 4*(1), 59-68.

Soyer, R. B., Rovenpor, J. L., Kopelman, R. E., Mullins, L. S., & Watson, P. J. (2001). Further assessment of the construct validity of four measures of narcissism: Replication and extension. *The Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied, 135*(3), 245-258.

Stinson, F.S., Dawson, D.A., Goldstein, R.B., Chou, S.P., & Huang, B., Smith, S.M., Ruan, W.J., Pulay, A.J., Saha, T.D., Pickering, R.P., & Grant, B.F. (2008). Prevalence, correlates, disability, and comorbidity of DSM-IV narcissistic personality disorder: results from the wave 2 national epidemiologic survey on alcohol and related conditions. *Journal of Clinical Psychiarty, 69*(7), 1033-1045.

Stone, A. A., & Neale, J. M. (1984). New measure of daily coping: Development and preliminary results. *Journal of Personality and Social Psychology, 46*(4), 892-906.

Stolorow, R. D. (1975). The narcissistic function of masochism (and sadism). *The International Journal of Psychoanalysis, 56*(4), 441-448.

Stucke, T. S. (2003). Who's to blame? Narcissism and self-serving attributions following feedback. *European Journal of Personality, 17*(6), 465–478.

Sullivan, H. S. (1953). The interpersonal theory of psychiatry. New York, NY, US: W W Norton & Co.

Sullivan, M. J., Bishop, S. R., & Pivik, J. (1995). The pain catastrophizing scale: development and validation. *Psychological assessment, 7*(4), 524-532.

Szasz, P. L., Szentagotai, A., & Hofmann, S. G. (2011). The effect of emotion regulation strategies on anger. *Behaviour Research and Therapy, 49*(2), 114–119.

Tennen, H., & Affleck, G. (1990). Blaming others for threatening events. *Psychological Bulletin, 108*(2), 209-232.

Thomaes, S., Bushman, B. J., Orobio De Castro, B., & Stegge, H. (2009). What makes narcissists bloom? A framework for research on the etiology and development of narcissism. *Development and Psychopathology, 21*(4), 1233–1247.

Thomaes, S., Bushman, B. J., Stegge, H., & Olthof, T. (2008). Trumping Shame by Blasts of Noise: Narcissism, Self-Esteem, Shame, and Aggression in Young Adolescents. *Child Development, 79*(6), 1792–1801.

Thompson, R. A. (1990). Emotion and self-regulation. R. A. Thompson (Ed.), *Current theory and research in motivation, Vol. 36. Nebraska Symposium on Motivation, 1988: Socioemotional development* içinde (367-467). Lincoln, NE, US: University of Nebraska Press.

Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: A theme in search of definition. *Monographs of the Society for Research in Child Development, 59*(2-3), 25-52, 250-283.

Tooby, J., & Cosmides, L. (1990). The past explains the present: Emotional adaptations and the structure of ancestral environments. *Ethology and Sociobiology, 11*(4-5), 375-424.

Torgersen, S., Czajkowski, N., Jacobson, K., Reichborn-Kjennerud, T., Røysamb, E., Neale, M.C., & Kendler, K. S. (2008). Dimensional representation of DSM-IV cluster B personality disorders in a population-based sample of Norwegian twins: A multivariate study. Psychological Medicine, *38*(11), 1617–1625.

Torgersen, S., Lygren, S., Oeien, P. A., Skre, I., Onstad, S., Edvardsen J, Tambs, K., & Kringlen, E. (2000). A twin study of personality disorders. Comprehensive Psychiatry, *41*(6), 416–425.

Tracy, J. L., & Robins, R. W. (2004). Putting the self into self-conscious emotions: A theoretical model. *Psychological Inquiry, 15*(2), 103–125.

Türker, Ö. (2018). *Anneye Dair Algılanan Narsisizm ve Depresyonun Narsisistik Kişilik Örgütlenmesinin Gelişimine Etkisi.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bilgi Üniversitesi, İstanbul.

Twenge, J. M., & Campbell, W. K. (2003). "Isn't It Fun to Get the Respect That We're Going to Deserve?" Narcissism, Social Rejection, and Aggression. *Personality and Social Psychology Bulletin, 29*(2), 261–272.

Twenge, J. M., & Campbell, W. K. (2010). Asrın vebası: Narsisizm illeti. (Çev. Ö. Korkmaz). İstanbul: Kaknüs Yayıncılık.

Üzümcü, E. (2016). *Büyüklenmeci ve kırılgan narsisistik kişilik özellikleri ile ilişkili faktörlerin şema terapi modeli çerçevesinde incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Wallace, H.M. & Baumeister, R.F. (2002). The performance of narcissists rises and falls with perceived opportunity for glory. *Journal of Personality and Social Psychology, 82*(5), 819-834.

Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology, 54*(6), 1063–1070.

Watson, P., Little, T., Sawrie, S., & Biderman, M. (1992). Measures of the narcissistic personality: complexity of relationships with self-esteem and empathy. Journal of Personality Disorders, 6, 433–448.

Werner, K., & Gross, J. J. (2010). Emotion regulation and psychopathology: A conceptual framework. A. M. Kring & D. M. Sloan (Eds.), *Emotion regulation and psychopathology: A transdiagnostic approach to etiology and treatment* içinde (13-37). New York, NY, US: The Guilford Press.

Wiggins, J. (1996). The five-factor model of personality: Theoretical perspectives. New York, NY: Guilford Press.

Wiggins, J. S., & Pincus, A. L. (1989). Conceptions of personality disorders and dimensions of personality. *Psychological Assessment: A Journal of Consulting and Clinical Psychology, 1*(4), 305-316.

Wink, P. (1991). Two faces of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology, 61*(4), 590-597.

Wolven, K. E. (2015). "Grandiose and Vulnerable Narcissism: Where Do the Emotional Differences Lie?". *USC Aiken Psychology Theses*. 18. South Carolina Üniversitesi, Aiken.

Wright A. G. C., Lukowitsky M. R., Pincus A. L., & Conroy D. E. (2010). The higher-order factor structure and gender invariance of the Pathological Narcissism Inventory. *Assessment* 17(4), 467–483.

Wright, F., O'Leary, J., & Balkin, J. (1989). Shame, guilt, narcissism, and depression: Correlates and sex differences. *Psychoanalytic Psychology, 6*(2), 217-230.

Vernon, P. A., Villani, V. C., Vickers, L. C., & Harris, J. A. (2008). A behavioral genetic investigation of the Dark Triad and the Big 5. *Personality and Individual Differences, 44*(2), 445–452.

Vohs, D. K., & Heatherton, T. F. (2000). Self-regulatory failure: a resource-depletion approach. *Psychological Science, 11*(3), 249-254.

Zajenkowski, M., Maciantowicz, O., Szymaniak, K., & Urban, P. (2018). Vulnerable and grandiose narcissism are differentially associated with ability and trait emotional intelligence. *Frontiers in Psychology, 9,* Article ID 1606.

Zajenkowski, M., Witowska, J., Maciantowicz, O., & Malesza, M. (2016). Vulnerable past, grandiose present: The relationship between vulnerable and grandiose narcissism, time perspective and personality. *Personality and Individual Differences, 98,* 102–106.

Zalpour, K., Shahidi, S., Zarrani, F., Mazaheri, M. A., & Heidari, M. (2016). Empathy and cognitive emotion regulation in narcissism**.** *Payesh. 15*(1), 53-61.

Zarolia, P., McRae, K., & Gross, J. J. (2015). Emotion Regulation. *Emerging Trends in the Social and Behavioral Sciences*, 1–19.

Zeigler-Hill, V., Chadha, S., & Osterman, L. (2008). Psychological defense and self-esteem instability: Is defense style associated with unstable self-esteem? *Journal of Research in Personality, 42*(2), 348-364.

Zeigler-Hill, V., Green, B. A., Arnau, R. C., Sisemore, T. B., & Myers, E. M. (2011). Trouble ahead, trouble behind: Narcissism and early maladaptive schemas. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry, 42*(1), 96–103.

Zeigler-Hill, V., & Wallace, M. T. (2011). Racial differences in narcissistic tendencies. *Journal of Research in Personality, 45*(5), 456-467.

Zeigler-Hill, V., & Vonk, J. (2015). Dark Personality Features and Emotion Dysregulation. *Journal of Social and Clinical Psychology, 34*(8), 692–704.

Zhang, H., Wang, Z., You, X., Lü, W., & Luo, Y. (2015). Associations between narcissism and emotion regulation difficulties: Respiratory sinus arrhythmia reactivity as a moderator. *Biological Psychology, 110,* 1-11.

Zimmerman, M., Rothschild, L., & Chelminski, I. (2005). The prevalence of DSM-IV personality disorders in psychiatric outpatients. *American Journal of Psychiatry, 162*(10), 1911-1918.